

ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตร

รายสินค้า ปี ๒๕๖๕ จังหวัดชุมพร

ทุเรียน

Durian

คำนำ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพรได้จัดทำเอกสารข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตร รายสินค้า ปี ๒๕๖๕ จังหวัดชุมพร “ทุเรียน” ซึ่งดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความสำคัญของสินค้าทุเรียน สถานการณ์การผลิตและการตลาดทุเรียนของประเทศไทย สถานการณ์การผลิตทุเรียนในจังหวัดชุมพร การผลิต ทุเรียนคุณภาพของจังหวัดชุมพร ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม และโรคและแมลงศัตรูทุเรียน

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อส่วน ราชการเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาให้กับเกษตรกรต่อไป และขอขอบคุณหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยงาน ในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งข้อมูลที่เผยแพร่ทาง สื่อออนไลน์ หากมีข้อผิดพลาดและคำแนะนำประการใดทางผู้จัดทำยินดีน้อมรับเพื่อจะได้นำไปปรับแก้ไข ในการดำเนินงานครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร
พฤษภาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. สถานการณ์การผลิตและการตลาดของทุเรียน ปี ๒๕๖๔	๑
๒. แนวโน้มการผลิตและการตลาดทุเรียน ปี ๒๕๖๕	๓
๓. พฤติกรรมผู้บริโภค	๑๒
๔. การวิเคราะห์อุตสาหกรรมและปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ	๑๗
บทที่ ๒ สถานการณ์สินค้าทุเรียนจังหวัดชุมพร	๒๒
๑. สภาพทั่วไป	๒๒
๒. สถานการณ์และข้อมูลพื้นที่การผลิตทุเรียนของจังหวัด	๒๓
๓. ข้อมูลความเหมาะสมในการปลูกทุเรียนของจังหวัด	๒๖
๔. ข้อมูลระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียน	๓๐
๕. รูปแบบการตลาดทุเรียนของจังหวัด	๓๑
บทที่ ๓ การผลิตทุเรียนคุณภาพ	๔๓
๑. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของทุเรียน	๔๓
๒. การจัดการสวนทุเรียน	๔๙
๓. ระบบการให้น้ำในสวนทุเรียน	๖๐
๔. แผนการผลิตทุเรียนคุณภาพจังหวัดชุมพร	๖๔
บทที่ ๔ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม	๖๙
๑. เทคนิคการผลิตทุเรียนนอกฤดู ๑ ต้น ๑ ต้น ลูกสวยเบอร์เดียว	๖๙
๒. การใช้สารพาโคบิวทราโซลในการชักนำให้ทุเรียนออกดอกทั้งในและนอกฤดู	๗๑
๓. การปลูกทุเรียนเพื่อเสริมรากทุเรียนให้แข็งแรงหาอาหารเก่ง ต้นทุเรียนเจริญเติบโตเร็ว	๗๒
๔. นวัตกรรมการห่อผลทุเรียนด้วยถุงกระดาษ	๗๓
๕. วิธีการทำทุเรียนผลสีทอง	๗๔
๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น แผ่นป้องกันกระรอก และกรงดักผีเสื้อกลางคืน	๗๕
๗. การใช้โดรนการเกษตรในสวนทุเรียน	๗๖
๘. การตัดแปลงเครื่องตัดหญ้านำมาตัดกับมอเตอร์ไซด์แบบรถพ่วง	๗๗
๙. เครื่องตัดหญ้าลากท้าย ATV	๗๘
บทที่ ๕ โรคและแมลง	๗๙
๑. โรคที่พบในทุเรียน	๘๐
๒. แมลงศัตรูทุเรียน	๘๘

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๑ แสดงเนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ทุเรียน ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๖
ตารางที่ ๒ แสดงการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์	๖
ตารางที่ ๓ แสดงการส่งออกทุเรียนแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๘
ตารางที่ ๔ แสดงราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่งและราคาส่งออกทุเรียน ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๙
ตารางที่ ๕ แสดงเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ในปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕	๑๑
ตารางที่ ๖ แสดงมูลค่าการส่งออกทุเรียนไทย HS CODE : ๐๘๑๐๖๐	๑๓
ตารางที่ ๗ แสดงสถิติปริมาณการนำเข้าทุเรียนตั้งแต่เดือน กันยายน ๒๕๖๒ - มีนาคม ๒๕๖๓	๑๔
ตารางที่ ๘ แสดงการเปรียบเทียบทุเรียนของมาเลเซียและทุเรียนของประเทศไทย	๑๕
ตารางที่ ๙ แสดงกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix	๒๑
ตารางที่ ๑๐ แสดงปริมาณน้ำฝนในพื้นที่จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๒๓
ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลเนื้อที่ปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตต่อไร่ ผลผลิตรวม มูลค่า และราคาเฉลี่ยของทุเรียนในจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	๒๔
ตารางที่ ๑๒ แสดงการคาดการณ์ร้อยละ แลปริมาณการขายผลผลิตทุเรียนรายเดือน ปี ๒๕๖๕ ตั้งแต่ มกราคม ๒๕๖๕ - ธันวาคม ๒๕๖๕	๒๕
ตารางที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอในจังหวัดชุมพร	๒๗
ตารางที่ ๑๔ แสดงพื้นที่ศักยภาพการขยายการผลิตทุเรียน	๒๘
ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียนจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๓๐
ตารางที่ ๑๖ แสดงราคาต่ำ ราคาสูงสุด และราคาเฉลี่ย ของทุเรียนในจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๓๒
ตารางที่ ๑๗ แสดงราคาที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔	๓๒

สารบัญกราฟ

เรื่อง	หน้า
กราฟที่ ๑ แสดงเนื้อที่ให้ผลผลิต และปริมาณผลผลิต ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๖
กราฟที่ ๒ แสดงปริมาณการบริโภคทุเรียนภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศของทุเรียนผลสด ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๗
กราฟที่ ๓ แสดงราคาที่เกษตรกรขายได้และราคาขายส่งตลาดกรุงเทพมหานครของทุเรียนพันธุ์หมอนทองและทุเรียนพันธุ์ชะนี ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๙
กราฟที่ ๔ แสดงราคาส่งออกทุเรียนแต่ละประเภท ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๑๐
กราฟที่ ๕ แสดงเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผลผลิต และผลผลิตทุเรียนพื้นที่ในภาคใต้ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕	๑๒
กราฟที่ ๖ แสดงการวิเคราะห์การส่งออกทุเรียนของไทยปี ๒๐๑๖ - ๒๐๒๐E	๑๓
กราฟที่ ๗ แสดงประเทศส่งออกทุเรียน ปี ๒๐๑๙	๑๓
กราฟที่ ๘ แสดงการนำเข้าทุเรียนสดของประเทศจีน ปี ๒๐๑๗ - ๒๐๑๙	๑๔
กราฟที่ ๙ แสดงปริมาณการขายผลผลิตทุเรียนรายเดือนของภาคใต้และจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๕	๒๕

บทที่ ๑ บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตทุเรียนเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยในปี ๒๕๖๓ ไทยส่งออกทุเรียนสด ๖๒๐,๘๘๒.๗๒ ตัน มีมูลค่าถึง ๒,๐๗๒.๗๙ ล้านบาทหรือร้อยละ ๗๗.๓๓ ของมูลค่าการส่งออกทุเรียนสดของโลก) ในปี ๒๕๖๔ มีปริมาณผลผลิตทุเรียน ๑,๒๘๓,๕๕๓ ตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๕.๔๔ และมีผลผลิตต่อไร่ ๑,๕๓๓ กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๙.๑๑ ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการติดดอกออกผล ประกอบกับราคาทุเรียนที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดีด้วย และพบว่าในปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ การบริโภคทุเรียนภายในประเทศมีความต้องการบริโภคทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๔๑.๓๑ ต่อปี ซึ่งการบริโภคส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของทุเรียนสด โดยในปี ๒๕๖๓ มีการบริโภคทุเรียนภายในประเทศ ๔๓๕,๕๐๕ ตัน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๓๒.๙๘ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๔ ยังมีความต้องการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑๗.๘๙ ซึ่งเป็นผลจากปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้น (ที่มา : สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) เนื่องจากความต้องการของตลาดต่างประเทศยังมีอยู่อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะตลาดในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นตลาดหลักที่สำคัญสำหรับทุเรียนสดของไทยและในปี ๒๕๖๓ มีการปรับตัวสูงขึ้นของราคาทุเรียนพันธุ์หมอนทอง โดยเกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ ๑๐๒.๑๕ บาท เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๙๙.๘๖ บาท ในปี ๒๕๖๒ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๒๙ ในขณะที่ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ อยู่ที่กิโลกรัมละ ๑๒๓.๙๕ บาท เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๑๑๖.๔๑ บาท ในปี ๒๕๖๒ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๔๘ ทั้งนี้ในปี ๒๕๖๓ ราคาขายส่งทุเรียนพันธุ์หมอนทองตลาดกรุงเทพฯ สูงกว่าราคาเกษตรกรขายได้ กิโลกรัมละ ๒๑.๘๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๔ สำหรับทุเรียนพันธุ์ชะนี ราคาที่เกษตรกรขายได้ กิโลกรัมละ ๖๘.๒๘ บาท เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๖๓.๓๗ บาท ในปี ๒๕๖๒ ร้อยละ ๗.๗๕ ในขณะที่ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ อยู่ที่ราคา กิโลกรัมละ ๘๑.๗๘ บาท ลดลงจากราคากิโลกรัมละ ๘๓.๘๕ บาท ในปี ๒๕๖๒ คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๗ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๓ ราคาขายส่งทุเรียนพันธุ์ชะนีตลาดกรุงเทพฯ สูงกว่าราคาเกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ ๑๓.๕๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๗

๑. สถานการณ์การผลิตและการตลาดของทุเรียน ปี ๒๕๖๔

๑.๑ การผลิต

ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นจาก ๖๔๓,๐๓๐ ไร่ ๖๖๓,๐๖๖ ตัน และ ๑,๐๓๑ กิโลกรัม ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๘๕๔,๙๘๖ ไร่ ๑,๒๐๑,๔๕๘ ตัน และ ๑,๔๐๕ กิโลกรัม ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๖๔ ร้อยละ ๑๗.๐๔ และร้อยละ ๘.๗๓ ต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ปี ๒๕๖๐ จากการปรับเปลี่ยนพื้นที่ของเกษตรกรที่หันมาปลูกทุเรียนแทนพืชอื่นๆ เช่น ยางพารา เงาะ ลองกอง และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ประกอบกับราคาทุเรียนที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ดีอย่างต่อเนื่อง จึงจูงใจให้เกษตรกรบำรุงดูแลรักษาสวนทุเรียนเป็นอย่างดี

ปี ๒๕๖๔ เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นจาก ๗๙,๕๕๓ ไร่ ผลผลิต ๑,๑๑๕,๙๙๙ ตัน และ ๑,๓๙๙ กิโลกรัม ในปี ๒๕๖๓ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๒๐ ร้อยละ ๗.๖๖ และร้อยละ ๐.๔๓ ตามลำดับ เนื้อที่ให้ผลรวมทั้งประเทศเพิ่มขึ้นเนื่องจากทุเรียนที่ปลูกในปี ๒๕๕๙ ของแหล่งผลิตที่สำคัญทางภาคกลาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เริ่มเก็บเกี่ยวและให้ผลผลิตได้ ยกเว้นภาคเหนือที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ในช่วงต้นปี ๒๕๖๓ ทำให้ทุเรียนยืนต้นตาย สำหรับผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เนื่องจากในช่วงปลายปี ๒๕๖๓ มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง ต้นทุเรียนได้รับน้ำเพียงพอ ต้นสมบูรณ์พร้อมสำหรับการออกดอกสามารถออกดอกและติดผลกว่าปีที่แล้ว ประกอบกับราคาทุเรียนที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรจึงให้การบำรุงดูแลดีขึ้น ส่งผลให้ต้นทุเรียนสมบูรณ์ ให้ผลผลิตได้มากขึ้น ภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศจึงเพิ่มขึ้นด้วย

๑.๒ การตลาด

(๑) ความต้องการบริโภค

ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ความต้องการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นจาก ๑๔๗,๒๙๐ ตัน ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๒๙๑,๔๒๙ ตัน ในปี ๒๕๖๔หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๒.๗๓ ต่อปี ซึ่งการบริโภคส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของทุเรียนสด

ปี ๒๕๖๔ การบริโภคภายในประเทศลดลงจาก ๔๕๔,๒๓๐ ตัน ในปี ๒๕๖๓ หรือร้อยละ ๓๕.๘๔ เนื่องจากทุเรียนเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะตลาดจีน ส่งผลให้ราคาส่งออกสูงกว่าราคาในประเทศ จึงใจให้เกษตรกรเพิ่มการส่งออก ประกอบกับเส้นทางการขนส่งไปยังจีนในปัจจุบันมีทั้งทางเรือจากท่าเรือแหลมฉบัง ทางบกจากเส้นทาง R๙ เส้นทาง R๓A และเส้นทาง R๑๒ รวมทั้งทางเครื่องบิน และมีการจำหน่ายผ่านระบบสั่งซื้อล่วงหน้า (Pre-Order platform) ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ บริษัทเอกชน และสหกรณ์ผลไม้ อาทิ สหกรณ์เมืองขลุ่ย จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นการสร้างแบรนด์ทุเรียนไทย ตามแนวทางเกษตรสร้างสรรค์ (Creative Agriculture) เกษตรกรชาวสวนทุเรียนและสหกรณ์จึงเน้นการส่งออกทุเรียนมากขึ้น ทั้งนี้ การบริโภคภายในประเทศขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดและปริมาณการส่งออก

(๒) การส่งออก

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกทุเรียนรายใหญ่ของโลก ตลาดหลักสำคัญคือ จีน โดยส่งออกในรูปแบบทุเรียนสดมากกว่าร้อยละ ๙๐ ของการส่งออกทั้งหมด ในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ การส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ของไทยเพิ่มขึ้นจาก ๕๐๕,๔๒๖ ตัน (คิดเป็นทุเรียนสด ๕๑๕,๗๗๖ ตัน) มูลค่า ๒๔,๙๔๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๙๐๔,๕๙๗ ตัน (คิดเป็นทุเรียนสด ๙๑๐,๐๒๙ ตัน) มูลค่า ๑๑๕,๐๙๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๙๖ และร้อยละ ๔๕.๘๘ ต่อปี ตามลำดับ แบ่งเป็น

๑) ทุเรียนสด เพิ่มขึ้นจาก ๔๙๐,๔๘๙ ตัน มูลค่า ๒๒,๐๙๘.๔๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เป็น ๘๖๐,๕๓๒ ตัน มูลค่า ๑๐๕,๙๔๖.๙๙ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔.๔๒ และร้อยละ ๔๗.๘๗ ต่อปี ตามลำดับ

๒) ทุเรียนแช่แข็ง เพิ่มขึ้นจาก ๑๓,๓๐๓ ตัน มูลค่า ๒,๒๗๕.๖๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๑ เป็น ๔๓,๒๔๕ ตัน มูลค่า ๘,๗๙๗.๘๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๒.๑๗ และร้อยละ ๓๕.๔๕ ต่อปี ตามลำดับ

๓) ทุเรียนอบแห้ง ลดลงจาก ๕๔๕ ตัน มูลค่า ๔๓๑.๓๓ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เหลือ ๓๓ ตัน มูลค่า ๒๘๘.๒๔ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๔ หรือลดลงร้อยละ ๑๓๕.๕๔ และร้อยละ ๑๑.๔๕ ต่อปี ตามลำดับ

๔) ทุเรียนกวน ลดลงจาก ๑,๐๘๙ ตัน มูลค่า ๑๓๗.๕๕ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๐ เหลือ ๔๘๗ ตัน มูลค่า ๖๒.๔๒ ล้านบาท ในปี ๒๕๖๔ หรือลดลงร้อยละ ๑๖.๙๓ และร้อยละ ๑๔.๕๒ ต่อปี ตามลำดับ

ปี ๒๕๖๔ การส่งออกทุเรียนและผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจาก ๖๕๓,๔๗๖ ตัน มูลค่า ๗๒,๕๖๗ ล้านบาท (คิดเป็นทุเรียนสด ๖๒๐,๘๙๓ ตัน) ในปี ๒๕๖๓ เป็น ๙๐๔,๕๙๗ ตัน มูลค่า ๑๑๕,๐๙๕ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๘.๔๓ และร้อยละ ๕๘.๖๑ ตามลำดับ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความต้องการของตลาดจีนที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยปี ๒๕๖๔ จีนเริ่มยกเว้นภาษีนำเข้าทุเรียนสดให้ไทยภายใต้ความตกลงการค้าเสรี (FTA) อาเซียน – จีน ทำให้ทุเรียนไทยมีศักยภาพทางการแข่งขันเพิ่มขึ้น สามารถครองส่วนแบ่งตลาดจีนเป็นอันดับหนึ่งในปัจจุบัน

(๓) ราคา

๑) ราคาที่เกษตรกรขายได้

ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ราคาทุเรียนพันธุ์หมอนทองเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๗๑.๘๑ บาท ในปี ๒๕๖๐ เป็นกิโลกรัมละ ๑๑๓.๘๘ บาท ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๖๖ ต่อปี สำหรับราคาทุเรียนพันธุ์ชะนีเกรดคละเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๔๔.๓๘ บาท ในปี ๒๕๖๐ เป็นกิโลกรัมละ ๗๒.๓๔ ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕.๖๒ ต่อปี

ปี ๒๕๖๔ ราคาทุเรียนพันธุ์หมอนทองเกรดคละและทุเรียนพันธุ์ชะนีเกรดคละที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๑๐๒.๑๕ บาท และกิโลกรัมละ ๖๘.๒๘ บาท ในปี ๒๕๖๓ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑.๕๘ และร้อยละ ๕.๙๕ ตามลำดับ เนื่องจากความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๒) ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพ

ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ราคาขายส่งทุเรียนพันธุ์หมอนทองและทุเรียนพันธุ์ชะนีเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๙๕.๑๘ บาท และกิโลกรัมละ ๗๑.๕๗ บาท ในปี ๒๕๖๐ เป็นกิโลกรัมละ ๑๒๐.๑๓ บาท และกิโลกรัมละ ๙๐.๖๙ บาท ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๗๓ และร้อยละ ๕.๒๐ ต่อปี ตามลำดับ

ปี ๒๕๖๔ ราคาขายส่งทุเรียนพันธุ์ชะนีเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๘๑.๗๘ บาท ในปี ๒๕๖๓ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๙๐ ขณะที่ทุเรียนพันธุ์หมอนทองลดลงจากกิโลกรัมละ ๑๒๓.๙๕ บาท ในปี ๒๕๖๓ หรือลดลงร้อยละ ๓.๐๘

๓) ราคาส่งออก

ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ราคาส่งออกทุเรียนสด ทุเรียนแช่แข็ง และทุเรียนกวนเพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๔๕.๐๕ บาท กิโลกรัมละ ๑๗๑.๐๖ บาท และกิโลกรัมละ ๑๒๖.๓๒ บาท ในปี ๒๕๖๐ เป็นกิโลกรัมละ ๑๒๓.๐๙ บาท กิโลกรัมละ ๑๙๖.๖๖ บาท และกิโลกรัมละ ๑๓๒.๔๑ บาท ในปี ๒๕๖๔ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๗๘ และร้อยละ ๓.๕๓ ต่อปี ตามลำดับ

ปี ๒๕๖๔ ราคาส่งออกทุเรียนสดและทุเรียนกวน เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ ๑๐๕.๗๐ บาท และกิโลกรัมละ ๑๓๑.๘๙ บาท ในปี ๒๕๖๓ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๖.๔๕ และร้อยละ ๐.๓๙ ตามลำดับ ขณะที่ทุเรียนแช่แข็งลดลงจากกิโลกรัมละ ๒๑๐.๓๔ บาท ในปี ๒๕๖๓ หรือลดลงร้อยละ ๖.๕๐

๒. แนวโน้มการผลิตและการตลาดทุเรียน ปี ๒๕๖๕

๒.๑ การผลิต

ปี ๒๕๖๕ คาดว่าจะมีเนื้อที่ให้ผล ๙๑๔,๖๓๕ ไร่ ผลผลิต ๑,๓๒๑,๖๔๘ ตัน และผลผลิตต่อไร่ ๑,๔๔๕ กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจาก ๘๕๔,๙๘๖ ไร่ ผลผลิต ๑,๒๐๑,๔๕๘ ตัน และผลผลิตต่อไร่ ๑,๔๐๕ กิโลกรัม

ในปี ๒๕๖๔ ร้อยละ ๖.๙๘ ร้อยละ ๑๐.๐๐ และร้อยละ ๒.๘๕ ตามลำดับ เนื่องจากการขยายเนื้อที่ปลูกใหม่ ปี ๒๕๖๐ ราคาอยู่ในเกณฑ์อย่างต่อเนื่องจึงให้เกษตรกรบำรุงดูแลรักษาดีขึ้น และปรับเปลี่ยนพื้นที่มาปลูกทุเรียนแทนพืชอื่น เช่น ลองกอง เงาะ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ทั้งนี้ หากสภาพภูมิอากาศในปี ๒๕๖๕ เอื้ออำนวยต่อการติดดอกและออกผล คาดว่าจะส่งผลให้ภาพรวมผลผลิตทั้งประเทศเพิ่มขึ้นด้วย

๒.๒ การตลาด

(๑) ความต้องการบริโภค

ปี ๒๕๖๕ คาดว่าความต้องการบริโภคทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ภายในประเทศปริมาณ ๓๒๖,๖๓๙ ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ๑๒.๐๘ เนื่องจากมีปริมาณผลผลิตทุเรียนออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น และกระแสนิยมในการบริโภคทุเรียนเพิ่มขึ้น โดยผลผลิตออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม และเดือนสิงหาคม

(๒) การส่งออก

ปี ๒๕๖๕ คาดว่าการส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ จะเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา โดยมีปริมาณ ๙๙๕,๐๐๙ ตัน (คิดเป็นปริมาณตันสด ๑,๐๐,๖๙๔ ตัน) แยกเป็น ทุเรียนสด ๙๔๖,๕๘๕ ตัน ทุเรียนแช่แข็ง ๔๗,๕๗๐ ตัน ทุเรียนอบแห้ง ๓๕๓ ตัน และทุเรียนกวน ๕๐๒ ตัน เนื่องจากความต้องการของตลาดต่างประเทศยังคงมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดจีน ประกอบกับการพัฒนาระบบขนส่งและโลจิสติกส์ของจีน ให้รองรับพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคของจีนในมณฑลต่างๆ เข้าถึงการบริโภคทุเรียนได้ง่าย และสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นโยบายส่งเสริมการส่งออกผลไม้ไทยไปตลาดโลก เน้นใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรี (FTA) โดยเฉพาะความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ซึ่งประเทศสมาชิก จะทยอยลดภาษีนำเข้าทุเรียนและผลไม้ส่วนใหญ่ที่ส่งออกจากไทยจนเหลือศูนย์ภายในปีที่ได้มีการตกลงกันได้ คาดว่าจะทำให้ปริมาณการส่งออกทุเรียนในภาพรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา

(๓) ราคา

ปี ๒๕๖๕ คาดว่าราคาที่เกษตรกรขายได้ ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ และราคาส่งออกจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและตลาดต่างประเทศยังคงมีอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะตลาดจีน จึงส่งผลให้ราคาอยู่ในเกณฑ์ดี อย่างไรก็ตาม ราคาที่เกษตรกรขายได้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลผลิตเป็นสำคัญ

๒.๓ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตและการส่งออก

(๑) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านการผลิต

๑) ปัญหาโรครากเน่า โคนเน่า (ไฟทอปเธอรา) ที่เกิดจากเชื้อราในทุเรียน และโรคเชื้อราสีชมพูทั้งในช่วงก่อนให้ผลผลิตและหลังจากให้ผลผลิตและหลังจากให้ผลผลิตแล้วทำให้ต้นทุเรียนทรุดโทรมและตายได้ ส่งผลให้อัตรการรอดของต้นทุเรียนลดลง และคุณภาพไม่เป็นไปตามความต้องการของการตลาด หากมีการดูแลจัดการสวนที่ดีจะช่วยให้ต้นทุเรียนมีความสมบูรณ์ ด้านทานต่อโรคแมลงต่างๆ และลดความเสียหายจากความแปรปรวนของสภาพอากาศ รวมทั้งช่วยให้คุณภาพ ขนาด และรูปร่าง ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

๒) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากสภาวะโลกร้อน ทำให้สภาพอากาศแปรปรวน เกิดภัยธรรมชาติอย่างรุนแรง เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม เป็นต้น และผลผลิตทางการเกษตรเกิดความเสียหาย รวมทั้งทำให้ผลผลิตออกล่าช้าและไม่ได้คุณภาพ ทั้งนี้หากในปี ๒๕๖๕ สภาพอากาศเอื้ออำนวย ปริมาณฝนเพียงพอ คาดว่าจะส่งผลให้ผลผลิตทุเรียนในภาพรวมเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔

(๒) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านตลาด

๑) ความต้องการของจีน จากข้อมูลการสำรวจของไทยพบว่ามีความต้องการบริโภคทุเรียนจากไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าในช่วงต้นปี ๒๕๖๓ การระบาดของโรคโควิด ๑๙ จีนมีการปิดด่านนำเข้าและปิดเมืองต่างๆ ส่งผลให้ประสบปัญหาด้านการขนส่ง และการกระจายสินค้าในตลาดจีนเกิดความล่าช้า ผู้ประกอบการบางรายจึงปรับเปลี่ยนเส้นทางการขนส่งจากทางบกไปส่งออกทางเรือแทน ทั้งนี้ ภาครัฐได้เตรียมมาตรการการกระจายผลผลิตภายในประเทศ การเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น การทำตลาดออนไลน์ประชาสัมพันธ์และขยายตลาดผลไม้ไทยทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ร่วมกับบริษัทผู้นำเข้าจีน และการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง จึงทำให้การกระจายผลผลิตภายในประเทศและการส่งออกกลับเข้าสู่สภาวะปกติ ตลาดทุเรียนของไทยจึงขยายตัวมากขึ้น

๒) กฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของจีน มีความเข้มงวดมากขึ้น โดยกำหนดให้สวนผลไม้ที่ปลูกเพื่อส่งออกไปยังจีน ๕ ชนิด (ทุเรียน มะม่วง มังคุด ลิ้นจี่ ลำไย) ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP) ส่วนโรงคัดบรรจุต้องผ่านมาตรฐานหลักปฏิบัติที่ดีในการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืช (Good Manufacturing Practice: GMP) ส่งผลให้เกษตรกรและผู้ประกอบการมีการปรับตัวเพื่อยกระดับมาตรฐานของผลไม้ไทยที่จะส่งออกให้มีคุณภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบเพิ่มจุดนำเข้าและส่งออกในภาคผนวกของพิธีสารว่าด้วยข้อกำหนดในการกักกันโรคและตรวจสอบสำหรับการส่งออกและนำเข้าผลไม้ผ่านประเทศที่ ๓ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้หารือกับสำนักงานศุลกากรจีน เห็นชอบร่วมกันเพิ่มจุดนำเข้าและส่งออกจำนวน ๗ ด้าน คือ จีนเพิ่มจำนวน ๖ ด้าน ได้แก่ ด้านหลงปิง ด้านรถไฟโมฮาน ด้านสุยโข่ว ด้านเหอโข่ว ด้านรถไฟเหอโข่ว และด้านเทียนปาว ส่วนไทยเพิ่ม จำนวน ๑ ด้าน ได้แก่ ด้านหนองคาย เพื่อรองรับการส่งสินค้าผ่านรถไฟความเร็วสูงระหว่าง สปป.ลาว – จีน โดยด่านที่เพิ่มขึ้น เป็นการเตรียมความพร้อมการเปิดด่านสากลใหม่ของจีน ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ส่งออกผลไม้ไทยนำผลไม้เข้าจีนได้รวดเร็วขึ้น และยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งด้วย

๓) ต้นทุนโลจิสติกส์ จากสถานการณ์โรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้ค่าระวางเรือปรับสูงขึ้น จากการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ สายเรือขนส่งขนาดใหญ่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประกอบกับความแออัดและการขนส่งสินค้าขึ้นบนเรือใหญ่ไม่เพียงพอ ทำให้ผู้นำเข้าต้องชะลอคำสั่งซื้อใหม่ล่าช้าออกไปด้วย นอกจากนี้ รูปแบบการขนส่งทุเรียนทางทะเลจะมีการบริหารจัดการที่ซับซ้อนมากกว่าสินค้าอื่น ๆ โดยต้องควบคุมอุณหภูมิและบริหารจัดการระยะเวลาการจัดส่งเพื่อให้ทุเรียนสุกพอดี โดยเฉพาะในแต่ละมณฑลของจีน จะใช้ระยะเวลาการขนส่งไม่เท่ากัน หากการขนส่งล่าช้าผลทุเรียนจะสุกเกินกว่า ๗๕ – ๘๕ % ทำให้เป็นสินค้าตกราด และถูกผู้ซื้อลดราคา

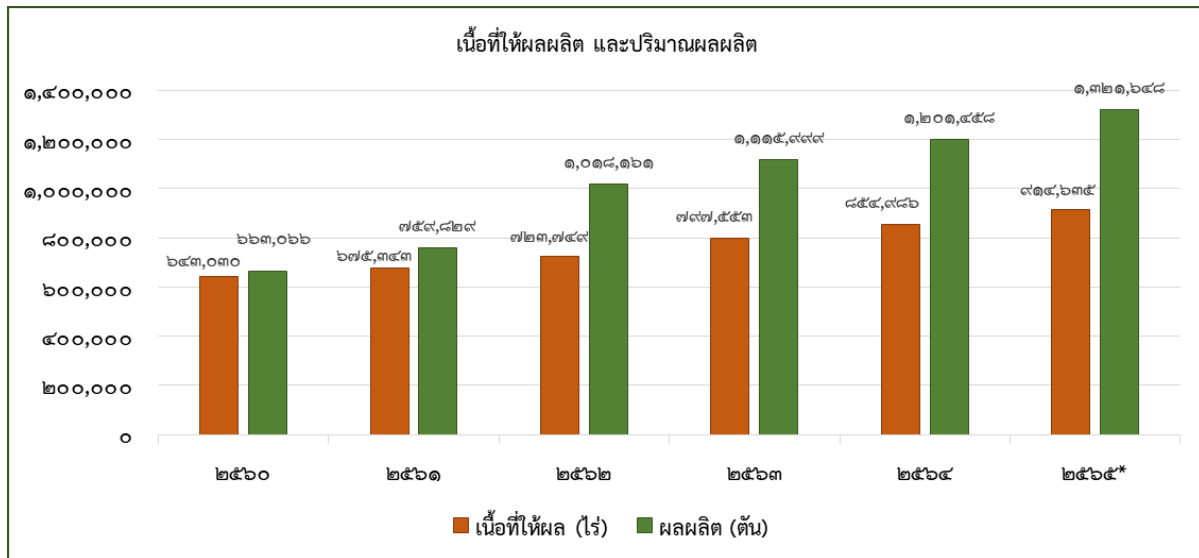

ตารางที่ ๑ แสดงเนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ทุเรียน ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ปี	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม/ไร่)
๒๕๖๐	๖๔๓,๐๓๐	๖๖๓,๐๖๖	๑,๐๓๓
๒๕๖๑	๖๗๕,๓๔๓	๗๕๙,๘๒๙	๑,๑๒๕
๒๕๖๒	๗๒๓,๗๔๙	๑,๐๑๘,๑๖๑	๑,๔๐๗
๒๕๖๓	๗๙๗,๕๕๓	๑,๑๑๕,๙๙๙	๑,๓๙๙
๒๕๖๔	๘๕๕,๙๘๖	๑,๒๐๑,๔๕๘	๑,๔๐๕
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	๗.๖๔	๑๗.๐๔	๘.๗๓
๒๕๖๕*	๙๑๔,๖๓๕	๑,๓๒๑,๖๔๘	๑,๔๔๕

หมายเหตุ : * ประมาณการ

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กราฟที่ ๑ แสดงเนื้อที่ให้ผลผลิต และปริมาณผลผลิต ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

หมายเหตุ : ปี ๒๕๖๕ เป็นการประมาณการ

ตารางที่ ๒ แสดงการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ปี	การบริโภค ในรูปผลสด ภายในประเทศ ^{๑/} (ตัน)	การส่งออก ^{๒/}		
		ปริมาณ (ตันสด)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
๒๕๖๐	๑๔๗,๒๙๐	๕๑๕,๗๗๖	๕๐๕,๔๒๖	๒๔,๙๔๓
๒๕๖๑	๒๒๙,๓๗๖	๕๓๐,๔๕๓	๕๑๙,๑๐๑	๓๕,๓๙๙
๒๕๖๒	๓๒๗,๓๖๔	๖๙๐,๗๙๗	๖๘๒,๘๐๗	๕๑,๑๘๑

ตารางที่ ๒ แสดงการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกทุเรียนสดและผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ (ต่อ)

ปี	การบริโภค ในรูปผลสด ภายในประเทศ ^{๑/} (ตัน)	การส่งออก ^{๒/}		
		ปริมาณ (ตันสด)	ปริมาณ (ตันสด)	ปริมาณ (ตันสด)
๒๕๖๓	๔๕๔,๒๓๐	๖๖๑,๗๖๙	๖๕๓,๔๗๖	๗๒,๕๖๗
๒๕๖๔	๒๙๑,๔๒๙	๙๑๐,๐๒๙	๙๐๔,๕๙๗	๑๑๕,๐๙๕
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	๒๒.๗๓	๑๔.๕๓	๑๔.๙๖	๔๕.๘๘
๒๕๖๕*	๓๒๖,๖๓๙	๑,๐๐๐,๖๙๔	๙๕๕,๐๐๙	๑๒๖,๕๘๙

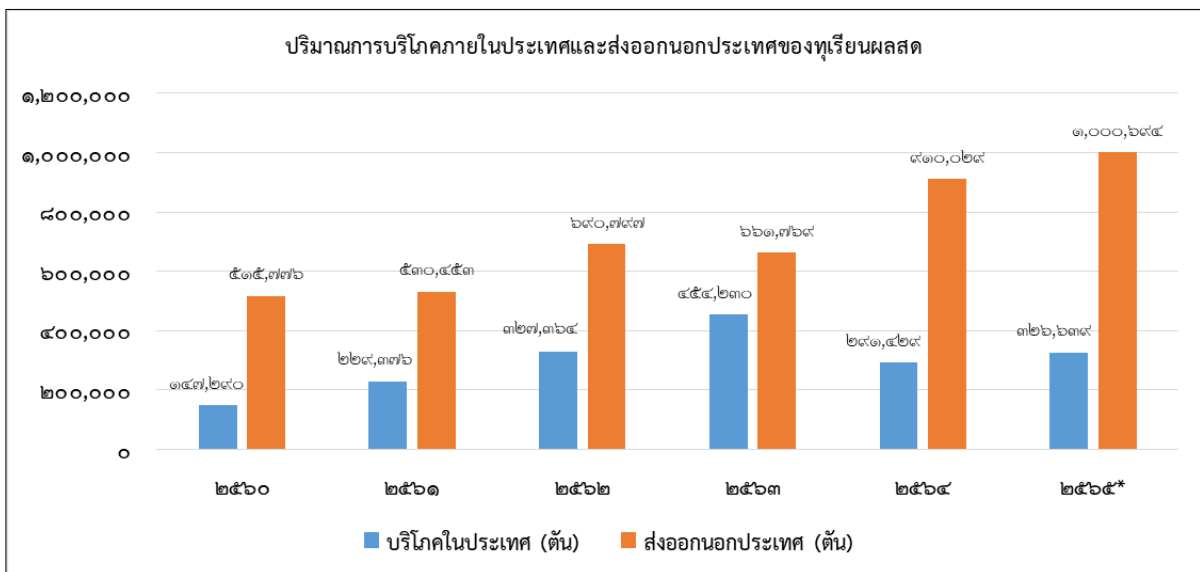
หมายเหตุ : * ประมาณการ

อัตราแปลง : ทุเรียนสด ๑๐ กก. = ทุเรียนอบแห้ง ๑ กก. และทุเรียนสด ๖ กก. = ทุเรียนกวน ๑ กก.

ที่มา : ^{๑/} จากการคำนวณ

^{๒/} กรมศุลกากร

กราฟที่ ๒ แสดงปริมาณการบริโภคทุเรียนภายในประเทศและส่งออกไปยังต่างประเทศของทุเรียนผลสด ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

หมายเหตุ : ปี ๒๕๖๕ เป็นการประมาณการ

ตารางที่ ๓ แสดงการส่งออกทุเรียนแยกเป็นรายผลิตภัณฑ์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ปริมาณ : ตัน / มูลค่า : ล้านบาท

ปี	ทุเรียนสด		ทุเรียนแช่แข็ง		ทุเรียนอบแห้ง		ทุเรียนกวน		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
๒๕๖๐	๔๙๐,๔๘๙	๒๒,๐๙๘.๔๔	๑๓,๓๐๓	๒,๒๓๕.๖๓	๕๔๕	๔๓๑.๓๓	๑,๐๘๙	๑๓๗.๕๕	๕๐๕,๔๒๖	๒๔,๙๔๓
๒๕๖๑	๔๙๖,๙๔๓	๓๐,๑๘๖.๙๗	๒๐,๒๒๒	๔,๗๑๐.๑๕	๔๑๘	๓๔๖.๑๙	๑,๕๑๘	๑๕๕.๔๗	๕๑๙,๑๐๑	๓๕,๓๙๙
๒๕๖๒	๖๕๕,๓๙๕	๔๕,๔๘๑.๔๖	๒๕,๙๘๖	๕,๓๗๐.๔๙	๒๑๕	๑๙๗.๗๒	๑,๒๑๑	๑๓๑.๗๕	๖๘๒,๘๐๗	๕๑,๑๘๑
๒๕๖๓	๖๒๐,๘๙๓	๖๕,๖๓๐.๙๐	๓๑,๑๓๔	๖,๕๔๘.๖๕	๒๖๒	๒๒๙.๖๘	๑,๑๘๗	๑๕๗.๒๗	๖๕๓,๔๗๖	๗๒,๕๖๗
๒๕๖๔	๘๖๐,๕๓๒	๑๐๕,๙๔๖.๙๙	๔๓,๒๔๕	๘,๗๙๗.๘๓	๓๓๓	๒๘๘.๒๔	๔๘๗	๖๒.๔๒	๙๐๕,๕๙๗	๑๑๕,๐๙๕
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	๑๔.๔๒	๔๗.๘๗	๓๒.๑๗	๓๕.๔๕	- ๑๓.๕๔	- ๑๑.๔๕	- ๑๖.๙๓	- ๑๔.๕๒	๑๔.๙๖	๔๕.๘๘
๒๕๖๕*	๙๔๖,๕๙๕	๑๑๖,๕๕๑.๖๙	๔๗,๕๗๐	๙,๖๗๗.๖๑	๓๕๓	๓๐๕.๕๓	๕๐๒	๖๔.๒๙	๙๙๕,๐๐๙	๑๒๖,๕๘๙

หมายเหตุ : * ประมาณการ

อัตราแปลง : ทุเรียนสด ๑๐ กก. = ทุเรียนอบแห้ง ๑ กก.

ทุเรียนสด ๖ กก. = ทุเรียนกวน ๑ กก.

ที่มา : จากการคำนวณ , กรมศุลกากร

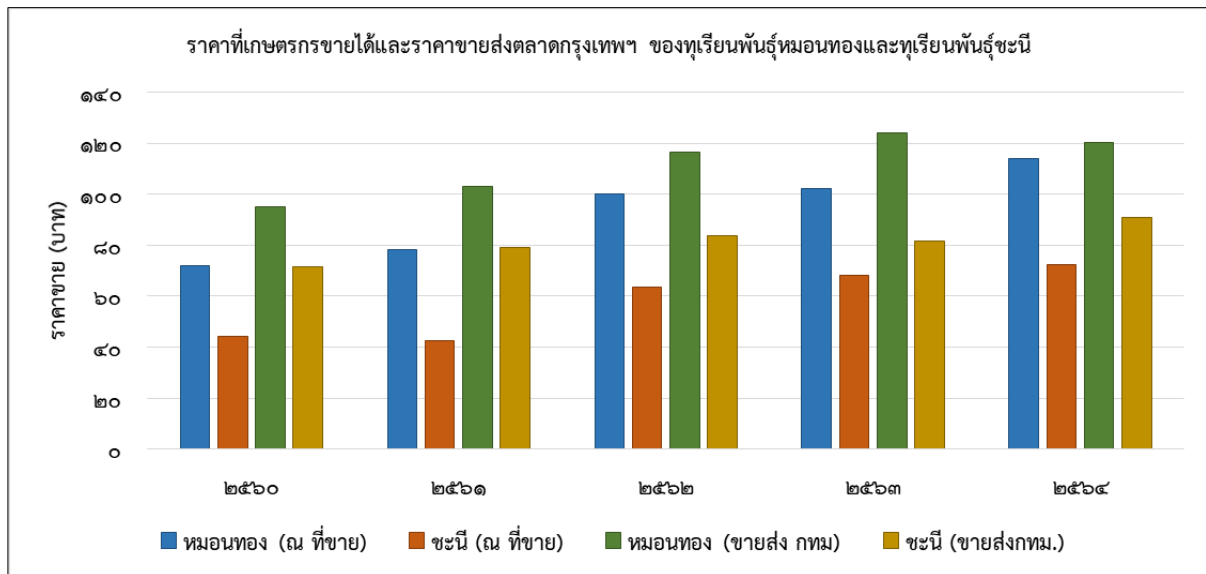

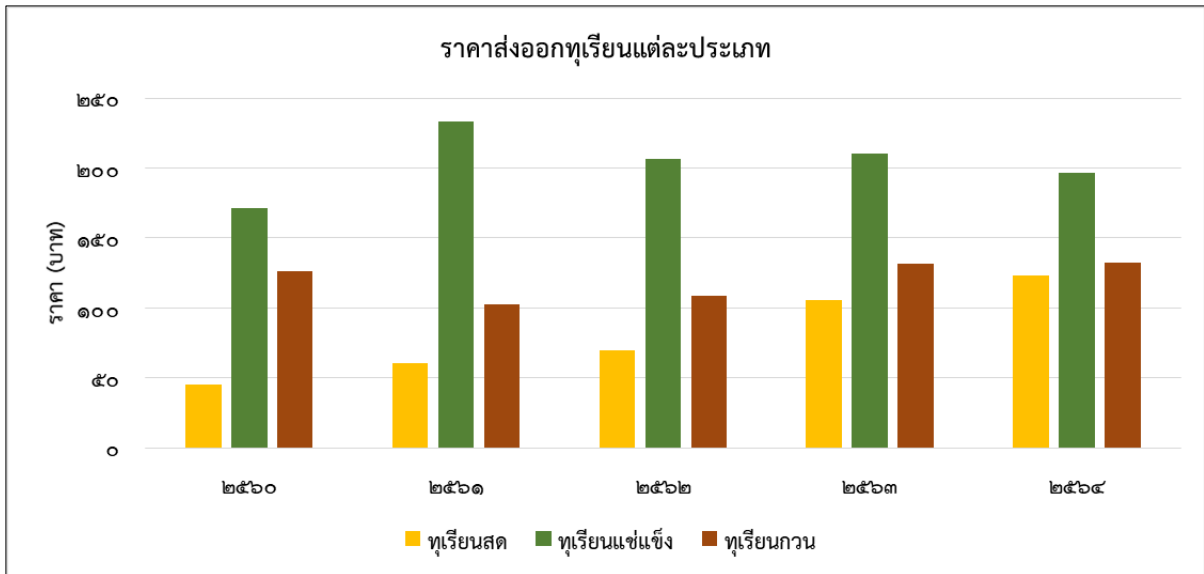
ตารางที่ ๔ แสดงราคาที่เกี่ยวข้องการขายได้ ราคาขายส่งและราคาส่งออกทุเรียน ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

หน่วย : บาท / กิโลกรัม

ปี	ราคาที่เกี่ยวข้องการขายได้ ^{๑/}		ราคาขายส่งตลาดกรุงเทพฯ ^{๒/}		ราคาส่งออก ^{๓/}		
	หมอนทอง	ชะนี	หมอนทอง	ชะนี	ทุเรียนสด	ทุเรียนแช่แข็ง	ทุเรียนกวน
๒๕๖๐	๗๑.๘๑	๔๔.๓๘	๙๕.๑๘	๗๑.๕๗	๔๕.๐๕	๑๗๑.๐๖	๑๒๖.๓๒
๒๕๖๑	๗๘.๑๖	๔๒.๕๑	๑๐๒.๙๓	๗๙.๑๒	๖๐.๗๔	๒๓๒.๙๓	๑๐๒.๔๕
๒๕๖๒	๙๙.๘๖	๖๓.๓๗	๑๑๖.๔๑	๘๓.๘๕	๖๙.๔๑	๒๐๖.๖๗	๑๐๘.๘๐
๒๕๖๓	๑๐๒.๑๕	๖๘.๒๘	๑๒๓.๙๕	๘๑.๗๘	๑๐๕.๗๐	๒๑๐.๓๔	๑๓๑.๘๙
๒๕๖๔	๑๑๓.๙๘	๗๒.๓๔	๑๒๐.๑๓	๙๐.๖๙	๑๒๓.๐๙	๑๙๖.๖๖	๑๓๒.๔๑
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	๑๒.๖๖	๑๕.๖๒	๖.๗๓	๕.๒๐	๒๙.๒๓	๑.๗๘	๓.๕๓

ที่มา : ^{๑/} สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร^{๒/} กรมการค้าภายใน^{๓/} จากการคำนวณในตารางที่ ๓

กราฟที่ ๓ แสดงราคาที่เกี่ยวข้องการขายได้และราคาขายส่งตลาดกรุงเทพมหานครของทุเรียนพันธุ์หมอนทองและทุเรียนพันธุ์ชะนี ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

กราฟที่ ๔ แสดงราคาส่งออกทุเรียนแต่ละประเภท ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ตั้งแต่มีการระบาดของโรค Covid - ๑๙ ในปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมา ส่งผลให้ผู้บริโภคชาวจีนคาดการณ์ว่าราคาทุเรียนไทยในตลาดจีนจะมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในช่วงแรกของการระบาดโรค Covid - ๑๙ ความต้องการของผู้บริโภคได้ลดลงอย่างมาก ประกอบกับมาตรการควบคุมและป้องกันโรคที่เข้มงวด ทำให้การนำเข้าชะงักงัน แต่ในปัจจุบันสถานการณ์ราคาทุเรียนไทยในตลาดจีนกลับเติบโตและส่วนกระแส Covid - ๑๙ โดยราคาขายส่งทุเรียน ณ ตลาดค้าส่งจีนหมาเจิ้งชาง นครคุนหมิง มณฑลยูนนาน เฉลี่ยที่ ๕๐๐ - ๖๓๐ หยวน / กล่อง (บรรจุ ๙ กิโลกรัม) และราคาซื้อทุเรียนจากไทยเฉลี่ย ๑๓๐ - ๒๔๐ บาท / กิโลกรัม

ปัจจุบันพ่อค้าชาวจีนได้ให้ความสนใจกับการนำเข้าทุเรียนไทยเป็นอย่างมาก โดยมีผู้ซื้อทุเรียนรายใหม่จากจีนมากกว่า ๓๐๐ ราย ที่กำลังมองหาสินค้าทุเรียนและโรงงานแปรรูปทุเรียนของไทย เพื่อใช้กลยุทธ์การจำหน่ายทุเรียนผ่านช่องทางออนไลน์ในการขยายการจำหน่ายในประเทศจีนมากขึ้น และเพื่อให้สินค้าทุเรียนถึงมือผู้บริโภคอย่างรวดเร็วส่งผลให้ราคาทุเรียนไทยในจีนเพิ่มสูงขึ้น และผู้บริโภคชาวไทยบางส่วนเชื่อว่าสถานการณ์ดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาทุเรียนในตลาดไทยเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ธุรกิจเกี่ยวกับทุเรียนในตลาดจีนเพิ่มมากขึ้นและราคาทุเรียนก็พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ราคาทุเรียนหอมทองเฉลี่ยประมาณ ๒๐ หยวน / ลูก สาเหตุหลักที่ราคาทุเรียนไทยในจีนมีราคาสูงขึ้นมีปัจจัยดังนี้ ๑) ผู้บริโภคชาวจีนส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะลิ้มลองรสชาติทุเรียน เนื่องจากเป็นผลไม้ที่มีกลิ่นพิเศษและจำนวนลูกค้าที่ซื้อซ้ำหลังจากที่ได้ลิ้มลองรสชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๒) ราคาทุเรียนไทยสูงตั้งแต่ต้นทางอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าประเทศไทยจะมีการขยายพื้นที่ปลูกทุเรียนในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาก็ตาม แต่โดยปกติแล้วจะต้องใช้เวลา ๕ - ๖ ปี กว่าทุเรียนจะออกผล และขณะนี้ความต้องการบริโภคทุเรียนไทยในตลาดจีนยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ และ ๓) ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา สายพันธุ์ทุเรียนมีความหลากหลายมากขึ้น เมื่อถึงช่วงฤดูกาลทุเรียนออกสู่ตลาด ผู้บริโภคจะสามารถลิ้มลองได้ในระยะเวลาที่จำกัด นอกจากนี้

ผลิตภัณฑ์ทุเรียนในตลาดจีนยังมีให้เลือกซื้ออย่างหลากหลาย เพื่อชดเชยผลไม้มทุเรียนนอกฤดูกาล อาทิ ทุเรียนพีชทราย ทุเรียนอบแห้ง ซึ่งสามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคชาวจีนได้อย่างหลากหลายด้วย

นอกจากทุเรียนไทยแล้ว ผลิตภัณฑ์ทุเรียนจากประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เข้าสู่ตลาดจีนอย่างรวดเร็วเช่นกัน แต่ทุเรียนไทยยังคงอันดับ ๑ ในการนำเข้าผลไม้มายังประเทศจีน ทั้งนี้ การที่จะทำให้ทุเรียนไทยครองใจผู้บริโภคชาวจีนได้อย่างยั่งยืนนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้ ๑) จะต้องรักษาคุณภาพของสินค้าทุเรียนให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะในระหว่างการปลูกจะต้องให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อม และไม่ใช้สารเคมีในการเร่งการเจริญเติบโตให้ผลทุเรียนสุกก่อนเวลา ๒) จะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่ากระบวนการผลิตทั้งหมดเป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับของการนำเข้าและการจำหน่ายระหว่างประเทศ เช่น การใช้สารเคมี การใช้แรงงาน ๓) จะต้องตรวจสอบความปลอดภัยด้านคุณภาพของสินค้าก่อนส่งออกมายังจีน

สถานการณ์การปลูกพืชทุเรียนในภาคใต้ของปี ๒๕๖๔ มีเนื้อที่ยืนต้น ๖๓๑,๕๔๘ ไร่ มีเนื้อที่ให้ผล ๔๖๕,๒๗๖ ไร่ และมีผลผลิต ๕๗๖,๕๙๔ ตัน ซึ่งมีเนื้อที่ยืนต้น (ไร่) เนื้อที่ให้ผล (ไร่) และผลผลิต (ตัน) เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ อยู่ ๔๕,๑๕๒ , ๒๗,๒๘๓ และ๕๗,๖๙๘ ตามลำดับ และการคาดการณ์ในปี ๒๕๖๕ คาดว่าจะมีเนื้อที่ยืนต้น ๖๗๒,๓๓๐ ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๔๖ มีเนื้อที่ให้ผลผลิต ๕๐๙,๑๕๑ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙.๔๓ และผลผลิต ๖๒๗,๔๓๒ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘.๘๒ การปลูกทุเรียนในพื้นที่ภาคใต้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากราคาทุเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีการปลูกทุเรียนแทนกาแฟ ยางพารา ไม้ผลอื่น ๆ เช่น มังคุด เงาะ ลองกอง และมีการปลูกทุเรียนเพิ่มในที่ว่างหรือปลูกแซมลงในพื้นที่ปลูกพืชเดิม ถ้าหากพิจารณาถึงเนื้อที่ให้ผลผลิตในปี ๒๕๖๕ จะมีพื้นที่ให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเนื่องด้วยทุเรียนที่มีการปลูกในปี ๒๕๖๐ เริ่มมีการให้ผลผลิตได้ในปีนี้ ทำให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ประกอบกับเกษตรกรดูแลจัดการสวนดี มีการจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น สภาพอากาศดีมีฝนตกต่อเนื่อง ทำให้ต้นทุเรียนค่อนข้างสมบูรณ์ แต่ผลผลิตต่อไร่อาจลดลงเนื่องจากในบางพื้นที่มีฝนตกชุกช่วงที่ทุเรียนออกดอก (มกราคม – กุมภาพันธ์) ทำให้ดอกทุเรียนร่วง บางส่วนต้นทุเรียนมีการแตกยอดอ่อนแทนการออกดอก และในบางพื้นที่ในภาคใต้ได้ประสบปัญหาน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลาหลายวัน จึงทำให้ต้นทุเรียนของเกษตรกรยืนต้นตาย และเป็นโรค ส่วนการออกดอกของทุเรียนในปีนี้มีารออกดอกแล้ว ร้อยละ ๖๓.๕๙ ส่วนมากจะอยู่ระยะหางแย้ ทั้งนี้ทุเรียนภาคใต้จะมีผลผลิตตลอดทั้งปี คือตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ โดยผลผลิตออกมากที่สุดในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕

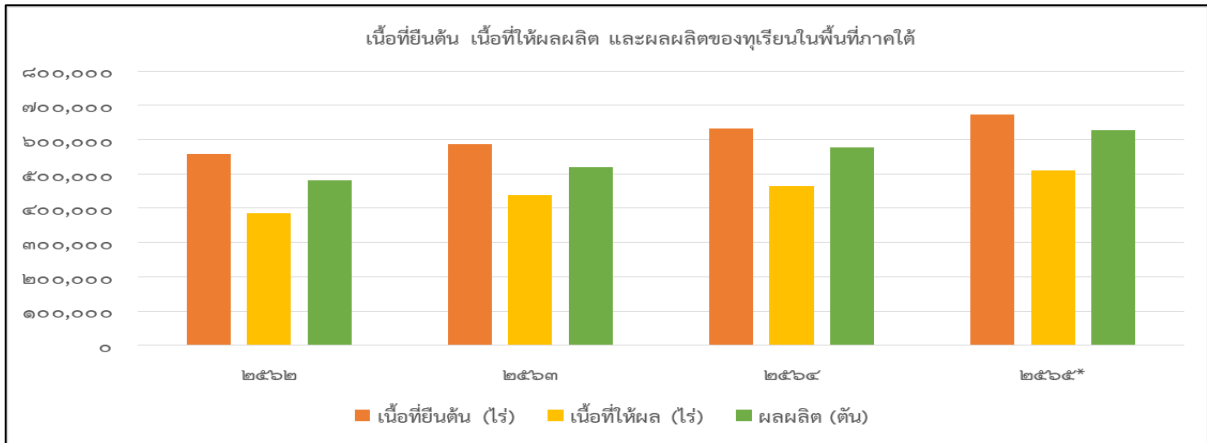
ตารางที่ ๕ แสดงเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ ในปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

ปี	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
๒๕๖๒	๕๕๗,๑๕๐	๓๘๔,๘๙๕	๔๘๒,๑๔๐	๑,๒๕๓
๒๕๖๓	๕๘๖,๓๙๖	๔๓๗,๙๙๓	๕๑๘,๘๙๖	๑,๑๘๕
๒๕๖๔	๖๓๑,๕๔๘	๔๖๕,๒๗๖	๕๗๖,๕๙๔	๑,๒๓๙
๒๕๖๕*	๖๗๒,๓๓๐	๕๐๙,๑๕๑	๖๒๗,๔๓๒	๑,๒๓๒

หมายเหตุ : * ประมาณการ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กราฟที่ ๕ แสดงเนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผลผลิต และผลผลิตของทุเรียนพื้นที่ในภาคใต้ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕

๓. พฤติกรรมการบริโภค

๓.๑. พฤติกรรมบริโภค

ปัจจุบันจีนเป็นผู้บริโภคทุเรียนรายใหญ่และไทยเป็นประเทศเดียวที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกทุเรียนสด (เปลือก) ไปยังประเทศจีน เนื่องจากรัฐบาลไทย - จีน ได้มีการลงนามในพิธีสารว่าด้วยการนำเข้า - ส่งออกผักผลไม้ผ่านประเทศที่ ๓ โดยทุเรียนสดที่เข้าจำหน่ายในประเทศจีนมากกว่าร้อยละ ๗๕ เป็นทุเรียนที่มาจากประเทศไทย จากสถิติของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรของจีนพบว่า ในปี ๒๐๑๘ ไทยส่งออกทุเรียนไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกถึง ๔๘ ประเทศ โดยมีการส่งออกรวมทั้งสิ้นมากกว่า ๔๙๐ ล้านกิโลกรัม ซึ่งเป็นการส่งออกมายังประเทศจีนประมาณ ๓๔๓ ล้านกิโลกรัม หากคำนวณจากน้ำหนักของทุเรียน ๓ กิโลกรัม / ลูก จะพบว่าผู้บริโภคชาวจีนในทุก ๑๐๐ คน จะมีผู้บริโภคจำนวน ๘ คน ที่บริโภคทุเรียนแม้ว่าจะจะเป็นตัวเลขเพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่เมื่อคำนึงถึงจำนวนประชากรชาวจีนที่มีมากถึง ๑,๔๐๐ ล้านคน จึงทำให้ความต้องการทุเรียนของชาวจีนมีปริมาณมากและเป็นตลาดขนาดใหญ่ของการส่งออกทุเรียนไทยมายังประเทศจีน นอกจากนี้ผู้บริโภคชาวจีนส่วนใหญ่ที่ชื่นชอบการกินทุเรียนสดของไทยมักจะเดินทางไปเที่ยวไทย เนื่องจากได้บริโภคทุเรียนมีราคาถูกและรสชาติดี

ทั้งนี้การขยายตัวของทุเรียนในตลาดจีนดังกล่าว ได้ส่งผลให้กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนมีรายได้น่าพอใจขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรในหลายพื้นที่ที่ปลูกทุเรียนในไทยได้ตัดต้นยางมาปลูกทุเรียนแทน ก็ยังทำให้มีปริมาณทุเรียนมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคชาวจีนที่มีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

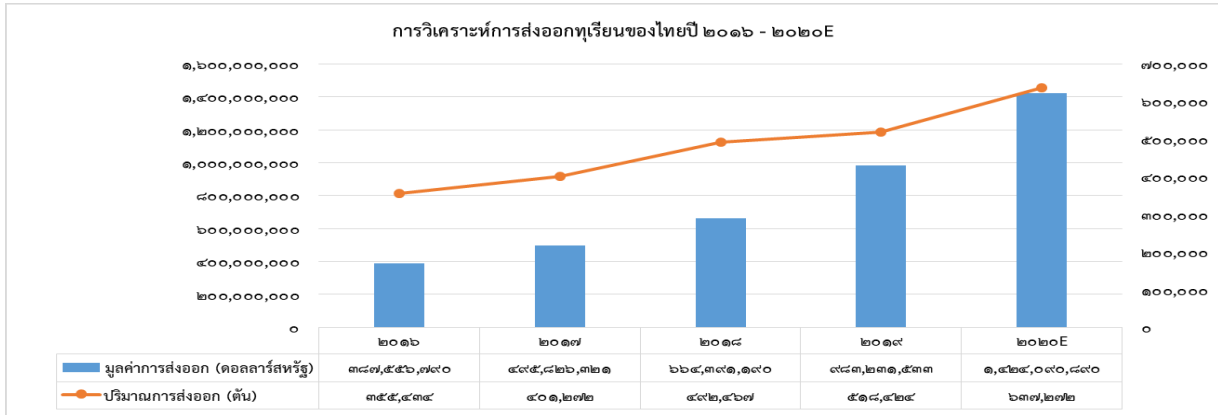
๓.๒. สถานการณ์การนำเข้า - ส่งออกทุเรียนระหว่าง ไทย - จีน

๓.๒.๑ สถานการณ์การส่งออกทุเรียนไทย ทุเรียนถือเป็นผลไม้เมืองร้อนชนิดหนึ่งโดยที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศมาเลเซียและต่อมาถูกนำไปปลูกในประเทศใกล้เคียงอื่น ๆ เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ไทย เวียดนาม และพม่า เป็นต้น ปัจจุบันไทยได้แข่งหน้ามาเลเซียจนกลายเป็นประเทศที่มีการผลิตและส่งออกทุเรียนมากที่สุดในโลก ในปี ๒๐๑๙ ประเทศไทยส่งออกทุเรียน ๕๑๘,๔๒๔ ตัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ ๕.๒๗ มูลค่าการส่งออกถึง ๙๘๓ ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๗.๙๘ เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๐๑๘

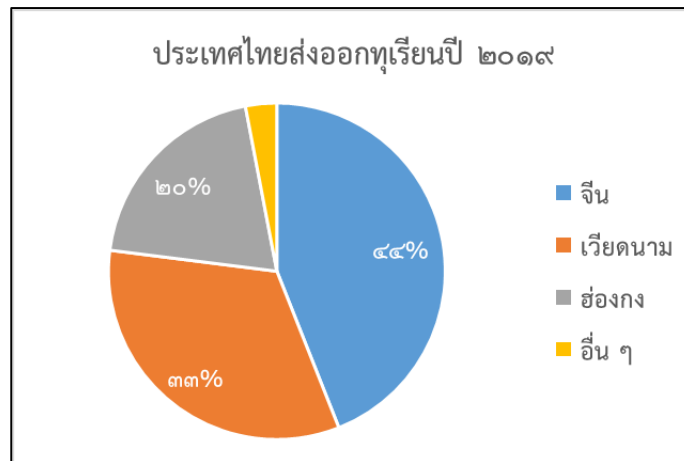

ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าในปี ๒๐๒๐ ไทยจะส่งออกทุเรียนมากขึ้นเป็น ๖๓๗,๒๗๒ ตัน หรือมีมูลค่า ๑,๔๒๔ ล้านดอลลาร์สหรัฐ

กราฟที่ ๖ แสดงการวิเคราะห์การส่งออกทุเรียนของไทยปี ๒๐๑๖ - ๒๐๒๐E

ทุเรียนส่วนใหญ่ของไทยจะส่งออกไปยังประเทศจีนและเวียดนาม โดยจีนเป็นประเทศคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของประเทศในปี ๒๐๑๙ การส่งออกทุเรียนไทยไปยังประเทศจีนสูงถึง ๕๑๘,๕๒๔ ตัน คิดเป็น ๔๔.๗๔ % รองลงมาคือเวียดนาม โดยไทยส่งออกทุเรียนไทยไปเวียดนามปริมาณ ๑๘๗,๗๐๐ ตัน คิดเป็น ร้อยละ ๓๓.๗๖ ของการส่งออกทุเรียนทั้งหมด

กราฟที่ ๗ แสดงประเทศส่งออกทุเรียนปี ๒๐๑๙

ตารางที่ ๖ แสดงมูลค่าการส่งออกทุเรียนไทย HS CODE : ๐๘๑๐๖๐

(หน่วย : เหรียญสหรัฐ)

	๒๐๑๖	๒๐๑๗	๒๐๑๘	๒๐๑๙	๒๐๒๐E	สัดส่วนปี ๒๐๑๙/๒๐๒๐E
จีน	๑๙๒,๗๔๐,๐๘๒	๒๕๕,๓๗๒,๙๔๖	๒๑๕,๒๗๒,๒๓๖	๔๓๖,๐๒๔,๙๓๒	๘๓๗,๓๕๓,๗๓๘	+๙๒.๐๔
เวียดนาม	๑๕,๕๕๒,๙๒๓	๘๓,๓๑๗,๙๐๕	๒๙๐,๒๒๓,๐๙๙	๓๑๙,๖๘๔,๗๓๑	๓๓๙,๔๗๑,๔๐๑	+๖.๑๘
ฮ่องกง	๑๕๘,๕๗๑,๔๓๗	๑๓๗,๘๔๔,๖๗๕	๑๓๓,๓๙๘,๖๐๓	๑๙๗,๕๔๕,๕๘๖	๒๑๗,๐๒๙,๙๑๒	+๙.๘๖
ไต้หวัน	๑๐,๓๔๓,๕๑๓	๙,๙๗๗,๙๕๖	๑๔,๕๒๐,๘๖๓	๑๒,๗๗๓,๑๔๓	๑๑,๙๓๖,๖๗๕	-๖.๕๔
สหรัฐอเมริกา	๑,๒๓๒,๑๐๐	๑,๙๕๕,๑๖๔	๒,๕๘๒,๗๗๙	๔,๘๐๐,๕๗๕	๖,๓๓๓,๐๗๙	+๓๑.๙๒
อื่นๆ	๙,๑๑๖,๗๓๕	๘,๓๕๗,๖๗๕	๘,๓๙๓,๖๑๐	๑๒,๔๐๒,๕๖๖	๑๑,๙๖๖,๐๘๗	-๓.๕๑
รวม	๓๘๗,๕๕๖,๗๙๐	๔๙๕,๘๒๖,๓๒๑	๖๖๔,๓๙๑,๑๙๐	๙๘๓,๒๓๑,๕๓๓	๑,๔๒๔,๐๙๐,๘๙๒	

ที่มา : Global Trade Atlas

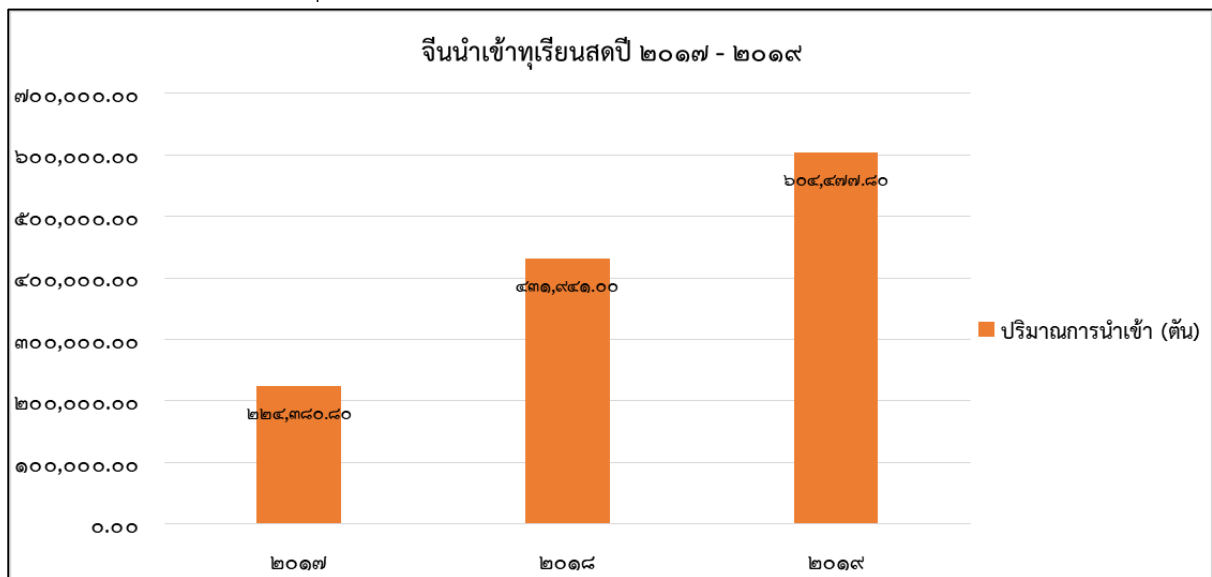

๓.๒.๒ สถานการณ์การนำเข้าทุเรียนของจีน จากข้อมูลศุลกากรของจีนพบว่าปริมาณการนำเข้าทุเรียนสดของจีนในปี ๒๐๑๙ ปริมาณ ๖๐๔,๔๗๗.๘ ตัน และมีมูลค่าการนำเข้า ๑๖,๐๓๗.๙ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วง ๓ เดือนแรกของปี ๒๐๒๐ (มกราคม – มีนาคม) มีปริมาณการนำเข้า ๕๕, ๗๕๒ ตัน มูลค่าการนำเข้า ๒๒๑,๓๔๕,๔๘๖ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าจีนมีการนำเข้ามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ ๗ แสดงสถิติปริมาณการนำเข้าทุเรียนตั้งแต่เดือน กันยายน ๒๕๖๒ – มีนาคม ๒๕๖๓

	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)	มูลค่าการนำเข้า (ดอลลาร์สหรัฐ)
กันยายน	๔๗,๗๘๓	๑๓๒,๓๐๑,๐๔๙
ตุลาคม	๑๓,๕๘๘	๔๓,๗๖๖,๘๐๕
พฤศจิกายน	๖,๙๙๒	๒๑,๓๓๕,๗๒๘
ธันวาคม	๑๑,๔๗๙	๓๖,๙๔๐,๗๑๘
มกราคม	๘,๙๕๖	๓๒,๘๗๕,๐๖๐
กุมภาพันธ์	๘,๙๕๖	๓๒,๘๗๕,๐๖๖
มีนาคม	๓๗,๘๔๐	๑๕๕,๕๙๕,๓๖๖

กราฟที่ ๘ แสดงการนำเข้าทุเรียนสดของประเทศจีน ปี ๒๐๑๗ - ๒๐๑๙

๓.๓. คู่แข่งขันของไทยและข้อได้เปรียบของทุเรียนไทยกับมาเลเซีย

มาเลเซียและไทยเป็นประเทศผู้ผลิตทุเรียนรายใหญ่ แต่ทุเรียนของทั้งสองประเทศนั้นมีความแตกต่างกัน เดิมทีมาเลเซียเป็นประเทศผู้ผลิตทุเรียนที่มีชื่อเสียงแต่ไม่สามารถส่งออกไปต่างประเทศได้ เนื่องจากนวัตกรรมและการเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่มีประสิทธิภาพจึงทำให้ไม่สามารถรักษาคุณภาพของทุเรียนจนสามารถส่งออกได้ ส่วนทุเรียนจากไทยสามารถส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะการส่งออกไปยังจีน เนื่องจากไทย - จีน ได้มีการลงนามในพิธีสารว่าด้วยการนำเข้า - ส่งออก ผลไม้ / พืชผล จึงทำให้ไทยสามารถ

ส่งออกทุเรียนมายังประเทศจีนได้และมีการนำเข้าอย่างถูกต้องตามกฎหมายระเบียบของการนำเข้า จึงทำให้ตลาดทุเรียนในประเทศจีนส่วนใหญ่มาจากไทย

เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๐๑๘ จีนและมาเลเซียได้ลงนามใน “พิธีสารของการบริหารทั่วไปของศุลกากรของสาธารณรัฐประชาชนจีนและกระทรวงเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรของมาเลเซีย ในการตรวจสอบและกักกันของทุเรียนแช่แข็งมาเลเซียเพื่อการส่งออกทุเรียนได้เข้าสู่ตลาดจีน โดยการลงนามข้อตกลงการค้าภาคีระหว่างจีนและอาเซียนความร่วมมือระหว่างจีนและมาเลเซียมีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น ทำให้ทุเรียนของมาเลเซียเป็นที่รู้จักของผู้บริโภคชาวจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ

อย่างไรก็ตาม ในปีที่ผ่านมาทุเรียนในตลาดจีนเกือบทั้งหมดนำเข้าจากประเทศไทย แต่มีผู้นำเข้าเพียงไม่กี่รายเท่านั้นที่นำเข้าทุเรียนจากมาเลเซีย ทุเรียนมาเลเซียยังไม่ได้มีส่วนแบ่งในตลาดผลไม้จีนมากนัก และระยะสั้น การส่งออกของมาเลเซียมายังจีนจะยังไม่ส่งผลกระทบต่อตลาดของไทยทุเรียนในประเทศจีน

๓.๓.๑ เปรียบเทียบทุเรียนของมาเลเซียและทุเรียนของประเทศไทย

ตารางที่ ๘ แสดงการเปรียบเทียบทุเรียนของมาเลเซียและทุเรียนของประเทศไทย

ประเทศ	ข้อดี	ข้อเสีย
มาเลเซีย	<ul style="list-style-type: none"> - มาเลเซียมีพันธุ์ทุเรียนจดทะเบียนมากกว่า ๒๐๐ สายพันธุ์ - มีความหอมมากกว่าทุเรียนไทย - เก็บผลผลิตตอนสุกงอม - ปลอดภัยจากสารเคมี 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นทุนในการขนส่งค่อนข้างสูง - เก็บรักษาได้ไม่นาน - ราคาแพง - สีเข้ม / กลิ่นแรง - ลูกเล็ก
ไทย	<ul style="list-style-type: none"> - มีรสชาติหวานละมุนกว่าทุเรียนมาเลเซีย - ราคาถูกกว่า - สายพันธุ์ไม่หลากหลายทำให้เป็นที่รู้จักได้มากกว่า - สีเหลืองสวยน่ารับประทาน - ลูกใหญ่เนื้อแน่นเปลือกบาง / เม็ดเล็ก - ต้นทุนการขนส่งต่ำกว่าเนื่องจากความได้เปรียบทางระยะทาง 	<ul style="list-style-type: none"> - สายพันธุ์ไม่หลากหลาย - เก็บผลผลิตตอนทุเรียนเริ่มสุกร้อยละ ๗๐ - ใช้สารเอทิลีนเพื่อควบคุมการสุกและทำให้รสชาติดีขึ้น

๓.๓.๒ เทคนิคการเลือกทุเรียน

๑) ดูเปลือก - ลักษณะที่ปรากฏส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับขนาดและสีของทุเรียน ทุเรียนส่วนใหญ่ในมาเลเซียเป็นสีขาว หากมีสีเหลืองจะบอกถึงความสุกของทุเรียน โดยหากยิ่งสีเหลืองสุกมากเท่าใดก็ยิ่งมีรสชาติดีขึ้นเท่านั้น

๒) ดูหนาม - หนามของทุเรียนสามารถบอกถึงเนื้อในทุเรียนได้ โดยหากหนามของทุเรียนเป็นเหมือนพีรามิดอ้วนกว้างแสดงว่ามีเนื้อภายในมาก แต่ทุเรียนที่หนามที่ผอมบางแสดงว่ามีเนื้อน้อย

๓) หยิกปลาย - หยิกหนามที่มีลักษณะเป็นพีรามิดแล้วหักหนาม หากสามารถหักหนามได้แสดงว่าทุเรียนสุกกำลังดี

๔) ดมกลิ่น – โดยทุเรียนมาเลเซียจะมีกลิ่นห่วยอ่อน ๆ แต่หากกลิ่นแก๊สแสดงว่าทุเรียนสุกเกินไปแล้วอาจจะเริ่มเน่าแล้ว

๓.๔. ระเบียบและขั้นตอนการนำเข้าผลไม้

การส่งออกผลไม้จากไทยมายังจีนควรสอบถามกฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของจีน เพื่อเตรียมความพร้อม และปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง โดยทั่วไปกฎระเบียบการนำเข้าจะมุ่งเน้นควบคุมด้านมาตรฐานของสินค้า ความปลอดภัย และสุขอนามัยของสินค้าเป็นหลัก โดยข้อกำหนดบางรายการเกี่ยวข้องตั้งแต่ในขั้นตอนการผลิต และจัดเตรียมสินค้าด้วย

ผลไม้สด เป็นสินค้าประเภทหลักที่ประเทศไทย-จีน โดยเฉพาะในมณฑลยูนนานมีการแลกเปลี่ยนซื้อขาย กันมากที่สุด ซึ่งเชื่อว่าผู้ประกอบการหลายท่านมีความสนใจในการส่งออกผลไม้มายังประเทศจีน รวมไปถึง ผลไม้ของไทยยังได้รับความนิยมและให้ราคาสูงในจีนอีกด้วย

ผักและผลไม้สด ผู้นำเข้าต้องขออนุญาตนำเข้าจากกระทรวงพาณิชย์จีน ซึ่งโดยปกติขั้นขั้นตอน การขออนุญาตจะใช้เวลาประมาณ ๓๐ วันทำการ และใบอนุญาตมีอายุ ๖ เดือน โดยหากต้องการนำเข้า อย่างต่อเนื่องจำเป็นต้องยื่นขอใบอนุญาตใหม่ต่อไปเรื่อย ๆ

****ผลไม้สด ๒๒ ชนิดที่จีนอนุญาตให้นำเข้าจากไทยในปัจจุบัน ได้แก่** กัลยัม ขนุน เงาะ ชมพู ทุเรียน น้อยหน่า ฝรั่ง มะขาม มะพร้าว มะเฟือง มะม่วง มะละกอ มังคุด ลองกอง ละมุด ลำไย ลิ้นจี่ ส้ม ส้มเขียวหวาน ส้มโอ สับปะรด เสาวรส**

ขั้นตอนการนำเข้าผลไม้จากไทยไปยังจีน

๑. เริ่มต้นจากการขออนุญาตเปิดผู้ส่งออกสินค้าไทย ต้องดำเนินการเรื่องอนุญาตเป็นผู้ส่งออกสินค้า กับกรมการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้บัตรประจำตัวผู้ส่งออกไว้ใช้ในการออกหนังสือรับรองและใบอนุญาต ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตอนส่งออกจากประเทศ

๒. การยื่นเอกสารใบรับรองปลอดโรคพืชจากกรมวิชาการเกษตร เมื่อได้ใบรับการอนุญาตเป็นผู้ออก สินค้าไทยแล้ว การส่งออกสินค้าแต่ละชนิดก็ยังมีขั้นตอนการขออนุญาตส่งออกที่แตกต่างกัน โดยหากเป็น พืชผลทางการเกษตร จำเป็นต้องขอเอกสารเพิ่มเติมประกอบการส่งออกไปกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ซึ่งตามประกาศกรมการค้าระหว่างประเทศ เรื่องการกำหนดชนิดหรือประเภทของผลไม้ ที่ต้องมีหนังสือรับรองในการส่งออก ระบุให้ผลไม้ที่ส่งออกไปต่างประเทศหากประเทศที่นำเข้าต้องการ ใบรับรองปลอดโรคพืช สารตกค้าง หรือแมลง ผู้ส่งออกสามารถขอใบรับรองดังกล่าวได้ที่กรมวิชาการเกษตร

๓. การเตรียมเอกสารสำหรับการนำเข้ามายังจีน นอกจากการเตรียมเอกสารใบรับรองปลอดโรค ของไทยแล้วยังต้องเตรียมเอกสาร เพื่อให้สินค้าสามารถเข้าประเทศจีนได้อย่างถูกต้องตามกฎระเบียบในการ นำเข้าของจีนด้วย โดยเฉพาะข้อกำหนดด้านสุขอนามัยผลไม้ที่จะนำเข้ามายังจีนที่ผู้นำเข้าจากทุกประเทศต้อง ปฏิบัติตาม ซึ่งปัจจุบันประเทศจีนโดยหน่วยงาน AQSIQ (Administration of Quality Supervision, Inspection and Quarantine of the people's Republic of China) ที่ดูแลด้านสุขอนามัยและการตรวจสอบความปลอดภัย ที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดให้ผลไม้สดสามารถ นำเข้าจีนได้โดยต้องขออนุญาตการนำเข้าสินค้าให้เรียบร้อยก่อน การนำเข้า ทั้งนี้ อาจสอบถามเพิ่มเติมได้ที่สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรประจำกรุงปักกิ่ง ซึ่งมีหน้าที่ติดตาม

รายละเอียดการนำเข้าโดยตรง เนื่องจากกฎระเบียบการนำเข้าของทางการเงินมักจะมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย จึงทำให้ส่งออกจำเป็นต้องติดตามกำหนดกฎระเบียบการนำเข้าผลไม้ของทางการเงินอย่างใกล้ชิด (สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมด้านข้อกำหนดด้านสุขอนามัยที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ที่เว็บไซต์ <http://thaifruits-online.com/UserFiles/File/file/Health.pdf>)

ทั้งนี้ ผู้นำเข้าผลไม้ของจีนจะต้องมีเอกสารใบอนุญาตการนำเข้าผลไม้เพื่อยื่นขอนำเข้าด้วยสำหรับผู้ส่งออกที่ยังไม่เคยมีลูกค้าหรือผู้นำเข้าในจีนมาก่อน ควรเริ่มจากการตรวจสอบใบอนุญาต นำเข้าของผลไม้ของผู้นำเข้าจีนก่อน เพื่อใช้เป็นผู้ยื่นขอการนำเข้าผลไม้มายังจีนได้

๔. พิธีการศุลกากรจากกรมศุลกากรส่งออกสินค้าจากไทย เมื่อสินค้าได้รับรองในการส่งออกและมีใบอนุญาตใช้เพื่อเตรียมพร้อมในการนำเข้าผ่านหน่วยงานจีนแล้ว เพื่อให้สินค้าออกจากประเทศไทยอย่างถูกต้อง ยังจำเป็นต้องเตรียมพร้อมเอกสารที่สำคัญ เช่น เอกสารใบขนส่งสินค้าขาออก (กศก.๑๐๑) เอกสารใบราคาสินค้า Invoice (ตามจำนวนของใบขนขาออกที่ยื่นทั้งหมด) เอกสาร Packing list แสดงรายละเอียดการบรรจุหีบห่อ และอาจมีเอกสารอื่นๆ ตามที่กรมศุลกากรต้องการ โดยขั้นตอนพิธีการศุลกากรนี้อาจมีขั้นตอนและมีเอกสารค่อนข้างมาก ดังนั้น ผู้ส่งออกอาจจะใช้บริการของบริษัทซัปป์ที่มีบัตรผ่านศุลกากรส่งออกแทนในนามของบริษัท โดยสามารถเลือกบริษัทที่มีประสบการณ์และความน่าเชื่อถือได้จากรายชื่อในเว็บไซต์สมาคมซัปป์แห่งประเทศไทย www.ctat.or.th ได้

๓.๕. การขนส่งทุเรียนจากไทยมายังจีน

- ทางเรือ - จากท่าเรือแหลมฉบัง - ท่าเรือกวางโจว
- จากท่าเรือแหลมฉบัง - ท่าเรือเซี่ยงไฮ้
- ทางรถ - ถนนหมายเลข ๙ (R9)
- ถนนหมายเลข R๓A

๔. การวิเคราะห์อุตสาหกรรมและปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ

ในช่วงโควิด - ๑๙ (COVID - 19) เริ่มระบาดหนักในประเทศจีน ผู้บริโภคทุเรียนชาวไทยคิดว่าปีนี้จะได้กินทุเรียนราคาถูก เพราะคาดกันว่าทุเรียนจากสวนในไทยจำนวนมากจะส่งไปขายในประเทศจีนไม่ได้ แต่ปรากฏว่าตอนนี้ราคาทุเรียนขายปลีกที่พบทั่วไป ยังสูงถึงกิโลกรัมละ ๑๕๐ - ๑๗๐ บาท ใกล้เคียงกับปีก่อน ประเทศจีนประกาศปิดบางเมืองช่วงปลายเดือนมกราคม ทำให้ผู้ส่งออกทุเรียนเดือดร้อน เพราะตลาดใหญ่ในกวางโจว ที่แม้ไม่ได้ปิดเมืองแต่ก็เหมือนปิด ไม่มีตลาดรับซื้อ คนจีนไม่ได้ออกมาจับจ่าย พ่อค้าชาวจีนที่เข้ามาตั้งโรงรับซื้อและคัดบรรจุผลไม้ หรือเรียกว่า “ล้งจีน” ที่เคยเหมาทุเรียนตันฤดู กิโลกรัมละ ๑๕๐ - ๑๘๐ บาท ทั้งเงินมัดจำ ขอยกเลิกออร์เดอร์นำเข้าประเทศไทย ด้านชายแดนก็ไม่มีคนงานจีนเข้าไปทำงาน ตั้งแต่ช่วงเทศกาลตรุษจีน ด้านบ่อห่านและด้านโมฮาน มณฑลยูนนาน ไม่ปิดการนำเข้าและส่งออก แต่ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่คนจีนเข้าไป ผลไม้จึงตกค้างอยู่ที่จุดนั้น

แต่เหตุการณ์กลับพลิกผัน จีนปลดล็อกคาวนเร็วกว่าที่คาด พอดีจึงหวั่นที่ทุเรียนชุมพรส่งออกสู่ตลาดคนจีนที่ถูกปิดเมืองก็อยากอุดหนุนสินค้าโดยเฉพาะอาหาร ล้งทุเรียนจึงกลับมารับซื้อไม่อั้น ทุเรียนที่ล้งรับซื้อหน้าสวนราคาทุเรียนจึงไม่ถูกเสียแล้ว ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เป็นต้นมา ราคาซื้อที่สวนสูงถึงกิโลกรัมละ ๑๒๕ บาท

แพงที่สุดในเดือนมีนาคม เกือบกิโลกรัมละ ๑๔๐ บาท แล้วค่อย ๆ ปรับลงมา ซึ่งสัปดาห์แรกของเดือน พฤษภาคม อยู่ที่ ๑๐๔ บาท (ข่าวไทยพีบีเอส, ๒๕๖๓)

แม้ในช่วงเริ่มระบาดของโรคโควิด - ๑๙ (COVID - 19) จะทำให้ล้งชะงัก หรือชะลอการเหมาสวน แต่เมื่อสถานการณ์ดีขึ้น กลับพบว่า ความต้องการจากตลาดจีนยังคงมีสูง จึงทำให้เกิดการแย่งซื้อแต่ราคา ปลายทางที่ขายได้ไม่ได้สูงตามไปด้วย เพราะมีผู้ค้าจำนวนมากและจากราคาทุเรียนที่สูงขึ้นจูงใจ ทำให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มกว่า ๑๓,๐๐ - ๑๔,๐๐๐ ไร่ต่อปี คาดว่าจะเพิ่มพื้นที่ในอีก ๒ ปีข้างหน้า เนื่องจาก มีแหล่งน้ำเป็นตัวแปรสำคัญ (ข่าวไทยพีบีเอส, ๒๕๖๓)

จากข่าวที่เสนอออกมา ผู้ประกอบการชาวสวนทุเรียนมองว่า “ราคาทุเรียนที่สูงส่วนหนึ่งเพราะล้ง ปั่นราคา ไม่ใช่มาจากการต้องการของตลาดจีนทั้งหมด เพราะกำลังซื้อของจีนชะลอลงจากปัญหาเศรษฐกิจ เหมือนกัน ผลจากราคาถูกปั่นจนสูง อาจส่งผลให้ชาวสวนทุเรียนเข้าใจว่า ตลาดเปิดกว้าง จึงตัดสินใจขยาย พื้นที่ปลูกไป” เราคงไม่อยากให้ทุเรียนล้นตลาด และเกิดปัญหาในวันข้างหน้า เพราะการขยายพื้นที่ปลูก ออกไปเรื่อย ๆ ไม่อยู่บนฐานความต้องการที่แท้จริง ส่วนราคาทุเรียนในประเทศแพงระดับร้อยกว่าบาท จุดเปลี่ยนคือการเปิดตลาดส่งไปจีนปริมาณมากเมื่อ ๔ - ๕ ปีก่อน เป็นราคาที่ผู้บริโภคาทุเรียนต้องรับมา ระยะหนึ่งแล้ว ขณะที่สำนักงานพาณิชย์รายงานว่าความต้องการบริโภคทุเรียนของจีนเพิ่มสูงขึ้น เมื่อไม่กี่ปี ที่ผ่านมา ใน ๖ เดือนแรกของปี ๒๐๑๙ การส่งออกทุเรียนไปยังประเทศจีน มีมูลค่าถึง ๔๒๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ ๑.๓๗ หมื่นล้านบาท (ข่าวไทยพีบีเอส, ๒๕๖๓)

๔.๑ การวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมภายใน

๑. **ด้านการบริหารจัดการ** ธุรกิจได้มีการทำสวนทุเรียนเป็นพื้นที่จำนวน ๑๐๐ ไร่ และมีจำนวน ต้นทุเรียนที่ปลูกไว้ให้ผลได้อีกประมาณ ๑,๐๐๐ ต้น ซึ่งธุรกิจได้มีการศึกษาถึงข้อมูลในการทำสวนทุเรียน วิธีการดูแลทุเรียนไม่ให้เกิดความเสียหายจากศัตรูพืชต่าง ๆ การบำรุงต้นทุเรียนเพื่อให้ออกผลให้ได้ขนาด ตามที่กำหนดไว้ และวิธีการเก็บเกี่ยวผลที่ถูกต้องเพื่อไม่ให้ต้นทุเรียนเกิดความเสียหาย รวมถึงการแก้ปัญหา ที่เกิดจากความแห้งแล้งของฤดูกาลตามธรรมชาติ

๒. **ด้านการผลิต** ธุรกิจได้มีการควบคุมการผลิตอย่างดีเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ตรงตามความต้องการ ของลูกค้า โดยจะมีการควบคุมการให้ปุ๋ยให้น้ำแก่ต้นทุเรียน รวมถึงการให้อาหารเสริมเพื่อบำรุงต้นไม้อีกด้วย และทำการดูแลเรื่องการจัดศัตรูพืชต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ผลผลิตทุเรียนเสียหาย ในส่วนของการแปรรูปทุเรียนนั้น ธุรกิจยังได้มีการควบคุมความสะอาดแต่ละขั้นตอนของการแปรรูปให้เป็นไปตามมาตรฐานที่หน่วยงานรัฐบาล ได้กำหนดขึ้น

๓. **ด้านการตลาด** ธุรกิจได้ใช้หลักการของส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4P มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจ เพื่อใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด และให้ตอบสนอง ต่อวัตถุประสงค์ทางการตลาดเป้าหมายของธุรกิจ ซึ่งประกอบไปด้วย ๑. Product คือ ผลิตภัณฑ์ ๒. Price คือ ราคาขาย ๓. Place คือ สถานที่จัดจำหน่าย และ ๔. Promotion คือ การวางแผนการส่งเสริมการขาย

๔. **ด้านการเงิน** ธุรกิจที่มีสวนทุเรียนเป็นของตัวเองอยู่แล้วทำให้ได้เปรียบในด้านต้นทุนต่าง ๆ เช่น ต้นทุนในการขนส่ง และต้นทุนบางส่วนในการเก็บรักษา ทำให้ลูกค้าได้ซื้อสินค้าในราคาถูกลง เนื่องจากเป็นราคา

ที่มาจากชาวสวนโดยตรง และยังมีการจัดทำระบบบัญชีการเงินที่เป็นมาตรฐาน เพื่อตรวจสอบข้อมูลการใช้งบประมาณทางการเงินของธุรกิจ

๔.๒ การวิเคราะห์สภาพการแข่งขันของตลาด หรือ Five Force Model

Five Force Model คือ เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์สภาวะการแข่งขันทางการตลาดของ Michael Potter ซึ่งเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก โดยเครื่องมือถูกนำมาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของตลาดที่เรา กำลังดำเนินธุรกิจอยู่ หรือกำลังจะเริ่มดำเนินธุรกิจเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับสภาพตลาดที่เราอยู่ ซึ่งไม่จำเป็นว่า ธุรกิจที่ทำจะเป็นขนาดใหญ่เสมอไป เพราะความเป็นจริงแล้วธุรกิจเล็ก ๆ อย่างร้านขายเสื้อผ้าแฟชั่นในตลาด ก็ควรที่จะใช้เครื่องมือนี้เข้ามาช่วยในการวิเคราะห์เพื่อลดความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ โดยแบ่งปัจจัยที่จะทำการวิเคราะห์เป็น ๕ ปัจจัย ที่มีแรงกระทำกับธุรกิจโดยตรง (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, ๒๕๕๙) ดังนี้

๑. อำนาจต่อรองจากลูกค้า (The Bargaining Power of Customers)

สภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้นในปัจจุบันทำให้ลูกค้ามีตัวเลือกในการซื้อสินค้าที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ลูกค้ามีตัวเลือกในการซื้อสินค้าเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจจึงจะต้องหาทางปรับตัวโดยการสร้างความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของสินค้า พัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ดียิ่งขึ้น และสร้างความน่าเชื่อถือของลูกค้าที่มีต่อแบรนด์ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองของธุรกิจ และลดอำนาจการต่อรองของลูกค้า โดยที่ไม่ต้องเพิ่มต้นทุนหรือลดราคาขายลง เพื่อรายได้และกำไรแก่ธุรกิจ

๒. อำนาจต่อรองจากซัพพลายเออร์ (The Bargaining Power of Suppliers)

ธุรกิจได้มีการทำสวนทุเรียนเป็นของตัวเองอยู่แล้ว จึงนับว่าเป็นผู้ผลิตไปด้วย ซึ่งปัจจัยที่ธุรกิจต้องเจอในการทำสวนทุเรียนนี้จะเป็นปัจจัยทางด้านสภาพอากาศ เช่น ปริมาณฝนที่ตกในแต่ละปี ความแห้งแล้งของสภาพอากาศ เป็นต้น ปัจจัยในการเลี้ยงดูทุเรียน เช่น ปุ๋ย สารอาหารบำรุงต้นทุเรียน ยากำจัดศัตรูพืช ยากำจัดแมลง เป็นต้น โดยปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อความผันผวนของต้นทุนของสินค้าได้

๓. การคุกคามของผู้ประกอบการรายใหม่ (Threat of Substitutes products)

คู่แข่งสามารถเข้ามาสู่ตลาดในการค้าทุเรียนได้ยาก เห็นได้จากพื้นที่ในการปลูกทุเรียนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นในทุกปี โดยในปี ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีเนื้อที่ยืนต้นจำนวน ๗๗๑,๒๔๘ ไร่ และมีเนื้อที่ให้ผลจำนวน ๖๒๐,๘๘๗ ไร่ ปี ๒๕๕๙ มีเนื้อที่ยืนต้นจำนวน ๘๐๓,๓๑๗ ไร่ และมีเนื้อที่ให้ผลจำนวน ๖๒๙,๐๕๓ ไร่ ปี ๒๕๖๐ มีเนื้อที่ยืนต้นจำนวน ๘๓๘,๗๑๔ ไร่ และเนื้อที่ให้ผลจำนวน ๖๔๓,๐๓๐ ไร่ ปี ๒๕๖๑ มีเนื้อที่ยืนต้นจำนวน ๘๗๙,๘๑๓ ไร่ และมีเนื้อที่ให้ผลจำนวน ๖๗๖,๒๔๙ ไร่ และในปี ๒๕๖๒ มีเนื้อที่ยืนต้นจำนวน ๙๓๗,๖๐๗ ไร่ และมีเนื้อที่ให้ผลจำนวน ๗๒๔,๗๓๐ ไร่ ซึ่งเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการแข่งขันที่รุนแรงและปริมาณความต้องการของตลาดสูง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, ๒๕๖๓)

๔. การคุกคามจากสินค้าทดแทน (Threat of Substitutes Products)

ผลิตภัณฑ์จากทุเรียนของเราจัดอยู่ในประเภทผลไม้สดและผลไม้แปรรูป ซึ่งผลไม้แต่ละชนิดย่อมมีเอกลักษณ์แตกต่างกันไปทั้งในเรื่องรสชาติและเนื้อสัมผัสเมื่อทานเข้าไป ซึ่งทุเรียนนับว่าเป็นผลไม้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างสูงที่ไม่เหมือนผลไม้ชนิดไหนเลย แต่ในปัจจุบันมีสินค้าจากผลไม้แปรรูปเป็นจำนวนมากซึ่งมีความเป็นไปได้ที่ลูกค้าอาจเกิดการเปรียบเทียบสินค้าขึ้น แล้วเลือกซื้อสินค้าจากผลไม้แปรรูปชนิดอื่น ๆ

มาทดแทนได้ ธุรกิจจึงได้มีการคัดสรรทุเรียนที่มีคุณภาพดีเมื่อนำมาแปรรูปเป็นสินค้าที่มีรสชาติดีเป็นเอกลักษณ์ของตัวสินค้าและยังคงเอกลักษณ์ของทุเรียนเอาไว้

๕. การแข่งขันของผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรม (Rivalry Among Current Competitors)

ในธุรกิจการขายทุเรียนนี้มีการแข่งขันที่รุนแรง เนื่องด้วยในประเทศไทยมีเกษตรกรผู้ทำสวนทุเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้ธุรกิจมีการแข่งขันที่สูงขึ้น อีกทั้งยังมีคู่แข่งจากต่างประเทศ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ที่เป็นประเทศที่มีการปลูกและส่งออกทุเรียนเป็นจำนวนมากทำให้ธุรกิจต้องปรับตัวอยู่เสมอเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้มากยิ่งขึ้น

๔.๓ การวิเคราะห์ปัจจัยของธุรกิจ หรือ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์สำหรับการประกอบธุรกิจ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่สุด จากทรัพยากรและทักษะที่ธุรกิจมี อีกทั้งลดโอกาสล้มเหลวผ่านการศึกษาจุดอ่อนและสิ่งกีดขวางที่เราอาจไม่คาดคิด ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารรู้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายนอก มองเห็นโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจทุกประเภท ประกอบด้วย ๔ ปัจจัยหลัก ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- ธุรกิจมีสวนทุเรียนเป็นของตัวเอง
- เจ้าของธุรกิจมีความรู้ความเข้าใจตัวสินค้าเป็นอย่างดี
- ต้นทุนของสินค้ามีราคาต่ำ
- สามารถคัดเลือกสินค้าที่มีคุณภาพมาเพื่อจำหน่ายได้

จุดอ่อน (Weakness)

- ผลผลิตเลี้ยงดูได้ค่อนข้างลำบากใช้เวลาในการเลี้ยงดูที่ค่อนข้างนาน
- ปริมาณผลผลิตในแต่ละฤดูกาลไม่แน่นอน
- ที่ตั้งของสวนตั้งอยู่ในที่ห่างไกล ทำให้ใช้เวลาเดินทางค่อนข้างนาน

โอกาส (Opportunities)

- ทุเรียนเป็นผลไม้ยอดนิยมของคนในประเทศไทยและต่างประเทศ ทำให้ขายสินค้าได้อย่างสม่ำเสมอ
- ความต้องการของตลาดยังมีปริมาณที่สูงกว่าปริมาณการผลิต
- สามารถสร้างสินค้าใหม่ ๆ จากการแปรรูปทุเรียน เพื่อเพิ่มโอกาสในการขยายช่องทางการขายของสินค้าได้มากขึ้น

อุปสรรค (Threats)

- ธุรกิจอาจต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลที่ไม่แน่นอน
- เมื่อถึงฤดูกาลทำให้มีสินค้าออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ราคาขายทุเรียนตกต่ำ
- เนื่องจากมีผู้ประกอบการในธุรกิจนี้เป็นจำนวนมาก ทำให้มีการแข่งขันที่สูง
- เนื่องจากการเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้รายได้ของธุรกิจน้อยลงหรืออาจขาดทุนได้

๔.๔ การวิเคราะห์ TOWS matrix

จากวิเคราะห์ปัจจัยของธุรกิจ หรือ SWPT Analysis จึงได้นำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กร มาทำการจับคู่เข้าด้วยกัน จะได้เป็น TOWS Matrix มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก (SO) กลยุทธ์เชิงรับ (ST) และกลยุทธ์เชิงป้องกัน (WT) ตารางที่ ๙ แสดงกลยุทธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วย TOWS Matrix

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
โอกาส (Opportunities)	<p>กลยุทธ์การบริหารเชิงรุก (SO Strategy)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.ธุรกิจสามารถส่งขายทุเรียนไปได้ทั่วประเทศในราคาที่ต่ำกว่าธุรกิจอื่น ๒.ธุรกิจสามารถขยายฐานลูกค้าออกไปยังด้านอื่น ๆ ให้กว้างกว่าเดิม ๓.สามารถหาธุรกิจที่จะเป็นคู่ค้าเพื่อพัฒนาเป็นสินค้าชนิดใหม่ ๆ ออกมาได้ 	<p>กลยุทธ์การบริหารเชิงแก้ไข (WO Strategy)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.ปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อให้มีปริมาณของผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ๒.มีแผนการในการดูแลและบำรุงต้นทุเรียนให้สามารถออกผลผลิตมาให้เก็บเกี่ยวทันเวลาเมื่อถึงฤดูของทุเรียน
อุปสรรค (Threats)	<p>กลยุทธ์การบริหารเชิงป้องกัน (ST Strategy)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.มีการชุดบ่อเพื่อสร้างแหล่งเก็บน้ำไว้ใช้เมื่อถึงหน้าแล้ง ๒.มีแผนการในการดูแลรักษาผลผลิตและจัดการกับแมลงศัตรูพืชและวัชพืชต่าง ๆ ๓.มีการปรับเปลี่ยนแผนการในการใช้เงินของแต่ละส่วนงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ 	<p>กลยุทธ์การบริหารเชิงรับ (WT Strategy)</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑.มีกลยุทธ์ในการดูแลสินค้า และการควบคุมคุณภาพของสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันราคาสินค้าตกต่ำ ๒.มีการศึกษาข้อมูลและกลยุทธ์ของธุรกิจคู่แข่งที่มีอยู่ในตลาดเพื่อนำมาปรับใช้ให้เข้ากับธุรกิจตัวเอง ๓.มีแผนการในการสำรองเงินทุนไว้เพื่อใช้ในยามที่เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ

บทที่ ๒

สถานการณ์สินค้าทุเรียนจังหวัดชุมพร

๑.สภาพทั่วไป

จังหวัดชุมพร มีสภาพพื้นที่ของจังหวัดตั้งอยู่ตอนบนสุดของภาคใต้ มีพื้นที่ทั้งจังหวัด ๓,๗๕๖,๒๕๐ ไร่ หรือประมาณ ๖,๑๐๑ ตารางกิโลเมตร มีประชากรรวม ๕๐๙,๕๕๖ คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๒๔๔,๔๗๖ ครัวเรือน ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) ภาคเกษตรของจังหวัดประมาณ ๖๓,๔๕๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๒ รายได้ต่อคนต่อปี ประมาณ ๒๓๒,๘๑๗ บาท/คน/ปี อาชีพหลักด้านเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ได้แก่ ทุเรียน ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ และสวนผลไม้อื่น ๆ พืชเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของจังหวัดชุมพร ในปัจจุบันนั้นคือ ทุเรียน รองลงมาคือ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา ซึ่งมีแนวโน้มที่เกษตรกรจะมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เดิมจากสวนยางพารา และสวนผลไม้อื่น ๆ มาปลูกทุเรียน และปาล์มน้ำมันแทนพืชเดิม เนื่องจากราคาที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้เกิดแรงจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพื้นที่เพาะปลูกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเปลี่ยนมาปลูก ทุเรียน ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจทางด้านพืชที่สำคัญ เพราะราคาผลผลิตทุเรียนที่เกษตรกรขายได้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ติดต่อกันหลายปี ในปี ๒๕๖๔ มีพื้นที่เพาะปลูก ๒๕๖,๕๘๐ ไร่ มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ อยู่ ๑๔,๕๖๙ ไร่ เนื้อที่ให้ผลผลิตได้ ๒๐๗,๓๗๖ ไร่ มีผลผลิตรวมอยู่ที่ ๓๔๓,๙๐๐ ตัน หากพิจารณาตามมูลค่าของทุเรียนในปี ๒๕๖๔ มีมูลค่าเท่ากับ ๔๗,๒๔๔.๙๘ ล้านบาท โดยมีการส่งออกไปยังตลาดจีนเป็นเป้าหมายหลัก แต่จากความนิยมบริโภคทุเรียนในปัจจุบัน รัฐบาลจึงได้มีการจัดการประกวดทุเรียน และจัดทำมาตรฐานทุเรียน เพื่อส่งออก ทำให้ได้ทุเรียนพันธุ์ที่มีลักษณะตามต้องการ ทั้งในด้านรูปทรง กลิ่น และรสชาติ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตลาดการบริโภคทั้งในและต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ชาวสวนทุเรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเพิ่มขึ้น โดยมุ่ง ปลูกทุเรียนพันธุ์ที่เป็นพันธุ์เพื่อการค้าเป็นหลัก

จากลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชุมพรซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเหตุให้มีฤดูกาลเพียง ๒ ฤดู คือฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม และฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนธันวาคม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ในช่วง ๑,๕๕๓ - ๒,๓๔๔ มิลลิเมตร สำหรับอุณหภูมิในจังหวัดชุมพร เฉลี่ยประมาณ ๒๗.๓ องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๓๔.๘ องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๒๑.๖ องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปีอยู่ที่ ๘๑ เปอร์เซ็นต์ ส่งผลให้ทุเรียนที่ปลูกมีความสมบูรณ์ เนื้อหนา เส้นใยเหนียวนุ่ม สีเหลือง รสชาติหอมหวาน กลิ่นไม่ฉุน เมล็ดลีบสีน้ำตาล ซึ่งทุเรียนในภาคตะวันออก จะออกดอกในช่วงฤดูหนาว เจริญเติบโตในช่วงฤดูแล้ง ส่วนทุเรียนของจังหวัดชุมพรจะออกดอกในช่วงฤดูแล้ง และเจริญเติบโตในช่วงฤดูฝน ทำให้ผลผลิตลูกใหญ่กว่าทางภาคตะวันออก ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณธาตุอาหารที่ได้รับด้วย

ตารางที่ ๑๐ แสดงปริมาณน้ำฝนในพื้นที่จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

เดือน	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)				
	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔
มกราคม	๕๙๓.๔๐	๙.๘๐	๒๔๑.๕๐	๖๓.๕๐	๒๙.๖๐
กุมภาพันธ์	๙๙.๓๐	๘๕.๓๐	๒๗.๒๐	๑๕๒.๓๐	๑.๗๐
มีนาคม	๑๒๐.๙๐	๗๔.๕๐	๑๕.๖๐	-	๗.๗๐
เมษายน	๙๓๙.๔๐	๒๖๕.๓๐	๑๐.๓๐	๑๑๑.๒๐	๑๑๖.๙๐
พฤษภาคม	๑๙๔.๗๐	๙๐.๖๐	๑๘๒.๒๐	๑๖๕.๔๐	๑๒๖.๑๐
มิถุนายน	๑๒๔.๗๐	๒๑๕.๑๐	๑๕๙.๕๐	๑๕๑.๘๐	๘๖.๙๐
กรกฎาคม	๒๖๐.๕๐	๒๖๑.๖๐	๑๐๕.๓๐	๑๖๓.๖๐	๓๐๘.๘๐
สิงหาคม	๑๖๖.๘๐	๒๔๙.๐๐	๓๔๐.๘๐	๑๒๗.๑๐	๒๒๙.๑๐
กันยายน	๑๐๕.๔๐	๑๑๘.๑๐	๑๘๔.๒๐	๑๙๒.๔๐	๑๑๙.๑๐
ตุลาคม	๑๑๖.๐๐	๒๒๔.๔๐	๒๑๒.๔๐	๑๖๔.๖๐	๔๓๐.๙๐
พฤศจิกายน	๒๑๙.๘๐	๒๘๖.๖๐	๑๘๑.๘๐	๑๒๐.๔๐	๖๕๓.๓๐
ธันวาคม	๓๗๐.๖๐	๒๑๔.๙๐	๑๐๖.๒๐	๓๕๕.๙๐	๒๖.๔๐
รวม	๓,๓๑๑.๕๐	๒,๐๙๕.๒๐	๑,๗๖๗.๐๐	๑,๗๖๘.๒๐	๒,๑๓๖.๕๐

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาชุมพร

๒. สถานการณ์และข้อมูลพื้นที่การผลิตทุเรียนของจังหวัด

๒.๑ สถานการณ์การผลิตทุเรียน

สถานการณ์การผลิตทุเรียนในปัจจุบันของพื้นที่จังหวัดชุมพร พบว่ามีเกษตรกรสนใจการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากราคาผลผลิตทุเรียนที่ยังคงตัวและเพิ่มสูงขึ้นจึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาปลูกทุเรียนเพิ่มขึ้น โดยมีทั้งการปลูกทุเรียนเพิ่มของเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนอยู่แล้ว หรือการปรับเปลี่ยนพื้นที่ที่อาจเป็นการโค่นพืชอื่น เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เงาะ ลองกอง เพื่อเปลี่ยนมาปลูกทุเรียน และมีเกษตรกรบางรายในจังหวัดชุมพรมีการปลูกทุเรียนแซมในพืชเดิม เช่น ในสวนมะพร้าว หรือสวนผลไม้อื่นๆ อีกทั้งยังพบว่าปัจจุบันมีผู้ที่ต้องการบริโภคทุเรียนเพิ่มสูงขึ้น ทั้งในรูปแบบของผลสดและแปรรูป ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดชุมพรมีทางเลือกในการขายผลผลิตทุเรียน และความต้องการของทุเรียนในตลาดยังมีมากกว่าผลผลิตทุเรียนที่เกิดขึ้น ทำให้เกษตรกรยังมีความหวังในเรื่องของราคาผลผลิตทุเรียนในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามผลผลิตทุเรียนก็ยังคงมีปัญหาในเรื่องของทุเรียนไม่ได้คุณภาพออกสู่ตลาด เป็นปัญหาอย่างมากในปัจจุบัน และอาจส่งผลกระทบต่อส่งออกทุเรียนไปยังต่างประเทศของประเทศไทย ภาครัฐจึงมีการวางแผนทางการแก้ปัญหาในอนาคตโดยการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่มีความรู้เรื่องการตรวจวัดเปอร์เซ็นต์น้ำหนักแห้งในเนื้อทุเรียน หรือให้คณะกรรมการกลุ่มรับรองผลผลิตทุเรียนของสมาชิกก่อนออกจำหน่าย เพื่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค และอาจออกกฎหมายหรือบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการผลิตพืชให้มีคุณภาพอย่างจริงจัง และเข้มงวด

๒.๒ การผลิตทุเรียน

การผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพร ในปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร) ซึ่งในปี ๒๕๖๑ มีเนื้อที่ปลูกทุเรียนในพื้นที่จังหวัดชุมพรทั้งหมดจำนวน ๑๘๖,๕๒๔ ไร่ เป็นเนื้อที่ให้ผลผลิตแล้วจำนวน ๑๔๗,๐๑ ไร่ มีผลผลิตรวมจำนวน ๑๑๔,๒๕๒ ตัน

ผลผลิตต่อไร่จำนวน ๑,๐๗๕ กิโลกรัม ในช่วง ๔ ปี ที่ผ่านมา การผลิตทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยพื้นที่ปลูกทุเรียน ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จาก ๑๘๖,๕๒๔ ไร่ เป็น ๒๔๖,๕๘๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๔ เพิ่มขึ้นจำนวน ๖๐,๐๕๖ ไร่ ส่วนเนื้อที่ให้ผลผลิตปี ๒๕๖๑ เพิ่มขึ้นจาก ๑๔๗,๒๐๑ ไร่ เป็น ๒๐๗,๓๗๖ ไร่ ในปี ๒๕๖๔ เพิ่มขึ้นจำนวน ๖๐,๑๗๕ ไร่ และในส่วนของผลผลิตในปี ๒๕๖๑ เพิ่มขึ้นจาก ๑๕๔,๗๗๒ ตัน เป็น ๓๔๓,๙๐๐ ตัน ในปี ๒๕๖๔ เพิ่มขึ้นจำนวน ๑๘๙,๑๒๗ ตัน และการคาดการณ์การผลิตทุเรียนในจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๕ มีเนื้อที่ปลูกทุเรียนจำนวน ๒๖๐,๗๖๘ ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๗๖ เนื้อที่ให้ผลผลิต ๒๑๖,๑๔๑ ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๒๓ ผลผลิตรวม ๓๖๒,๙๔๙ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๕๔ และผลผลิตต่อไร่ ๑,๖๗๙ กิโลกรัม เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๒๗ จากสถานการณ์ฝนตกมากและตกอย่างต่อเนื่องในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมาทำให้ดอกทุเรียนบางส่วนร่วงหล่นอาจทำให้ผลผลิตรวม และผลผลิตต่อไร่ลดลง แต่เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนในจังหวัดชุมพรมีการดูแลรักษาสวนทุเรียนของตนเองเป็นอย่างดีจึงทำให้การคาดการณ์ผลผลิตรวม และผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ประกอบกับเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนในปี ๒๕๖๐ จะมีการได้รับผลผลิตในปีนี้ด้วย

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลเนื้อที่ปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิตต่อไร่ ผลผลิตรวม มูลค่า และราคาเฉลี่ยของทุเรียน ในจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕

ปี	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ผลผลิตรวม (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)
๒๕๖๑	๑๘๖,๕๒๔	๑๔๗,๒๐๑	๘๗๖	๑๕๔,๗๗๓	๑๖,๗๔๑.๘๐	๑๐๘.๑๗
๒๕๖๒	๑๙๑,๙๑๕	๑๕๗,๘๓๗	๑,๐๕๑	๒๔๑,๓๕๔	๓๐,๑๖๙.๒๕	๑๒๕.๐๐
๒๕๖๓	๒๓๒,๐๑๑	๑๙๖,๑๕๘	๑,๕๒๙	๓๑๕,๕๕๒	๓๗,๘๔๑.๐๐	๑๑๙.๙๒
๒๕๖๔	๒๔๖,๕๘๐	๒๐๗,๓๗๖	๑,๖๐๙	๓๔๓,๙๐๐	๔๗,๒๔๔.๙๘	๑๓๗.๙๘
๒๕๖๕*	๒๖๐,๗๖๘	๒๑๖,๑๔๑	๑,๖๗๙	๓๖๒,๙๔๙	๗๒,๔๙๘.๘๐	๒๐๐.๐๐

หมายเหตุ : * ข้อมูลเป็นการประมาณการณ

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร,สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

๒.๓ การคาดการณ์ปริมาณการผลิตทุเรียนในจังหวัด ปี ๒๕๖๕

จากการคาดการณ์ปริมาณการขายผลผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๕ พบว่าปริมาณผลผลิตทุเรียนจะมีมากในช่วงตั้งแต่เดือน มิถุนายน - กันยายน โดยในช่วงเดือนมิถุนายน อยู่ที่ประมาณ ๖๑,๗๑๔ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๐ และจะมีปริมาณผลผลิตมากที่สุดในช่วงเดือนกรกฎาคม อยู่ที่ประมาณ ๑๒๕,๒๖๗ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๔.๕๒ รองลงมาคือเดือนสิงหาคม อยู่ที่ประมาณ ๙๒,๓๒๐ ตัน หรือร้อยละ ๒๕.๔๓ ซึ่งจังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดที่มีการผลิตทุเรียนมากที่สุดในภาคใต้ และมีการคาดการณ์ว่าในปีนี้จังหวัดชุมพรจะมีผลผลิตทุเรียนได้มากถึง ๓๖๒,๙๔๙ ตัน โดยมีการคาดการณ์ว่าทั่วทั้งภาคใต้สามารถผลิตทุเรียนได้ ๖๒๗,๔๓๒ ตัน

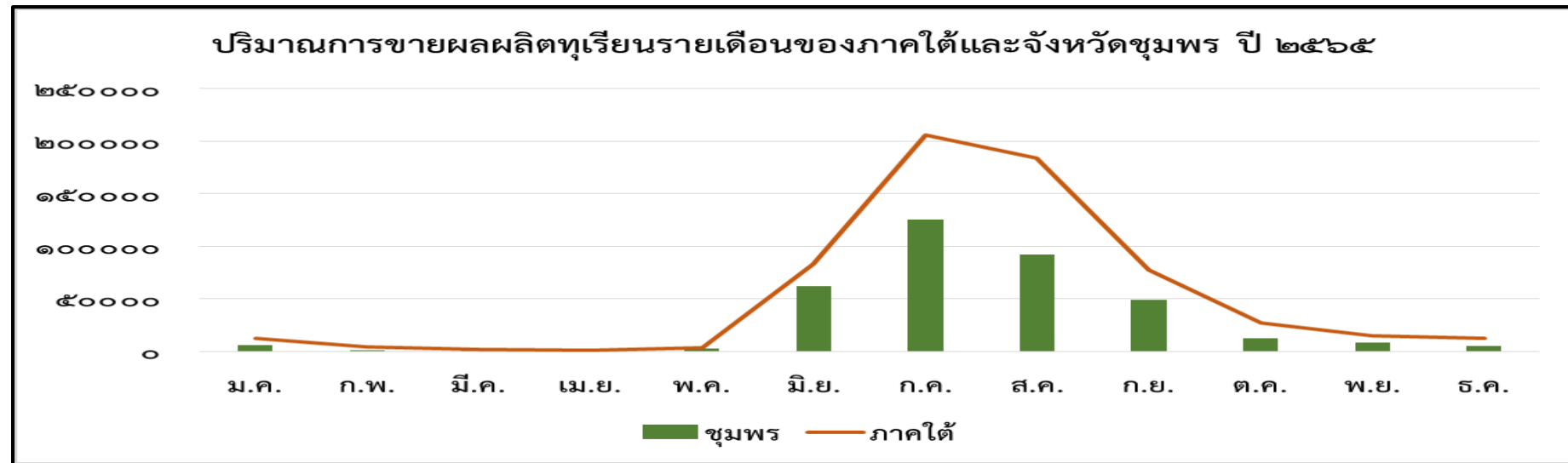

ตารางที่ ๑๒ แสดงการคาดการณ์ร้อยละ และปริมาณการขายผลผลิตทุเรียนรายเดือน ปี ๒๕๖๕ ตั้งแต่ มกราคม ๒๕๖๕ - ธันวาคม ๒๕๖๕

ภาค/ จังหวัด	รายการ	ร้อยละ และปริมาณการขายผลผลิตทุเรียนรายเดือน ปี ๒๕๖๕												รวม
		ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
ภาคใต้	ร้อยละ	๑.๙๔	๐.๗๑	๐.๓๐	๐.๑๓	๐.๕๗	๑๓.๒๒	๓๒.๗๖	๒๙.๓๖	๑๒.๒๘	๔.๓๔	๒.๓๘	๒.๐๑	๑๐๐.๐๐
	ปริมาณ	๑๒,๑๗๕	๔,๔๒๔	๑,๙๑๒	๗๙๒	๓,๕๙๑	๘๒,๙๗๑	๒๐๕,๔๙๙	๑๘๔,๒๑๖	๗๗,๐๗๑	๒๗,๒๖๑	๑๔,๙๓๓	๑๒,๕๘๗	๖๒๗,๔๓๒
ภาคใต้ ตอนบน	ร้อยละ	๒.๒๔	๐.๘๑	๐.๓๕	๐.๑๕	๐.๖๖	๑๕.๐๑	๓๓.๙๐	๒๔.๘๘	๑๒.๒๖	๔.๖๗	๒.๗๕	๒.๓๑	๑๐๐.๐๐
	ปริมาณ	๑๒,๑๗๕	๔,๔๒๔	๑,๙๑๒	๗๙๒	๓,๕๙๑	๘๑,๕๖๕	๑๘๔,๓๐๗	๑๓๕,๒๘๕	๖๖,๖๒๙	๒๕,๓๖๘	๑๔,๙๓๓	๑๒,๕๘๒	๕๕๓,๕๑๓
ภาคใต้ ตอนล่าง	ร้อยละ	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๑.๖๘	๒๕.๒๕	๕๘.๓๐	๑๒.๔๔	๒.๒๖	๐.๐๐	๐.๐๗	๑๐๐.๐๐
	ปริมาณ	๐	๐	๐	๐	๐	๑,๔๐๖	๒๑,๑๙๒	๔๘,๙๓๑	๑๐,๔๔๒	๑,๘๙๓	๐	๕๕	๘๓,๙๑๙
ชุมพร	ร้อยละ	๑.๕๔	๐.๓๐	๐.๐๗	๐.๐๐	๐.๗๐	๑๗.๐๐	๓๔.๕๒	๒๕.๕๓	๑๓.๔๒	๓.๒๙	๒.๓๑	๑.๔๒	๑๐๐.๐๐
	ปริมาณ	๕,๕๙๙	๑,๐๙๙	๒๕๔	๐	๒,๕๕๓	๖๑,๗๑๔	๑๒๕,๒๖๗	๙๒,๓๒๐	๔๘,๖๘๖	๑๑,๙๒๗	๘,๓๘๔	๕,๑๔๖	๓๖๒,๙๔๙

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๘

กราฟที่ ๙ แสดงปริมาณการขายผลผลิตทุเรียนรายเดือนของภาคใต้และจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๕

๓. ข้อมูลความเหมาะสมในการปลูกทุเรียนของจังหวัด (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

ทุเรียนเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรในลำดับที่ ๓ จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุกหรือ Agri-Map online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกทุเรียน

ระดับที่ ๑ เป็นพื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ ๗๙๘,๔๐๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๘ ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน การกระจายมาอยู่ในอำเภอปะทิว ๒๒๕,๗๖๖ ไร่ อำเภอท่าแซะ ๑๓๗,๐๑๗ ไร่ และอำเภอหลังสวน ๑๒๕,๐๒๖ ไร่

ระดับที่ ๒ เป็นพื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ ๕๘๙,๐๖๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๘๘ ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่มากในอำเภอท่าแซะ ๒๐๑,๙๔๐ ไร่ อำเภอสวี ๑๐๔,๑๓๑ ไร่ และอำเภอหลังสวน ๑๒๕,๐๒๖ ไร่

ระดับที่ ๓ เป็นพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ ๒๐๕,๔๖๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘.๙๘ ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวอยู่มากในอำเภอพะโต๊ะ ๖๓,๕๖๓ ไร่ อำเภอหลังสวน ๓๕,๔๔๒ ไร่ และอำเภอสวี ๓๓,๖๑๖ ไร่

ระดับที่ ๔ เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ ๒,๖๙๖,๐๘๖ ไร่

๒) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกทุเรียนในปัจจุบัน ซึ่งสามารถจำแนกชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(๑) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ ๙๒,๗๗๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙๕ ของพื้นที่เหมาะสมสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอท่าแซะ ๒๓,๘๘๕ ไร่ อำเภอสวี ๑๗,๐๗๔ ไร่ และอำเภอเมืองชุมพร ๑๕,๑๙๓ ไร่

(๒) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ ๔๐,๖๗๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๘ ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอท่าแซะ ๑๓,๙๙๙ ไร่ อำเภอสวี ๑๐,๘๔๒ ไร่ และอำเภอทุ่งตะโก ๙,๑๓๐ ไร่

(๓) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ ๑๙,๖๒๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๖๒ ของพื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอพะโต๊ะ ๗,๒๒๘ ไร่ อำเภอหลังสวน ๕,๑๖๘ ไร่ และอำเภอสวี ๓,๕๙๘ ไร่

(๔) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ ๑๕,๗๖๖ ไร่

๓) **พื้นที่ศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกทุเรียนแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกทุเรียน และพื้นที่ปลูกทุเรียนในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดชุมพรมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น ๑,๒๕๔,๐๑๙ ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอโดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอปะทิว ๓๐๘,๐๒๙ ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอท่าแซะ ๓๐๑,๐๗๔ ไร่ อำเภอสวี ๑๗๒,๙๙๖ ไร่ และอำเภอเมืองชุมพร ๑๖๙,๖๒๕ ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ ๗๐๕,๖๓๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๘ ของพื้นที่เหมาะสมสูง พบมากในอำเภอปะทิว ๒๑๓,๒๙๑ ไร่ อำเภอหลังสวน ๑๑๔,๙๔๑ ไร่ และอำเภอท่าแซะ ๑๑๓,๑๓๒ ไร่

(๒) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ ๕๔๘,๓๘๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๑๐ ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอท่าแซะ ๑๘๗,๙๔๑ ไร่ อำเภอปะทิว ๙๔,๗๓๘ ไร่ และอำเภอสวี ๙๓,๖๘๙ ไร่

ตารางที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอในจังหวัดชุมพร

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
เมือง ชุมพร	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๑๒๑,๑๙๐ (๑๐๐.๐๐%)	๖๖,๖๓๖ (๑๐๐.๐๐%)	๑,๘๓๒ (๑๐๐.๐๐%)	๑๖๑,๖๕๘ (๑๐๐.๐๐%)	๓๕๑,๔๕๘ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๑๕,๑๙๓ (๑๒.๕๔%)	๓,๐๐๘ (๔.๕๑%)	๔๔ (๒.๔๐%)	๑,๓๘๘ (๐.๘๖%)	๑๙,๖๓๓ (๕.๕๙%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๑๐๕,๙๙๗ (๘๗.๔๖%)	๖๓,๖๒๘ (๙๕.๔๙%)	- -	- -	๑๖๙,๖๒๕ (๔๘.๒๖%)
ท่าแซะ	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๑๓๗,๐๑๗ (๑๐๐.๐๐%)	๒๐๑,๙๔๐ (๑๐๐.๐๐%)	๑๓,๖๒๑ (๑๐๐.๐๐%)	๙๓,๐๗๑ (๑๐๐.๐๐%)	๔๔๕,๖๔๙ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๒๓,๘๘๕ (๑๗.๔๓%)	๑๓,๙๙๙ (๖.๙๓%)	๖๔๕ (๔.๗๔%)	๓,๘๘๗ (๔.๑๓%)	๔๒,๓๑๖ (๙.๕๑%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๑๑๓,๑๓๒ (๘๒.๕๗%)	๑๘๗,๙๔๑ (๙๓.๐๗%)	- -	- -	๓๐๑,๐๗๔ (๖๗.๕๖%)
ทุ่งตะโก	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๓๖,๖๕๑ (๑๐๐.๐๐%)	๓๗,๗๖๕ (๑๐๐.๐๐%)	๘,๓๗๘ (๑๐๐.๐๐%)	๒๙,๐๕๖ (๑๐๐.๐๐%)	๑๑๑,๘๕๐ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๑๓,๑๕๕ (๓๕.๘๙%)	๙,๑๗๐ (๒๔.๒๘%)	๑,๕๘๐ (๑๘.๘๖%)	๑,๓๗๗ (๔.๗๔%)	๒๕,๒๘๒ (๒๒.๖๐%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๒๓,๔๙๖ (๖๔.๑๑%)	๒๘,๕๙๕ (๗๕.๗๒%)	- -	- -	๕๒,๐๙๐ (๔๖.๕๗%)
ปะทิว	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๒๒๕,๗๖๖ (๑๐๐.๐๐%)	๙๗,๕๖๖ (๑๐๐.๐๐%)	๑๕,๙๖๙ (๑๐๐.๐๐%)	๑๐๐,๖๑๖ (๑๐๐.๐๐%)	๔๓๙,๙๑๗ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๑๒,๔๗๕ (๕.๓๕%)	๒,๘๒๘ (๒.๙๐%)	๓๑๙ (๒.๐๐%)	๗๗๗ (๐.๗๗%)	๑๖,๓๙๙ (๓.๗๓%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๒๑๓,๒๙๑ (๙๔.๖๕%)	๒๑๓,๗๓๘ (๙๗.๑๐%)	- -	- -	๓๐๘,๐๒๙ (๗๐.๒๖%)
พะโต๊ะ	พื้นที่ศักยภาพของดิน	- -	- -	๖๓,๕๖๓ (๑๐๐.๐๐%)	๗๑,๘๓๔ (๑๐๐.๐๐%)	๑๓๕,๓๙๗ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	- -	- -	๗,๒๒๘ (๑๑.๓๗%)	๒,๑๙๕ (๓.๐๖%)	๙,๔๒๓ (๖.๙๖%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	- -	- -	- -	- -	- -
ละแม	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๕๕,๙๑๖ (๑๐๐.๐๐%)	๕๘,๔๔๔ (๑๐๐.๐๐%)	๓๓,๐๔๗ (๑๐๐.๐๐%)	๓๐,๘๗๖ (๑๐๐.๐๐%)	๑๗๘,๓๒๘ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๘๙๕ (๑.๖๐%)	๙๓ (๐.๑๖%)	๑,๐๔๗ (๓.๑๗%)	๑๐๙ (๐.๓๕%)	๒,๑๔๔ (๑.๒๐%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๕๕,๐๒๑ (๙๘.๔๐%)	๕๘,๓๕๑ (๙๙.๘๔%)	- -	- -	๑๑๓,๔๑๘ (๖๓.๖๐%)

ตารางที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของทุเรียนรายอำเภอในจังหวัดชุมพร (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				รวม
		S1	S2	S3	N	
สวี	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๙๖,๗๘๑ (๑๐๐.๐๐%)	๑๐๔,๑๓๑ (๑๐๐.๐๐%)	๓๓,๖๑๖ (๑๐๐.๐๐%)	๑๐๐,๘๖๑ (๑๐๐.๐๐%)	๓๓๕,๓๘๙ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๑๗,๐๗๔ (๑๗.๖๔%)	๑๐,๘๔๒ (๑๐.๔๑%)	๓,๕๙๘ (๑๐.๗๐%)	๔,๕๙๘ (๔.๕๖%)	๓๖,๑๑๒ (๑๐.๗๗%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๗๙,๗๐๗ (๘๒.๓๖%)	๙๓,๒๘๙ (๘๙.๕๙%)	-	-	๑๗๒,๙๙๖ (๕๑.๕๘%)
หลังสวน	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๑๒๕,๐๔๓ (๑๐๐.๐๐%)	๒๒,๕๘๑ (๑๐๐.๐๐%)	๓๕,๔๔๒ (๑๐๐.๐๐%)	๑๐๗,๙๘๕ (๑๐๐.๐๐%)	๒๙๑,๐๕๑ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๑๐,๑๐๒ (๘.๐๘%)	๗๓๔ (๓.๒๕%)	๕,๑๖๘ (๑๔.๕๘%)	๑,๔๗๔ (๑.๓๗%)	๑๗,๔๗๘ (๖.๐๑%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๑๑๔,๙๔๑ (๙๑.๙๒%)	๒๑,๘๔๗ (๙๖.๗๕%)	-	-	๑๓๖,๗๘๙ (๔๗.๐๐%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของดิน	๗๘๙,๔๐๙ (๑๐๐.๐๐%)	๕๘๙,๐๖๓ (๑๐๐.๐๐%)	๒๐๕,๔๖๘ (๑๐๐.๐๐%)	๖๙๖,๐๘๙ (๑๐๐.๐๐%)	๒,๒๘๙,๐๒๙ (๑๐๐.๐๐%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	๙๒,๗๗๙ (๑๑.๖๒%)	๔๐,๖๗๔ (๖.๙๐%)	๑๙,๖๒๙ (๙.๕๕%)	๑๕,๗๖๕ (๒.๒๖%)	๑๖๘,๘๔๗ (๗.๓๘%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	๗๐๕,๖๓๐ (๘๘.๓๘%)	๕๔๘,๓๘๙ (๙๓.๑๐%)	-	-	๑,๒๕๔,๐๒๐ (๕๔.๗๘%)

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกทุเรียน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (S3+N) ๒๐๘,๑๔๐ ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) ๓๘,๙๑๕ ไร่

ตารางที่ ๑๔ แสดงพื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตทุเรียน

อำเภอ	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S๓	N	รวม	S๓	N	รวม
สวี	๑๗,๔๐๕	-	๑๗,๔๐๖	๑๓,๑๐๗	-	๑๓,๑๐๗
ละแม	๒,๖๐๔	-	๒,๖๐๔	๑,๐๓๕	-	๑,๐๓๕
ปะทิว	๙๒,๔๔๖	๙,๕๔๒	๑๐๑,๙๘๘	๕,๕๘๑	-	๕,๕๘๑
ท่าแซะ	๖๒,๒๕๘	-	๖๒,๒๕๘	๑๖,๔๑๒	-	๑๖,๔๑๒
พะโต๊ะ	-	-	-	-	-	-
หลังสวน	๗,๗๖๔	-	๗,๗๖๔	๒๕	-	๒๕

ตารางที่ ๑๔ แสดงพื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตทุเรียน (ต่อ)

อำเภอ	ปาล์มน้ำมัน (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S๓	N	รวม	S๓	N	รวม
ทุ่งตะโก	๓,๓๐๘	-	๓,๓๐๘	๑,๘๘๙	-	๑,๘๘๙
เมืองชุมพร	๑๒,๘๑๒	-	๑๒,๘๑๒	๘๖๖	-	๘๖๖
รวม	๑๖,๑๒๐	๐	๑๖,๑๒๐	๒,๗๕๕	๐	๒,๗๕๕

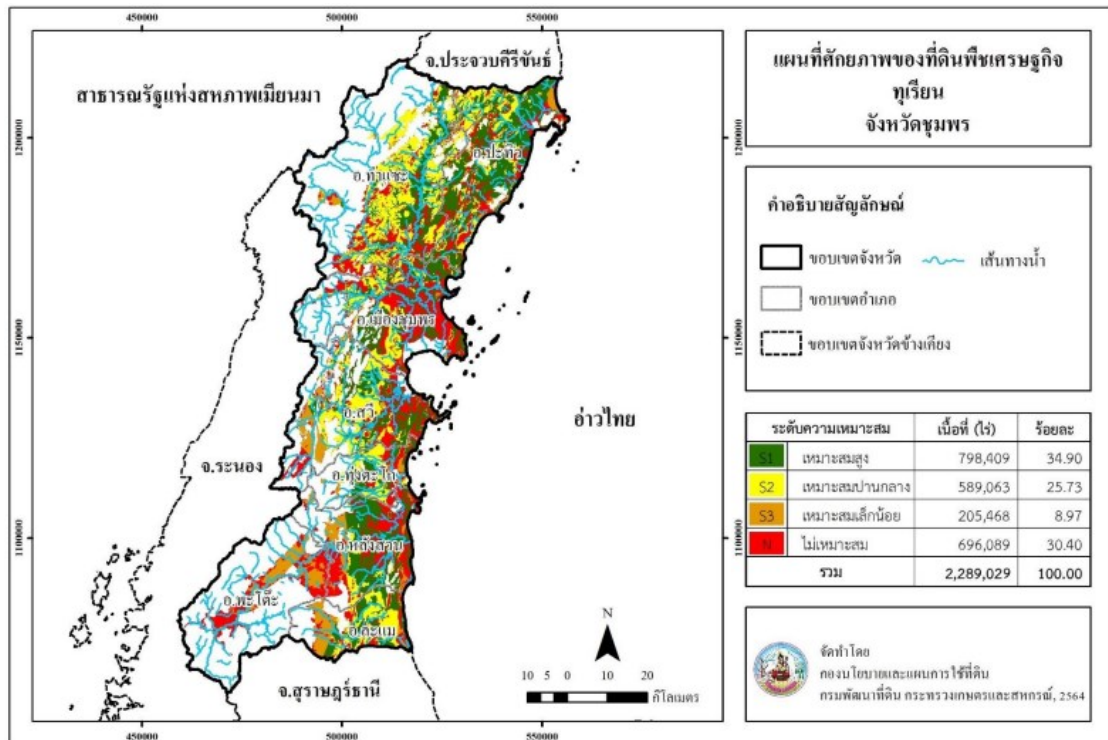
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

๔) แนวทางการจัดการ

(๑) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกทุเรียนต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งการปลูกทุเรียนในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น สามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

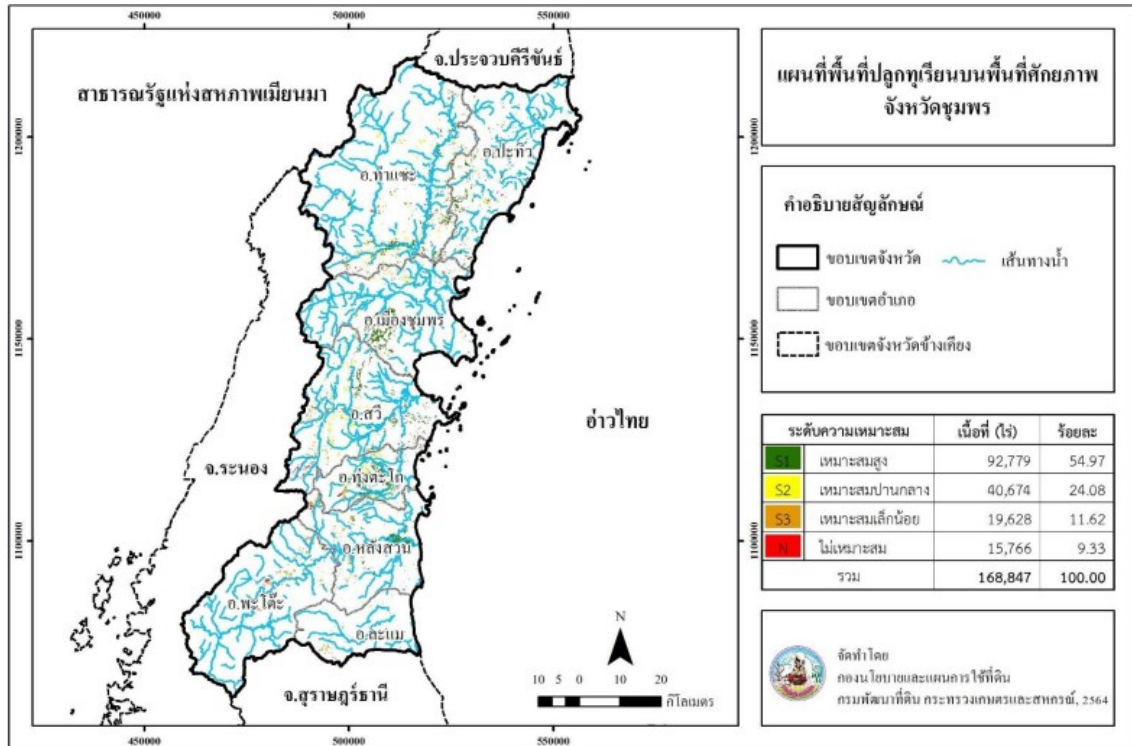
พื้นที่ปลูกทุเรียนในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกทุเรียนในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกทุเรียนซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกทุเรียนที่สำคัญของจังหวัดชุมพรกระจายอยู่ในอำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ และอำเภอหลังสวน เป็นต้น

(๒) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S๓ หรือ N) โดยกระจายอยู่ในอำเภอพะโต๊ะ อำเภอหลังสวน และอำเภอสวี เป็นต้น ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกทุเรียน มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

ภาพที่ ๑ แสดงศักยภาพที่ดินพืชเศรษฐกิจทุเรียน จังหวัดชุมพร

ภาพที่ ๒ แสดงพื้นที่ปลูกทุเรียนบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดชุมพร

๔. ข้อมูลระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียน

กรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพรและสำนักงานเกษตรอำเภอต่าง ๆ ได้เข้าไปส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็น “แปลงใหญ่ทุเรียน” มีการรวบรวมสมาชิกผู้ปลูกทุเรียนพื้นที่การปลูกและการรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย ในพื้นที่จังหวัดชุมพรเกษตรกรมีการรวมตัวเพื่อการบริหารจัดการกลุ่มแบบแปลงใหญ่ (ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕) ในพื้นที่ อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ อำเภอสวี อำเภอหลังสวน อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอละแม จังหวัดชุมพร

ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียน จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ที่ตั้งแปลง	จำนวนสมาชิก (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผู้จัดการแปลง	หมายเลขโทรศัพท์
ปี ๒๕๖๔				
ต.เขาไชยราช อ.ปะทิว จ.ชุมพร	๓๐	๓๖๐	นายอรุณ อนิลบล	๐๘ ๑๗๔๗ ๖๒๑๖
ต.ทุ่งระยะ อ.สวี จ.ชุมพร	๓๑	๓๓๑	นายสุวิทย์ ถึงเสียบญวน	๐๘ ๑๙๖๘ ๕๐๕๓
บ.ห้วยทรายขาว ต.หาดยาย อ.หลังสวน จ.ชุมพร	๕๗	๙๓๘	นายณรงค์ ช้างชนะ	๐๘ ๗๒๖๘ ๑๐๙๑
ต.หาดยาย อ.หลังสวน จ.ชุมพร	๔๓	๕๑๐	นายสมเจตน์ สุวรรณนิตย์	๐๘ ๖๒๗๐ ๓๒๙๔
ต.ท่ามะพลา อ.หลังสวน จ.ชุมพร	๓๓	๑๗๕	นายบรรพต มะหมัดเหม	๐๘ ๑๕๓๙ ๘๘๐๘
ต.วังตะกอก อ.หลังสวน จ.ชุมพร	๔๐	๓๒๔	นายกิตติ อนันต์แดง	๐๘ ๑๘๙๒ ๑๓๑๐
ต.นาขา อ.หลังสวน จ.ชุมพร	๓๑	๑๔๘	นายมงคล สระทอง	๐๘ ๑๘๙๕ ๓๒๐๔

ตารางที่ ๑๕ ข้อมูลระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ทุเรียน จังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ (ต่อ)

ที่ตั้งแปลง	จำนวนสมาชิก (ราย)	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	ผู้จัดการแปลง	หมายเลขโทรศัพท์
ปี ๒๕๖๕				
ต.รับร้อ อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร	๓๕	๓๓๐	นางสาวอุไรรัตน์ จันทับ	๐๘ ๒๒๘๙ ๑๕๘๖
ต.พระรักษ์ อ.พะโต๊ะ จ.ชุมพร	๔๐	๓๖๓	นางสายชล อินทร์ทอง	๐๘ ๙๙๐๙ ๓๖๙๔
(คลองสง - ราชดำเนิน) ต.ละแม อ.ละแม จ.ชุมพร	๓๘	๔๗๖.๒๕	นายณัฐพงศ์ ใจรักษ์	๐๘ ๙๒๕๑ ๒๖๗๔

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชุมพร

๕. รูปแบบการตลาดทุเรียนของจังหวัด

รูปแบบวิถีการตลาดทุเรียนจังหวัดชุมพร มีทิศทางไหลเวียนจากเกษตรกรไปยังผู้บริโภคทั้งใน และต่างประเทศหลายทิศทาง ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น ผู้ที่ซื้อทุเรียนในแหล่งผลิตไม่ได้มีเฉพาะพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น และท้องถิ่นเท่านั้น แม้แต่พ่อค้าต่างจังหวัด หรือตัวแทนผู้ส่งออก ก็พยายามหาซื้อผลผลิตทุเรียนจากเกษตรกร โดยตรง พบว่าการไหลเวียนของผลผลิตทุเรียนจากเกษตรกรไปยังพ่อค้าคนกลางระดับต่าง ๆ มีประมาณ ๑๐ ระดับ ที่สำคัญ คือ จากเกษตรกรไปยังพ่อค้ารวบรวมซึ่งอยู่ในท้องถิ่น และท้องถิ่น และพ่อค้าต่างจังหวัด ซึ่งอยู่ใกล้เคียงแหล่งผลิต

ขณะเดียวกันทางด้านเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียน ก็ไม่ได้ขายผลผลิตทุเรียนเฉพาะแต่ในแหล่งผลิตเท่านั้น มีหลายรายที่นำผลผลิตของตนไปขายยังต่างจังหวัด อีกทั้งบางรายยังทำหน้าที่เป็นพ่อค้ารวบรวมอีกด้วย นอกจากนี้บางรายที่มีศักยภาพในการจัดการสูงยังมีความสามารถส่งทุเรียนออกจำหน่ายไปยังต่างประเทศ โดยทำหน้าที่จัดหาและจัดส่งสินค้าแทนผู้ส่งออก ส่วนใหญ่บริษัทส่งออกซึ่งเป็นบริษัทแม่จะตั้งอยู่ในต่างจังหวัด

สำหรับสาเหตุที่ทำให้ทิศทางการไหลเวียนของทุเรียนมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น น่าจะเกิดจากการต้องการผลตอบแทนที่สูงขึ้น อีกทั้งระบบการคมนาคมขนส่งและการสื่อสารในปัจจุบันมีความทันสมัยยิ่งขึ้น จึงเอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบการเข้ามาทำธุรกิจการค้าทุเรียนกันมากขึ้น

๕.๑ รูปแบบการซื้อขายทุเรียน

๑. เหมาสวน

เป็นการซื้อขายกันล่วงหน้า เมื่อตกลงราคากันแล้ว ชาวสวนจะนำผลผลิตในสวนไปขายให้กับผู้อื่นไม่ได้ โดยผู้ซื้อจะจ่ายเงินส่วนหนึ่งเป็นค้ำมัดจำ ปริมาณสินค้าอาจนับเป็นผลหรือชั่งน้ำหนัก และราคาจะมีการกำหนดล่วงหน้าหรือตามราคาตลาดก็ได้ตามแต่จะตกลงกัน บางรายอาจตกลงราคาเหมาเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนตั้งแต่เริ่มติดผลในฤดูกาลผลิต

๒. เหมาทิ้งแข่งหรือคัสดร

เมื่อผู้ซื้อพิจารณาผลผลิตแล้วก็จะเสนอซื้อตามราคาในตลาดขณะนั้น หากตกลงก็นำผลผลิตไปชั่งน้ำหนักเป็นกิโลกรัม เพื่อคิดจำนวนเงิน วิธีนี้นิยมซื้อขายกันในตลาดกลางผลไม้

๓. การตะเวนซื้อจากพ่อค้า

วิธีนี้พ่อค้าจะนำรถยนต์บรรทุกเข้าไปซื้อถึงสวน อาจมีการตกลงล่วงหน้าหรือไม่ก็ได้ หากมีการตกลงราคากันไว้ก็จะซื้อขายกันตามนั้น แต่ถ้าไม่มีก็จะใช้ราคาตลาดในขณะนั้นเป็นเกณฑ์ในการซื้อขาย

๔. ขายทั่วไปตามราคาตลาด

ซึ่งจุดรับซื้อส่วนใหญ่จะอยู่บนเส้นทางถนนชุมพร - หลังสวน จะมีโรงคัดบรรจุผลไม้ไม่รับซื้อผลผลิตทั้ง ๒ ข้างทาง

๕. ขายเฉพาะส่งออก

แหล่งซื้อขายจะอยู่ที่สวนหรือศูนย์/จุดรับซื้อของผู้ส่งออก ซื้อขายเฉพาะผลผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพสูง และราคาจะสูงกว่าท้องตลาดกิโลกรัมละประมาณ ๒ - ๕ บาท

๕.๒ ราคาผลผลิตทุเรียนจังหวัดชุมพร

ราคาผลผลิตทุเรียนปี ๒๕๖๔ ของจังหวัดชุมพร ราคาทุเรียนหอมทองส่งออกเฉลี่ยอยู่ที่ ๑๓๗.๓๘ บาท ราคาทุเรียนหอมทองเฉลี่ยอยู่ที่ ๙๘.๖๙ บาท และราคาทุเรียนชะนีอยู่ที่ ๕๓.๔๔ บาท ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ราคาทุเรียนจากปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๑๖ แสดงราคาต่ำสุด ราคาสูงสุด และราคาเฉลี่ย ของทุเรียนในจังหวัดชุมพร ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

ประเภท	ราคาต่ำ	ราคาสูง	ราคาเฉลี่ย
ปี ๒๕๖๒			
ทุเรียนหอมทองส่งออก	๘๐	๑๕๕	๑๒๕.๐๐
ทุเรียนหอมทอง	๖๐	๑๒๐	๑๐๐.๐๐
ทุเรียนชะนี	๔๐	๗๐	๕๔.๑๗
ปี ๒๕๖๓			
ทุเรียนหอมทองส่งออก	๘๐	๑๖๕	๑๑๙.๙๒
ทุเรียนหอมทอง	๖๕	๑๒๐	๙๗.๗๔
ทุเรียนชะนี	๓๐	๗๕	๕๓.๓๑
ปี ๒๕๖๔			
ทุเรียนหอมทองส่งออก	๗๕	๒๑๐	๑๓๗.๓๘
ทุเรียนหอมทอง	๕๐	๑๖๐	๙๘.๖๙
ทุเรียนชะนี	๓๐	๑๐๐	๕๓.๔๔

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร

๕.๓ ราคาที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

ตารางที่ ๑๗ แสดงราคา that เกษตรกรขายได้ ณ ไร่นา ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

ชนิดสินค้า	ราคา that เกษตรกรขายได้ (บาท / กิโลกรัม)		
	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
ทุเรียนพันธุ์หอมทอง ผลขนาดกลาง (ผลสวย)	๙๒.๙๐	๑๐๙.๑๓	๑๐๙.๗๗

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

๕.๖ การแปรรูปทุเรียนและผลิตภัณฑ์

การแปรรูปทุเรียนเป็นการช่วยป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หรือผลผลิตตกเกรดไม่ได้ขนาดตามที่ลูกค้าต้องการ นอกจากนี้ช่วงที่ทุเรียนออกผลและเนื้อสุกกำลังดีรสชาติอร่อยนั้นเป็นเพียงช่วงเวลา สั้น ๆ ดังนั้น การแปรรูปทุเรียนทำให้สามารถเก็บรักษาให้คงสภาพ หรือรสชาติได้เป็นระยะเวลาสั้นขึ้น โดยมีทั้งวิธีการแปรรูป เนื้อทุเรียนดิบและเนื้อทุเรียนสุกจัดเกินช่วงที่รสชาติอร่อยที่สุดไปแล้ว เป็นขนมหวาน และอาหารทานเล่น ตลอดจนการทำทุเรียนสุกที่พอดีสำหรับการส่งออก ทำให้สามารถยกระดับราคา ผลผลิตทุเรียนไม่ให้ตกต่ำและยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะทำให้สามารถขยายตลาดการค้าออกไป สู่ต่างประเทศได้

การแปรรูปผลผลิตทุเรียน สามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

๑. ทุเรียนกวน เป็นการแปรรูปด้วยน้ำตาล นำเนื้อทุเรียนที่สุกจัดแล้วผสมกับน้ำตาล โดยใช้ความร้อนกวนผสมให้กลมกลืนกัน โดยมีรสหวาน และให้รสชาติเข้มข้นขึ้น

๒. ทุเรียนเชื่อม เป็นการแปรรูปด้วยน้ำตาล โดยใช้ทุเรียนเนื้อแข็งหรือทุเรียนดิบนำมาแปรรูปเป็นขนมหวานที่เก็บได้นานขึ้น เนื้อสัมผัสของทุเรียนที่เชื่อมแล้วจะเหนียวหนึบคล้ายมันสำปะหลังเชื่อม

๓. ทุเรียนทอด เป็นวิธีการแปรรูปด้วยความร้อนและน้ำมัน โดยเลือกใช้ทุเรียนดิบ ซึ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมมากทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ เพราะทุเรียนทอดไม่มีกลิ่นทุเรียนที่หลาย ๆ คนไม่ชอบ ทำให้แม่คนที่ไม่ชอบกินทุเรียนก็ยังชอบกินทุเรียนทอด

๔. ทุเรียนฟรีซดราย (Freeze Dried Durian) เป็นการแปรรูปทำแห้งแบบเยือกแข็ง (Freeze Drying) คือ การทำให้น้ำที่อยู่ในเนื้อผลเปลี่ยนสถานะเป็นผลึกน้ำแข็งเล็ก ๆ ลดความดันสภาพแวดล้อมให้ต่ำกว่าบรรยากาศปกติ ผลึกน้ำแข็งจะระเหิดไปเป็นไอน้ำ โดยจะใช้เนื้อผลสด เนื้อทุเรียนที่ผ่านกระบวนการฟรีซดรายจะคงสภาพกลิ่น รสชาติ และคุณค่าทางโภชนาการไว้ใกล้เคียงผลสด สามารถเก็บรักษาได้เป็นเวลานาน และเป็นที่ยอมรับส่งออกไปยังประเทศจีน

๕. ทุเรียนแช่เยือกแข็ง เป็นการแปรรูปโดยใช้ความเย็นการแช่เยือกแข็งด้วยห้องทำความเย็นที่อุณหภูมิ - ๔๐ องศาเซลเซียส หลังจากนั้นจัดเก็บในอุณหภูมิ - ๒๕ องศาเซลเซียส เพื่อรักษาคุณภาพของเนื้อทุเรียนไว้ให้ดีที่สุด

การแปรรูปทุเรียนฟรีซดราย (FREEZE DRIED) ของสวนทวีทรัพย์

เนื่องจากปัญหาในฤดูกาลเก็บเกี่ยวทุเรียนจะมีผลผลิตที่ไม่ได้ขนาดมาตรฐานตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ ทำให้ถูกกดราคา หรือเมื่อผลผลิตมีมากกว่าความต้องการของตลาด ราคาจะตกต่ำมาก เช่น ทุเรียน ถ้าสุกและหล่นไม่สามารถจำหน่ายได้ ต้องนำไปกวน หรือขายในท้องถิ่นในราคาถูกลงไม่ก็บาท เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาราคาทุเรียน และเพิ่มมูลค่าทุเรียนดังกล่าว ซึ่งสามารถนำมาแปรรูปเพิ่มมูลค่าได้ จึงรับซื้อทุเรียนจากชาวสวนในชุมชน ซึ่งให้ราคาสูงกว่าในตลาด

ผลผลิตภัณฑ์แปรรูปทุเรียน สวนทวีทรัพย์

๕.๗ การตลาดของเกษตรกรชาวจังหวัดชุมพร

การประมูลทุเรียน (สวนผู้ใหญ่อำรงค์ศักดิ์) เป็นการประมูลผลผลิตยังคงอยู่บนต้น มีขั้นตอนดังนี้

๑. ประสานผู้ประกอบการในพื้นที่ แจ้ง วัน เวลา และสถานที่ และปริมาณการผลิตให้ผู้เข้าร่วมประมูลทราบ
๒. เมื่อถึงวันที่กำหนดการประมูล เชิญผู้ประมูลทุกท่านเข้าดูสวนเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดราคาประมูล
๓. การกำหนดกติกาการประมูล ดังนี้
 - ๑) มีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ การประมูลที่ชัดเจน
 - ๒) แจ้งปริมาณผลผลิตในการประมูลแต่ละรอบให้ผู้ประมูลทราบ
 - ๓) มีการกำหนดราคาประมูลขั้นต่ำโดยใช้ราคาในพื้นที่เป็นฐานในการกำหนด
 - ๔) การยื่นซองประมูล กำหนดให้ผู้ยื่น เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. เปิดซองประมูล เวลา ๑๒.๐๐ น. ผู้ยื่นซองประมูลสามารถยื่นซองก่อนเวลาได้
 - ๕) การชั่งผลผลิตทุเรียน “ชั่งทุผล” (ยกเว้น ลูกเป็นหนอน เป็นเชื้อไฟทอปธอรา)
 - ๖) กำหนดระยะเวลาการตัดผลผลิตแต่ละรอบให้ชัดเจน

การตลาดทุเรียนคุณภาพ (สวนทวิทรัพย์)

คุณวีรวัฒน์ จีรวงส์ กล่าวว่าเนื่องจากตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ชาวสวนทุเรียนภาคใต้ส่วนใหญ่ปลูกทุเรียนตามธรรมชาติ การบริหารจัดการสวนตามแบบภูมิปัญญาเดิม ไม่ได้ได้รับความรู้เรื่องการบริหารจัดการสวนที่ถูกต้อง และการตลาดในปัจจุบัน เมื่อใกล้ฤดูกาลเก็บเกี่ยวทุเรียน จะมีพ่อค้าแม่ค้าตามแผงหรือล้งทุเรียน มาตกลงเจรจาซื้อทุเรียนแบบเหมาสวน ให้ราคาตามสถานการณ์ตลาด แล้วทำสัญญากับแผงทุเรียน หลังจากนั้นก็ได้ทำการตัดทุเรียน ซึ่งบางครั้งผลทุเรียนยังไม่ครบอายุกำหนดเก็บเกี่ยว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทุเรียนที่ส่งออกไปขายยังประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่ เป็นทุเรียนอ่อนไม่มีคุณภาพ เพราะสาเหตุหลักจากการซื้อขายทุเรียนแบบเหมาสวน และมีรอบตัดเพียงครั้งเดียว ชาวสวนจะได้รับเงินเป็นก้อนโตเลยทันที จึงไม่ค่อยใส่ใจคุณภาพมากนัก ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีโดยทำทุเรียนคุณภาพ รวมทั้งศึกษา การตลาด สร้างแบรนด์ ให้นำเชื่อถือ จะพบว่ามียช่องทางตลาดที่สามารถเพิ่มราคาและมูลค่าทุเรียนได้ เช่น การตัดทุเรียนคุณภาพพรีเมียม เพื่อจำหน่ายตลาดบนหรือห้างโมเดิร์นเทรด การส่งทุเรียนโดยตรงถึงผู้บริโภคแบบออนไลน์ เพื่อตัดพ่อค้าคนกลางที่นำทุเรียนไม่ได้คุณภาพมาขาย ส่วนทุเรียนที่ไม่ได้ขนาด มาตรฐานส่งออกก็สามารถนำไปแปรรูปหรือจำหน่ายขายปลีกให้กับผู้บริโภคทั่วไปได้ ถ้าชาวสวนสามารถรวมกลุ่มทำทุเรียนคุณภาพ และสร้างแบรนด์ของกลุ่ม ให้นำเชื่อถือจะทำให้ช่องทางตลาดมีมากขึ้น ผู้บริโภค พ่อค้าแม่ค้า และผู้ส่งออก ที่ต้องการทุเรียนคุณภาพ ก็จะมี ความสนใจเข้ามาเยี่ยมชม เจริญการค้า ทำให้เกิดธุรกิจที่มั่นคงยั่งยืนต่อไป

การบริหารจัดการการตลาดผลผลิตทุเรียนที่สวน ดังนี้

การส่งทุเรียนคุณภาพดี (พรีเมียม) เข้าสู่ห้างโมเดิร์นเทรด ในปีพ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ได้นำร่องจำหน่ายทุเรียนคุณภาพเกรดพรีเมียมให้กับห้างโมเดิร์นเทรด ห้าง Tops ซูเปอร์มาร์เก็ต บริษัท เซ็นทรัล ฟู๊ดรีเทล จำกัด เพื่อจำหน่ายสู่ผู้บริโภคตามห้างสรรพสินค้า Tops สาขา ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในนามแบรนด์สวนทวิทรัพย์ โดยมี QR Code ติดที่ขั้วผล พร้อมระบุวันบริโภคเพื่อสามารถ สแกนตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) เป็นของสวนทวิทรัพย์เป็นผู้ผลิตตามมาตรฐาน มกอช. เมื่อทุเรียนมีปัญหาสามารถเคลมสินค้าได้ โดยการส่งสินค้าให้ใหม่หรือคืนเงิน

การค้าร่วมกันระหว่าง สวนทวีทรัพย์กับตัวแทนฝ่ายจัดซื้อ บริษัท เซ็นทรัล ฟู้ด รีเทล จำกัด

การค้าออนไลน์ถึงผู้บริโภค

พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้เริ่มสร้างแบรนด์ทุเรียนคุณภาพ สวนทวีทรัพย์ ให้เป็นที่น่าเชื่อถือ ทั้งด้านคุณภาพ ความอร่อย ปลอดภัย โดยการนำทุเรียนที่ไม่ได้ขนาดส่งออกจำหน่ายปลีกให้ แผงทุเรียนในกรุงเทพฯ และ ขายปลีกเอง ที่กรุงเทพฯ เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ถึงคุณภาพความอร่อย ของสวนทวีทรัพย์

พ.ศ.๒๕๖๑ - ปัจจุบัน จำหน่ายผลไม้ออนไลน์ เช่น ทุเรียน โดยประชาสัมพันธ์ผ่าน Line@, OpenChat, Facebook เพื่อส่งผลไม้คุณภาพ ส่งตรงไปยังผู้บริโภค

ทุเรียนคุณภาพ แกรนด์ สวนทวีทรัพย์

ทุเรียนคุณภาพพรีเมียม ขนาด ๓ - ๕ กิโลกรัมต่อลูก มีจำนวน ๔ พูขึ้นไป ตัดแก่จัด ๘๐ - ๘๕ % กิโลกรัมละ ๑๘๐ บาท ไม่รวมราคาส่ง ปัจจุบันขนส่งโดย บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด รับบริการขนส่ง ถึงสวนทวีทรัพย์ บริการส่งออนไลน์ทั่วประเทศ ในเขตกรุงเทพ ๑ วัน และต่างจังหวัดต่างภาค ๒ วัน โดยเฉพาะช่วงโควิด - ๑๙ ที่ทุกคนต้องกักตัวอยู่ที่บ้าน ปริมาณการขายออนไลน์สูงมากจนกระทั่งบางวัน จัดส่งเต็มรถของ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

ทุเรียนคุณภาพ แกรนด์ สวนทวีทรัพย์

ทุเรียนออนไลน์ฉบับสวนลุงพจน์

เป้าหมายของการขายออนไลน์ฉบับสวนลุงพจน์ คือ การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต จะคัดลูกที่ตกไซส์ หรือราคาต่ำมาทำการขายออนไลน์ แต่เน้นเรื่องคุณภาพของเนื้อทุเรียนมากกว่า ว่าเก็บเกี่ยวในวันที่ถูกต้องตามกำหนดการ เพื่อให้ลูกค้าได้ทานสิ่งที่ดีที่สุดจากสวน

ขั้นตอนการคัดเลือกทุเรียนออนไลน์

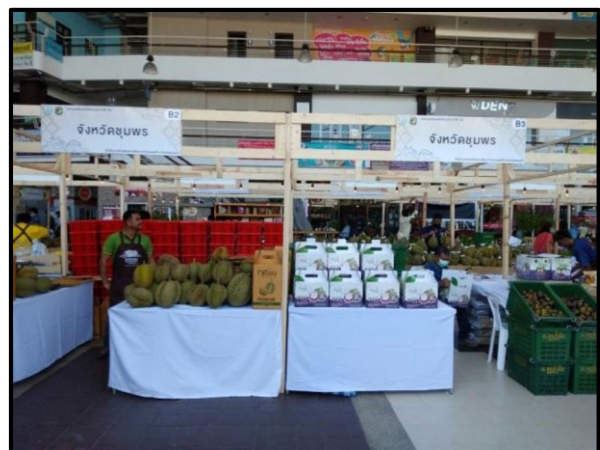
๑. ทำการคัดเลือกทุเรียนที่ไม่มีหนอนไม่มีเชื้อรา ทรงลูกสวยเปลือกไม่หนา คัดแยกไว้โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยว อุปกรณ์ที่สำคัญในการคัดกรองก็คือไม้เคาะทุเรียน (ตรวจสอบสภาพความแก่ของเนื้อ ไม้ปัด เศษใบไม้ หรือไว้ทำความสะอาดผลทุเรียนเบื้องต้น)

๒. การบ่มที่เหมาะสม เมื่อก่อนทางสวนทำการเก็บเกี่ยวเสร็จก็จะส่งทุเรียนให้ลูกค้าเลย แต่จะเกิดปัญหาลูกค้าที่ทุเรียนสุกไม่เป็นและไม่อ่านวันรับประทานที่กำหนด ทางสวนจึงปรับเปลี่ยนวิธีการบ่มก่อนที่จะบรรจุกล่อง ซึ่งวิธีการบ่มก็จะใช้น้ำยา แอ็กทิฟอนเจือจางกับเครื่องตีผสมกำลังใช้อัตราเพียง ๑:๑๐๐ ป้ายที่ขั้วทุเรียนเพื่อให้ทุเรียนสุกเสมอกันทั่วลูก และบ่มในสถานที่ที่เหมาะสมมีอากาศถ่ายเทได้ดี ๒ วัน ก่อนทำการบรรจุลงกล่อง

๓. การทำความสะอาดและผลทุเรียนและป้องกันเชื้อราก่อนทำการบรรจุลงกล่อง ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก ๆ เนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมาบางครั้งการบรรจุทุเรียนลงกล่องหลังเก็บเกี่ยว อาจจะคัดกรองบกพร่องเนื่องจากเชื้อรายังเติบโตไม่เต็มที่จนไม่สามารถมองเห็น จึงแก้ไขด้วยวิธีการใช้สารอินทรีย์ป้องกันเชื้อราผสมกับน้ำยาจับใบฉีดพ่นที่ผลทุเรียนและเป่าโดยพัดลมให้แห้ง จะสามารถป้องกันเชื้อราได้เกือบ ๙๐% ลดปัญหาผลทุเรียนเน่าเสียในกล่องบรรจุได้

๔. ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการทำทุเรียนออนไลน์ คือการบรรจุลงกล่องที่เหมาะสม เมื่อทุเรียนผ่านกระบวนการบ่ม และทำความสะอาดผลแล้วบรรจุลงกล่อง จำเป็นที่จะต้องลือหรือกันกระแทกผลทุเรียนให้เสียหายน้อยที่สุด เนื่องจากการขนส่งอาจจะเกิดการกระแทกทำให้เปลือกช้ำและเป็นจุดที่อาจก่อให้เกิดเชื้อราตามมาได้

๕. ขั้นตอนสุดท้าย คือการเลือกบริษัทขนส่งที่เหมาะสมหรือลดขั้นตอนการเคลื่อนย้ายให้มากที่สุด ทางสวนทุเรียนลุงพจน์เลือกที่จะวิ่งไปส่งทุเรียนที่ศูนย์ใหญ่เพื่อลดขั้นตอนการเคลื่อนย้ายสินค้าให้น้อยที่สุด จะช่วยให้สินค้าของเราไปถึงลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทุเรียนชุมพร “งานมหกรรมไม้ผลอัตลักษณ์ภาคใต้ ๖๓” จังหวัดเชียงใหม่

คัดเลือกผลทุเรียนคุณภาพส่งผู้บริโภค

ทุเรียนออนไลน์ สวนน้ำพงศ์พอเพียง

จากงานวิจัยของนักศึกษาโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยราชมงคล “การจัดการผลผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีน” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ คือ การจัดการทุเรียนของจังหวัดชุมพร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับมาตรฐานการส่งออกทุเรียนของจังหวัดชุมพรไปยังประเทศจีน โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ระหว่างชุดตัวแปรต้นคือ การจัดการผลผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพร กับชุดตัวแปรตามคือ มาตรฐานการส่งออกทุเรียนของจังหวัดชุมพร โดยภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ในทิศทางเดียวกันร้อยละ ๙๖ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายด้าน สามารถอธิบายได้ดังนี้

๑. การจัดการผลผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพร ด้านการวางแผนการผลิต มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการส่งออกทุเรียนของจังหวัดชุมพรไปยังประเทศจีน มีค่าความสัมพันธ์ $R=0.44$ ค่าความสัมพันธ์แสดงค่าทางบวก ค่า $Sig.=0.00$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ หมายความว่าตัวแปรต้น การจัดการผลผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ในทิศทางเดียวกัน ร้อยละ ๔๙

๒. การจัดการผลผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพร ด้านการดำเนินการผลิต มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการส่งออกทุเรียนของจังหวัดชุมพรไปยังประเทศจีน มีค่าความสัมพันธ์ $R=0.45$ ค่าความสัมพันธ์แสดงค่าทางบวก ค่า $Sig.=0.00$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ หมายความว่าต้นแปรต้น การจัดการ

ผลผลิตทุเรียนจังหวัดชุมพร กับตัวแปรตามมาตรฐานการส่งออกทุเรียนของจังหวัดชุมพร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ในทิศทางเดียวกัน ร้อยละ ๙๕

๓. การจัดการผลิตทุเรียนจังหวัดชุมพร ด้านการบริหารคลังสินค้า มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการส่งออกทุเรียนของจังหวัดชุมพรไปยังประเทศจีนมีค่าความสัมพันธ์ $R=0.๙๘$ ค่าความสัมพันธ์ทางบวก ค่า $Sig.=0.00$ ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ หมายความว่าตัวแปรต้น การจัดการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพร กับตัวแปรตามมาตรฐานการส่งออกทุเรียนของจังหวัดชุมพร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ในทิศทางเดียวกัน ร้อยละ ๙๘

และสามารถอภิปรายผลการวิจัย เรื่องการจัดการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนได้ ดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ประกอบการค้าส่งขนาดใหญ่ – เล็ก ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑ ปี – ๕๐ ปี มีสถานภาพสมรส มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพผู้ประกอบการค้าส่งขนาดใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อฤดูกาลมากกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป มีขนาดของพื้นที่ในการผลิตต่ำกว่า ๕๐ ไร่ ผลิตและส่งออกสายพันธุ์หมอนทอง สอดคล้องกับพิชญา สารรักษ์ และคณะ (๒๕๕๙) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาพการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ตำบลลำสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร พบว่าเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศชาย อายุเฉลี่ย ๔๖.๖๒ ปี

๒. ผลการวิเคราะห์การจัดการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงตามลำดับพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนการผลิต ด้านดำเนินการผลิต และด้านการบริหารการคลังสินค้า ตามลำดับ เมื่อพิจารณาการจัดการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนแต่ละด้าน พบว่า

๑) ด้านการวางแผนการผลิต โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีการจัดการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุด คือ มีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับแผนการขาย และมีการประมาณการใช้ต้นทุนการผลิตในสวนสอดคล้องกับแผนการผลิตและมาตรฐานที่กำหนดไว้

๒) ด้านการดำเนินการผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีการจัดการผลิตทุเรียนจังหวัดชุมพรเพื่อส่งออกไปยังประเทศจีนมากที่สุด คือ มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนตัดทุเรียน รongลงมา คือ มีการกำหนดมาตรฐานของสินค้า และตรวจสอบคุณภาพการผลิตอย่างสม่ำเสมอ

๓) ด้านการบริหารคลังสินค้า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับอัจฉรา จิตตาตากร และคณะ (๒๕๕๕) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมของภาคผลไม้เพื่อรองรับผลกระทบจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี พบว่าในส่วนของการผลิตหรือเกษตรกรควรพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ การปรับปรุงพันธุ์ พัฒนารูปแบบของผลผลิต/ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์ พัฒนาวีธีการจัดจำหน่าย และพร้อมกันนี้ ควรบริหารจัดการการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยลดต้นทุนการผลิต วางแผนการผลิตและการตลาดให้เหมาะสม มุ่งเน้นการผลิตผลไม้คุณภาพ กระจายการผลิตและให้มีผลผลิตต่อเนื่อง เพิ่มประสิทธิภาพการตลาดด้วยการรวมกลุ่ม สร้างมูลค่าเพิ่ม และแปรรูปผลผลิตรวมกลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็ง สร้างเครือข่าย

กลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และภาครัฐ รวมทั้งศึกษาและยึดถือปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัยและคุณภาพผลไม้

๓. ผลการวิเคราะห์การส่งออกทุเรียนจังหวัดชุมพรไปยังประเทศจีนพบว่า การส่งออกทุเรียนจังหวัดชุมพรไปยังประเทศจีน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่ส่งผลต่อการส่งออกทุเรียนจังหวัดชุมพรไปยังประเทศจีนมากที่สุด คือ ได้จดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกผลทุเรียนออกไปนอกราชอาณาจักรหรือจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกผลไม้ไทยไปยังจีน ผ่านประเทศที่สาม (ผ่านลาว) รองลงมาคือ โรงคัดและบรรจุทุเรียนได้ส่งออกทุเรียนที่ต้องปลอดศัตรูพืชควบคุมของจีน ได้ส่งออกทุเรียนที่กำหนดมาตรฐานว่าต้องมาจากสวนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และใช้โรงคัดบรรจุที่ผ่านการรับรองคุณภาพและมาตรฐานตามระบบการผลิตที่ดี (GMP), โรงคัดและบรรจุส่งออกทุเรียนที่มีการกำกับด้วยใบรับรองปลอดศัตรูพืช (PC), กล่องบรรจุทุเรียนต้องใหม่ สะอาด และโรงคัดและบรรจุทุเรียน ได้บรรจุทุเรียนลงในตู้คอนเทนเนอร์ควบคุมอุณหภูมิตลอดการขนส่ง สอดคล้องกับสมพร อิศวิลานนท์ (๒๕๖๒) พบว่าประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในจำนวนประเทศผู้ส่งออกทุเรียนที่มีสัดส่วนของการส่งออกสูงถึง ร้อยละ ๗๐ ส่วนของการใช้ผลผลิตทุเรียนเพื่อการบริโภคภายในประเทศมีสัดส่วนเพียงร้อยละ ๓๐ การที่สวนทุเรียนไทยได้เข้าสู่ระบบมาตรฐาน GAP และระบบการจัดการหลังเก็บเกี่ยวที่ได้มาตรฐาน GAP การจัดทำระบบการจดทะเบียนสำหรับการเป็นผู้ส่งผลทุเรียนออกไปนอกราชอาณาจักร ในช่วงเกือบทศวรรษ ที่ผ่านมาได้ทำความสามารถในการแข่งขันของไทยในตลาดส่งออกทุเรียนมีเหนือกว่าประเทศคู่แข่งรายอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อการส่งออกไปยังประเทศจีนให้มีปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น คุณภาพดีขึ้น ควรเลือกใช้แนวทางการพัฒนาหลายแนวทางร่วมกัน เช่น การเพิ่มหรือขยายพื้นที่ปลูก การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การวางแผนการผลิต ด้านการดำเนินการผลิตและการบริหารคลังสินค้า และการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ในลักษณะที่เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดกระบวนการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อการส่งออกไปประเทศจีน

๒. การศึกษาค้นคว้าวิจัยที่การจัดการผลิตเป็นสำคัญ การที่จะทำให้ผลผลิตทุเรียนมีปริมาณที่มากขึ้น มีคุณภาพ และมีต้นทุนที่ต่ำ และส่งออกไปถึงมือผู้บริโภคในประเทศจีนได้ในสภาพที่ดีและน่ารับประทาน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการตลาดและระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการค้าส่งจึงควรทำการศึกษาในส่วนของด้านการตลาดและระบบโลจิสติกส์ ซึ่งจะทำได้แนวทางที่สมบูรณ์ในการจัดการผลิตทุเรียนของจังหวัดชุมพรเพื่อการส่งออกไปยังประเทศจีนมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๓

การผลิตทุเรียนคุณภาพ

ทุเรียน (Durian) เป็นผลไม้ที่ได้ชื่อว่าเป็นราชาของผลไม้ ทุเรียนมีผลขนาดใหญ่และมีหนามแข็งปกคลุม มีเปลือกสีเขียวถึงน้ำตาล เนื้อในมีสีเหลือง เป็นผลไม้ที่มีกลิ่นเฉพาะตัว ในอดีตมีการรวบรวมรายชื่อพันธุ์ของทุเรียนบ้านในประเทศไทยไว้มากถึง ๒๒๗ พันธุ์ ซึ่งพันธุ์เดียวกันอาจมีหลายชื่อ จึงมีการศึกษาและ จำแนกหมวดหมู่ของทุเรียนตามลักษณะของใบและผลออกได้เป็น ๖ กลุ่มคือ กลุ่มกบ กลุ่มหลวง กลุ่มกำนยาว กลุ่มกำป็น กลุ่มทองย้อย และกลุ่มเบ็ดเตล็ด จากความหลากหลาย ทางพันธุ์กรรมทุเรียนของไทย และ ความสามารถในการคัดเลือกพันธุ์ของเกษตรกรในอดีต ทำให้ประเทศไทยมีพันธุ์ทุเรียนที่มีลักษณะดีเด่น จนนำไปสู่การผลิตเชิงการค้าและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม พัฒนาการด้านพันธุ์ทุเรียนเริ่มถดถอยลงนับตั้งแต่เกษตรกรมีพฤติกรรมการปลูกทุเรียนที่ใช้กิ่งทาบกิ่งหรือกิ่งเสียบยอด เพื่อควบคุมลักษณะประจำพันธุ์แทนการเพาะเมล็ดโดยตรง โอกาสที่จะเกิดทุเรียนพันธุ์ใหม่ ๆ เช่นในอดีตจึงมีน้อยลง พันธุ์ทุเรียนดั้งเดิมก็เริ่มสูญพันธุ์ไป เพราะการโค่นล้มเพื่อปลูกทดแทนด้วยทุเรียนพันธุ์การค้า หรือโค่นล้มไปเพราะสาเหตุอื่น ๆ รวมทั้งกรณีที่ทุเรียนบ้านพันธุ์พื้นเมืองชนิดอื่นยังไม่มีมีการสำรวจ และอนุรักษ์ไว้ ทุเรียนเหล่านี้ มีความเสี่ยงสูงที่จะสูญพันธุ์ไปเช่นกัน

๑. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของทุเรียน

๑.๑ ลักษณะของรากทุเรียน

ทุเรียนมีระบบรากที่เรียกว่า ระบบรากแก้ว (Tap root system) ประกอบด้วยรากหลัก รากรอง รากแขนง รากฝอย และรากอ่อนที่เรียกว่า “รากตะขาบ” ซึ่งเป็นรากที่สำคัญที่สุดในการดูดธาตอาหารจากดิน ทุเรียนที่ปลูกจากเมล็ด กิ่งทาบกิ่ง หรือกิ่งเสียบยอด จะมีรากแก้วและมีรากพิเศษเกิดจากโคนต้น มีขนาดใหญ่ และมีจุดกำเนิดของรากที่ทำหน้าที่ดูดน้ำและอาหาร รากของทุเรียนมีระบบรากที่ค่อนข้างตื้น ดังนั้นทุเรียนจึงเป็นไม้ผลที่ตอบสนองเรื่องน้ำได้ค่อนข้างเร็วกว่าไม้ผลที่มีระบบรากลึกกว่า ต้นทุเรียนปลูกใหม่ที่มีระบบรากสมบูรณ์ไม่ม้วนขนดงจะเจริญเติบโตได้เร็วและไม่เสี่ยงต่อการเข้าทำลายของโรครากเน่าโคนเน่าในต้นทุเรียนที่ให้ผลแล้ว ความสมบูรณ์ของรากจะมีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของต้นและการให้ผลผลิตด้วย

รากเหี่ยวดินที่มีลักษณะเป็นพูพอน

๑.๒ ลักษณะของลำต้นทุเรียน

ทุเรียนเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ ลักษณะของเนื้อไม้เป็นไม้เนื้ออ่อน ในสภาพป่าธรรมชาติ ต้นทุเรียนที่เกิดขึ้นจากการเพาะเมล็ดมีอายุยืนยาวเป็นร้อยปี อาจมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางมากกว่า ๑๕๐ เซนติเมตร ลำต้นสูงชะลูด มีความสูงได้มากกว่า ๓๐ เมตร มีกิ่งก้านสาขาอยู่เฉพาะเรือนยอดเท่านั้น ต้นหนึ่ง ๆ อาจให้ผลได้ตั้งแต่ ๕๐๐ - ๑,๐๐๐ ผล

สำหรับทุเรียนพันธุ์ดีที่ปลูกในเชิงการค้า ส่วนใหญ่เป็นต้นที่ได้จากการเสียบยอดหรือทาบกิ่ง มีทรงพุ่มขึ้นเป็นรูปฉัตร ชาวสวนจะมีการตัดแต่งกิ่งเพื่อควบคุมขนาดของทรงพุ่มให้เหมาะสม และสะดวกต่อการจัดการ โดยจะควบคุมให้มีความสูงไม่เกิน ๘ เมตร และมีเส้นผ่านศูนย์กลางของทรงพุ่มประมาณ ๘ - ๑๐ เมตร ซึ่งเกษตรกรจะไว้ผลประมาณต้นละ ๕๐ - ๑๐๐ ผล

ลักษณะลำต้นของทุเรียน

ลักษณะทรงต้นของทุเรียนรูปร่างคล้ายปิรามิด

๑.๓ ลักษณะของใบทุเรียน

ทุเรียนเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ ชนิดใบกว้าง เป็นใบเดี่ยว ปลายใบแหลม ก้านใบสีน้ำตาล ยาวประมาณ ๑ นิ้ว การเรียงตัวของใบเป็นแบบสลับ ขนาดของใบกว้างประมาณ ๒ - ๓ นิ้ว ยาว ๖ - ๘ นิ้ว ใบทุเรียนที่มีความสมบูรณ์จะหนาและมีสีเขียวเข้ม เนื่องจากใบมีหน้าที่ในการสังเคราะห์แสงเพื่อสร้างอาหารไปใช้ใน การเจริญเติบโต และให้ผลผลิต จึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ดูแลใบเป็นอย่างดี ทั้งการป้องกันกำจัดโรคแมลงที่ทำลายใบ รวมทั้งการตัดแต่งกิ่งเพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง และใบทุกใบได้รับแสง เพื่อทำหน้าที่ของใบได้อย่างสมบูรณ์

ดังนั้น ลักษณะต่าง ๆ ที่แสดงออกที่ใบของทุเรียนจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกิจกรรมของรากทุเรียน เช่น การแตกใบอ่อนทุกครั้งจะสัมพันธ์กับการแตกรากใหม่ทุกครั้ง และหากรากทุเรียนถูกโรคหรือแมลงทำลายก็จะแสดงอาการให้เห็นได้ที่ใบเช่นกัน

สิ่งที่ชาวสวนทุเรียนต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้เรื่องใบทุเรียนก็คือ รอบของการเจริญเติบโตของใบหรือรอบการแตกใบอ่อน คือ ทุเรียนจะมีการแตกใบอ่อนทุก ๔๕ - ๖๐ วัน กิ่งจะสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของดอกและผล ชาวสวนจึงมีความจำเป็นต้องมีเทคนิคในการควบคุมการเจริญของใบทุเรียนเพื่อไม่ให้กระทบกับการเจริญ ของดอกและผล เพราะต้นทุเรียนจะเลือกใบมากกว่าดอกและผล หมายความว่า หากต้นทุเรียน

อยู่ในระยะมีดอกหรือติดผลแล้วตรงกับช่วงการแตกใบอ่อน อาจพบเหตุการณ์แบบนี้ได้ คือ ดอกร่วงไม่ติดผล ผลอ่อนร่วง หรือผลบิดเบี้ยวแล้วแต่ว่าดอกหรือผลอยู่ในระยะใด เรื่องนี้เป็นความสัมพันธ์ของการใช้หรือ การเคลื่อนย้ายอาหารจากตำแหน่งสร้าง ไปยังตำแหน่งที่ใช้ (Source - Sink relationship) โดยปกติแล้ว ความแรงในการดึงอาหารมาใช้ (Sink) ของใบอ่อนที่แตกใหม่จะแรงมากกว่าดอกและผล ดังนั้นถ้าต้นทุเรียน แตกใบอ่อนในช่วงที่กำลังออกดอก หรือติดผลเล็ก ๆ หากธาตุอาหารหรือสารอาหารในต้นไม่เพียงพอจึงอาจ เกิดเหตุการณ์ดอกและผลร่วงได้

ระยะแตกใบอ่อน

ระยะใบแก่

๑.๔ ลักษณะของดอกทุเรียน

ดอกของทุเรียนจะแตกออกมาจากตาที่กิ่งแก่ (Lateral bud) กิ่งตากลุ่มนี้จะเป็นได้ทั้งตาที่เจริญเป็นใบ (ตาใบ) และตาที่เจริญเป็นดอก (ตาดอก) ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของการเติบโต กล่าวคือ หากต้นทุเรียน อยู่ในระยะที่กำลังเจริญตัวร่างกายหรือด้านต้นและใบ (Vegetative stage) ตาพวกนี้จะแตกออกมา เป็นกิ่งแขนง (กิ่งน้ำค้าง) หรือ กิ่งกระโดง หากเมื่ออยู่ในระยะสืบพันธุ์ที่ต้องสร้างดอก (Reproductive stage) ตาเหล่านี้ จะแตกออกมาเป็นดอก

ในสภาพปกติธรรมชาติทุเรียนแต่ละต้นอาจมีดอก ๑ - ๓ รุ่น โดยดอกทุเรียนจะเจริญออกมาเป็น กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะมีจำนวนดอกมากน้อยต่างกัน และธรรมชาติสร้างให้มีโอกาสติดผลโดยการบานของดอกในกลุ่ม จะทยอยกันไปประมาณ ๑ สัปดาห์ ซึ่งการมีดอกมากกว่า ๑ รุ่น ถือได้ว่าเป็นการกระจายความเสี่ยงในการติดผล แต่ก็ยังเป็นความยุ่งยากในการจัดการของชาวสวนที่จะต้องเลือกเอาเฉพาะผลผลิตรุ่นใดรุ่นหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการ จัดการดูแลรักษา และเกิดกรณี พี่ถีน้อง หรือ น้องถีน้อง

ทุเรียนออกดอกได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ - ๔๐,๐๐๐ ดอก ขึ้นกับความสมบูรณ์ของต้นและความชื้นในดิน เมื่อมีจำนวนดอกมากจึงต้องใช้และสะสมอาหารในปริมาณมากเพื่อการเจริญเติบโตของดอก การออกดอก ของทุเรียน จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเจริญเติบโตทางกิ่งก้านสาขามารยะหนึ่ง และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จึงจะมีการสร้างจุดกำเนิดของดอกอยู่ใต้เปลือกกิ่ง การพัฒนาดอกของทุเรียนแบ่งออกเป็น ๘ ระยะ คือ

๑. ระยะไข่ปลา มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ ซึ่งจะเห็นลักษณะเป็นตุ่มเล็ก ๆ รวมตัวกันเป็นกระจุก คล้ายไข่ปลาอยู่ตามกิ่ง

๒. ระยะตาปู มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ ก้านดอกยืดยาว ตุ่มดอกโตขึ้นเล็กน้อย ดูลักษณะคล้ายตาของปู

๓. ระยะเหยียดต้นหนุ มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ๒ สัปดาห์ ลักษณะดอกจะคล้าย ต้นหนุเล็ก ๆ ยื่นออกมาเป็นช่อ ๆ อยู่ตามกิ่ง

๔. ระยะกระดุม มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ ลักษณะดอกจะคล้าย เม็ดกระดุม มีก้านดอกยื่นออกมามาก

๕. ระยะมะเขือพวง มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ประมาณ ๑ สัปดาห์ ก้านดอกยืดยาว ออกเห็นได้ชัดเจนเหมือนช่อมะเขือพวง

๖. ระยะหัวกำไล มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ ลักษณะดอกช่วงนี้จะเริ่มเห็นปลายดอกสีขาวโพล่งพันเยื่อหุ้มดอกออกมาและจะมีการร่วงของดอกเพิ่มมากขึ้น

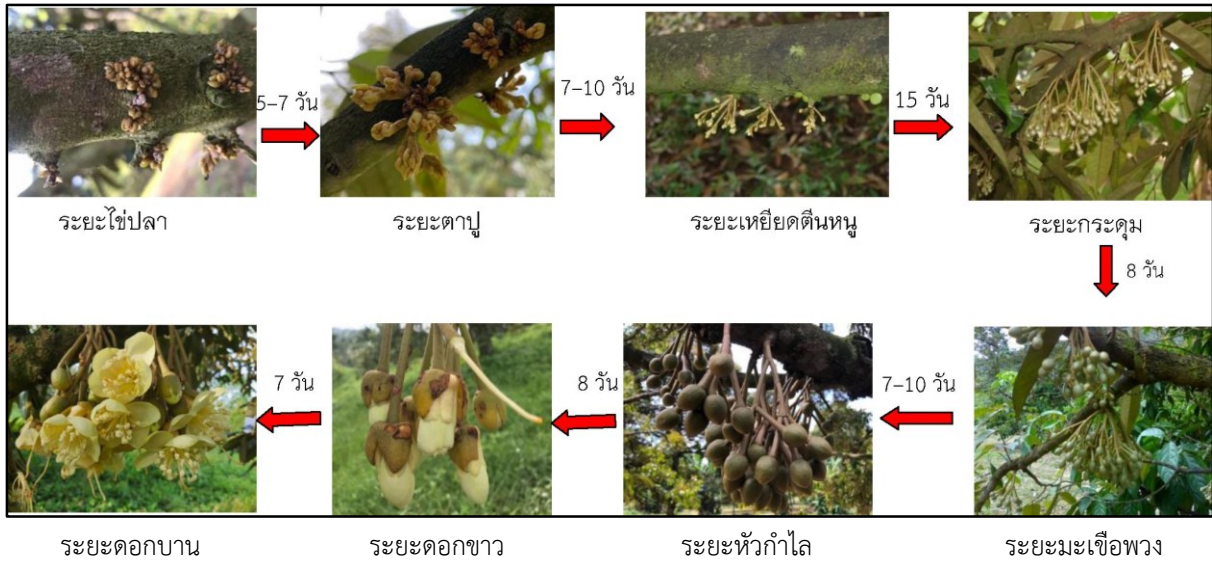
๗. ระยะดอกขาว มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ประมาณ ๑ สัปดาห์ เป็นระยะที่ดอกทุเรียนใกล้จะบาน

๘. ระยะดอกบาน เป็นระยะสุดท้ายของการออกดอก มีช่วงการเจริญเติบโตและพัฒนาเป็นเวลา ๒ สัปดาห์ การบานของดอกในช่อเดียวกันจะบานไม่พร้อมกัน ดอกทุเรียนจะพัฒนาไปตามขั้นตอนจนกระทั่งบานใช้เวลาประมาณ ๔๕ - ๖๐ วัน

ดอกทุเรียนเป็นดอกสมบูรณ์เพศมีทั้งเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียในดอกเดียวกัน แต่กลไกป้องกันการผสมตัวเองในสภาพธรรมชาติจึงทำให้เกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียจากดอกทุเรียนในต้นเดียวกันหรือพันธุ์เดียวกันผสมติดได้น้อย ดอกจะบานในตอนเย็น มีระยะเวลาผสมเกสร ๑๖ ชั่วโมง การถ่ายละอองเกสรของทุเรียนส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเวลากลางคืน ละอองเกสรของทุเรียนที่ปลดปล่อยจากอับละอองเกสรจะมีความมีชีวิตประมาณ ๘๕ - ๙๐% เนื่องจากละอองเกสรของทุเรียนมีลักษณะเป็นเมือกเหนียว ภายหลังจากการถ่ายละอองเกสรแล้วละอองเกสรจะงอกหลอดละอองเกสรไปตามก้านเกสรตัวเมียจนถึงไขในรังไข่ แล้วปลดปล่อยสารประกอบพันธุกรรมเข้าผสมกับไข่ เป็นจุดเริ่มของการติดผล ไข่ที่ได้รับการผสมแล้ว จะเจริญไปเป็นเมล็ด ส่วนก้านไข่จะเจริญเป็นเนื้อมาห่อหุ้มเมล็ดการสังเกตลักษณะภายนอกว่าทุเรียนติดผลคือ ผลอ่อนมีสีเขียวสดใสขึ้น รังไข่ขยายและบิดตัว ก้านเกสรตัวเมียชี้ขึ้น ชาวสวนเรียกว่าฟลิกลูก ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ ๗๒ ชั่วโมง แต่ถ้ามีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น ฝนตก หรือน้ำค้างจัด ละอองเกสรเหล่านั้นจะแตกและตาย ทำให้ดอกที่บ้านในคืนฝนตกมักจะไม่ติดผล ลมก็มีบทบาทไม่มากนักในการช่วยผสมเกสร

ช่วงระยะการเจริญเติบโตของดอกทุเรียนประมาณ ๖๐ วัน จะมีช่วงวิกฤติที่ชาวสวนต้องใส่ใจดูแลเป็นพิเศษจริง ๆ อยู่ที่ระยะดอกบาน ซึ่งเป็นระยะที่กำหนดว่าจะได้ผลผลิตหรือไม่ เพราะหากดอกบานแล้วไม่ติดผลก็หมายถึงการลงทุนมาตลอดทั้งปีนั้นสูญเปล่า ดังนั้นช่วงก่อนดอกบานประมาณ ๑ สัปดาห์ ดอกจะเริ่มส่งกลิ่นหอม ในช่วงนี้ชาวสวนต้องควบคุมการให้น้ำ และสังเกตอาการของดอกทุเรียนให้ดี ชาวสวนจะมีการถอยน้ำหรือลดปริมาณน้ำที่ให้น้ำต้นทุเรียนลง เพื่อให้ดอกไม่บานมากเกินไป (น้ำหวานไม่เข้มข้น อับเรณูตัวผู้แตกยาก) หรือดอกเหี่ยวเกินไปจนบานไม่ออก

๑.๕ ลักษณะของผลทุเรียน

ผลทุเรียนเป็นส่วนที่เจริญและพัฒนาการต่อเนื่องมาจากการผสมเกสรของไข่และละอองเกสรตัวผู้ ดอกทุเรียนแต่ละดอกจะใช้เวลาในการบานเพื่อผสมพันธุ์เพียง ๑ คืน โดยสภาพปกติจะเริ่มบานประมาณ ๖ โมงเย็นไปจนถึงเที่ยงคืน ขึ้นอยู่กับสภาพอุณหภูมิและความชื้นในอากาศ การผสมพันธุ์จะเกิดในช่วงนี้ หากอุณหภูมิต่ำกว่าปกติดอกจะบานช้าลง ถ้าอุณหภูมิและความชื้นสูงดอกจะบานเร็วขึ้น ดอกจะเริ่มโรยหลังการผสมพันธุ์ โดยมีการสลัดกลีบดอก ก้านเกสรตัวผู้ และกลีบเลี้ยง แต่บางครั้งก็พบว่ากลีบเลี้ยง ยังติดอยู่กับส่วนของรังไข่ไปจนถึงระยะผลอ่อน โดยหลังจากดอกโรยแล้ว ๑ สัปดาห์ จะเป็นจุดเริ่มต้นนับเวลาของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของผลที่เรียกว่า “หางแย้ใหม่”

ทุเรียนเป็นผลเดี่ยว มีขนาดและทรงผลแตกต่างกันไปตามพันธุ์มีเปลือกที่เต็มไปด้วยหนาม รูปร่างของหนามแตกต่างกันไปตามกลุ่มพันธุ์เช่นเดียวกัน แต่ละผลมีรังไข่ ๕ ช่อง ทำให้เกิดเป็น ๕ พู เนื้อทุเรียนมีสีต่าง ๆ ตั้งแต่ขาว เหลือง เหลืองอ่อน จนถึงสีจាំปา ตามแต่ชนิดของพันธุ์ ผลทุเรียนประกอบด้วย ๓ ส่วนสำคัญ คือ เปลือก เมล็ด และเนื้อ แบ่งการพัฒนาผลเป็น ๔ ระยะคือ

๑. ระยะ ๒ สัปดาห์แรกหลังดอกบาน เป็นระยะที่มีการพัฒนาของผลจะเป็นไปอย่างช้า ๆ ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาของเปลือกและเมล็ด

๒. ระยะ ๕ สัปดาห์หลังดอกบาน เนื้อผลจะมีลักษณะเป็นเนื้อเยื่อบางใส

๓. ระยะ ๙ สัปดาห์หลังดอกบาน เนื้อจะพัฒนาจนหุ้มเมล็ดทั้งหมด

๔. ระยะ ๑๑ สัปดาห์หลังดอกบาน คือระยะเข้าสีเนื้อจะเพิ่มความหนาแน่น มีสีขาวและเริ่มเปลี่ยนเป็นสีเหลืองนวล และจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองอ่อน เหลืองเข้ม ตามลำดับ (ในพื้นที่สูง สภาพอากาศมีความชื้นเยอะ เช่น บ้านห้วยเหมือง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จะใช้เวลายืดอายุ ๒๐ - ๒๕ วัน) สำหรับทุเรียนพันธุ์หมอนทอง การพัฒนาของเนื้อยังสามารถเก็บรักษา เพื่อการขนส่ง

ลักษณะของผลทุเรียนตั้งแต่เริ่มติดผลจนถึงระยะเก็บเกี่ยว

๑.๖ ลักษณะของเมล็ดทุเรียน

เนื่องจากรังไข่ของทุเรียนประกอบด้วย ๕ พู และแต่ละพูจะมีไข่ จำนวน ๕ อัน รวมทั้งสิ้น ๒๕ อัน ดังนั้น เมื่อทุเรียนติดผล จึงมีโอกาสติดเมล็ดได้ไม่เกิน ๒๕ เมล็ด แต่โดยทั่วไปจะพบเมล็ดทุเรียนประมาณผลละ ๕ - ๑๐ เมล็ด ซึ่งเมล็ดทุเรียนนี้จะเป็นแหล่งผลิตฮอร์โมนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของผลทุเรียน พัฒนาการของเมล็ดทุเรียนจะเริ่มทันทีหลังจากการปฏิสนธิโดยในช่วง ๔ สัปดาห์แรกหลังดอกบาน เมล็ดมีลักษณะเป็นวงรีใส มีเปลือกหุ้มเมล็ดบาง ๆ สีขาวขุ่นหุ้มอยู่ภายนอกเมล็ดจะขยายขนาดอย่างรวดเร็วในช่วง สัปดาห์ที่ ๕ - ๘ ซึ่งเป็นช่วงที่เนื้อเริ่มพัฒนา จากนั้นเนื้อเมล็ดจะเปลี่ยนจากวงรีใสเป็นเนื้อแข็งสีขาวในสัปดาห์ที่ ๑๐ สีของเปลือกหุ้มเมล็ดจะเริ่มเปลี่ยนจากสีขาวเป็นสีน้ำตาลครีม ในสัปดาห์ที่ ๑๑ - ๑๒ และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มขึ้นตามลำดับ สีของเมล็ดจึงเป็นตัวชี้วัดความสุกแก่ของทุเรียนได้ (ทุเรียนพันธุ์หมอนทอง เมล็ดลีบ เนื้อเยอะ ๑ ใน ๓ หรือ ๑ ใน ๕)

๑.๗ ลักษณะเนื้อทุเรียน

ส่วนของเนื้อทุเรียนที่เราใช้บริโภค (Aril) เป็นส่วนที่เจริญมาจากรอยต่อของขั้วเมล็ดกับแกนผล หรือที่เรียกว่า รก นับเป็นส่วนสำคัญของผลในแง่ของการเป็นอาหารสำหรับมนุษย์เพราะเป็นส่วนที่ใช้บริโภค ทุเรียนแต่ละพันธุ์จะมีขนาดเมล็ดและปริมาณเนื้อไม่เท่ากัน โดยปกติเราจะใช้เกณฑ์ปริมาณของเนื้อส่วนที่กินได้นี้ เทียบกับปริมาณน้ำหนักรวมทั้งผลเป็นตัวกำหนดคุณภาพทุเรียนแต่ละพันธุ์ว่าจะเหมาะกับการนำไปแปรรูปเป็นทุเรียนทอด ทุเรียนกวน และใช้ร่วมกับคุณสมบัติอื่น ๆ เพื่อกำหนดเป็นทุเรียนสำหรับ บริโภคผลสด เช่น สีรสชาติ กลิ่น เป็นต้น

ลักษณะเนื้อทุเรียนหมอนทอง

๒. การจัดการสวนทุเรียน

๒.๑ การจัดการพื้นที่ก่อนปลูกทุเรียน

๑. แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำจืดเพียงพอตลอดทั้งปี ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี การกระจายตัวของฝนดี มีช่วงแล้งต่อเนื่องน้อยกว่า ๓ เดือน / ปี

๒. อุณหภูมิ และความชื้น ทุเรียนชอบอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิที่เหมาะสมจะอยู่ในช่วงประมาณ ๒๕ - ๓๐ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ประมาณ ๗๕ - ๘๕ % ถ้าปลูกในพื้นที่ที่มีอากาศแห้งแล้ง มีอากาศร้อนจัด เย็นจัด และมีลมแรง จะพบปัญหาใบไหม้หรือใบร่วง ต้นทุเรียนไม่เจริญเติบโต หรือมีการเจริญเติบโตช้า ให้ผลผลิตช้า และน้อยไม่คุ้มต่อการลงทุน

๓. สภาพดิน ควรเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทราย ดินเหนียวปนทราย ที่มีการระบายน้ำดี และมีหน้าดินลึก เพราะทุเรียนเป็นพืชอ่อนแอต่อสภาพน้ำขัง ความเป็นกรดต่างของดินอยู่ระหว่าง ๕.๕ - ๖.๕ ถ้าปลูกทุเรียนในสภาพดินทรายต้องนำหน้าดินมาเสริม ต้องใส่ปุ๋ยคอกและต้องดูแลเรื่องการให้น้ำมากเป็นพิเศษ ถ้าปลูกทุเรียนในสภาพดินลูกรัง ต้องมีการปรับปรุงดินต้องใส่ปุ๋ยคอกเพื่อเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุ

๔. สภาพพื้นที่

๑. ความสูงจากระดับน้ำทะเล ๐ - ๖๕๐ เมตร
๒. ความลาดเอียง ๑ - ๓ %
๓. พื้นที่ไม่มีน้ำท่วมถึง พื้นที่สามารถระบายน้ำได้ดี

๒.๒ การเลือกต้นพันธุ์

ต้นกล้าทุเรียนที่ควรเลือกใช้ในการปลูกต้องมีความแข็งแรงตรงตามพันธุ์ ต้นต่อเป็นพันธุ์พื้นเมือง ทนทานต่อโรครากเน่าโคนเน่า ระบายน้ำไม่ขดหรืองอ มีใบหนาและเขียวเข้ม ต้นพันธุ์ทุเรียน ต้องมาจากวิธีการเสียบยอด ทาบกิ่งหรือเสียบข้าง ก่อนนำไปปลูกต้องปล่อยให้ต้นพันธุ์ทุเรียนผ่านการเจริญในที่โล่งแจ้ง ประมาณ ๑๕ - ๓๐ วัน เมื่อตายอดแสดงอาการพร้อมที่จะแตกใบอ่อน ก็นำลงปลูกในพื้นที่ที่เตรียมไว้ได้ ซึ่งมีหลักการคัดเลือกต้นพันธุ์ ดังนี้

๑. ต้นพันธุ์มีการให้ผลผลิตแล้วมากกว่า ๑๐ ปี มีประวัติการออกดอกสม่ำเสมอ
๒. รูปร่างพุ่มที่ดี
๓. ต้นพันธุ์ไม่เป็นโรคหรืออาการโรคเรื้อรัง
๔. ต้นพันธุ์ไม่ผ่านการพ่นสารพาโคบิวทราโซลในการผลิตทุเรียนนอกฤดูดูแล อย่างน้อย ๑ ปี
๕. เลือกกลุ่มยอดที่ถ่ายทอดลักษณะทางสายพันธุ์ที่ดี ไม่เลือกแขนงปลายกิ่งในมาเป็นยอดพันธุ์

๒.๓ การปลูกทุเรียน

การปลูกทุเรียนนั้นหากสามารถจัดการน้ำให้เพียงพอ สม่ำเสมอในช่วงหลังการปลูก จะสามารถปลูกได้ ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเมษายน แต่หากไม่สามารถจัดการน้ำได้ควรปลูกในช่วงต้นฤดูฝน

๑. การเตรียมพื้นที่ปลูก

- ๑) พื้นที่ตอนที่ไม่เคยปลูกไม้ยืนต้นมาก่อน
 - (๑) เป็นพื้นที่ที่เหมาะสม หากมีผิวค่อนข้างเรียบไม่มีปัญหาน้ำท่วมขัง ไม่จำเป็นต้องปรับพื้นที่
 - (๒) ถ้าเป็นพื้นที่ตอนที่ผิวไม่เรียบไถพรวน ปรับพื้นที่ให้เรียบ และขุดร่องระบายน้ำภายในสวน
- ๒) พื้นที่ตอนที่เคยปลูกไม้ยืนต้นมาก่อน
 - (๑) พื้นที่เป็นดินร่วน อุดมสมบูรณ์ และระบายน้ำดี ตอของต้นไม้เดิมผุสลายได้ง่าย เมื่อตัดไม้ยืนต้นเดิมออก ก็วางผังและปลูกได้เลยโดยไม่ต้องไถพรวน
 - (๒) พื้นที่เป็นดินเหนียว ระบายน้ำไม่ดี เมื่อตัดต้นไม้เดิมออก ต้องไถพรวน กำจัดวัชพืช และปรับพื้นที่ จึงค่อยวางผังและลงมือปลูก
- ๓) พื้นที่ลุ่ม
 - (๑) พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังไม่มากเป็นช่วงสั้น ๆ ให้นำดินมากองสูงประมาณ ๐.๗๕ - ๑.๒ เมตร ตามแนวผังปลูก และปลูกต้นทุเรียนลงบนสันกลางกองดิน
 - (๒) พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังมากเป็นเวลานาน ต้องปลูกแบบยกร่องสวนให้มีขนาดของสันร่องกว้างไม่น้อยกว่า ๖ เมตร ร่องน้ำกว้าง ๑.๕ เมตร ลึก ๑ เมตร

๒. กำหนดระยะปลูก

ตามความเหมาะสมของพื้นที่ (ตั้งแต่ระยะ ๘ - ๑๒ เมตร) กรณีพื้นที่ราบระยะห่างระหว่างต้นระหว่างแถว ๘x๘ เมตร กรณีพื้นที่ดอน ระยะห่างระหว่างต้นระหว่างแถว ๑๐ X ๑๐ เมตร โดยใช้ปุ๋ยหมักผสมปูนโคน สำหรับการทำสวนขนาดใหญ่ ควรขยายระยะระหว่างแถวให้กว้างขึ้น เพื่อให้สะดวกต่อการ นำเครื่องจักร เข้าไปทำงานระหว่างแถว

๓. การวางผังปลูก

๑) ระบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า

๒) ระบบแถวกว้างต้นชิด กำหนดให้ระยะระหว่างต้นเป็น ๓๐ - ๕๐ % ของระยะระหว่างแถว เมื่อวางผังปลูกระบบนี้ ต้องควบคุมทรงพุ่มด้านที่อยู่ระหว่างต้นไม่ให้ชายพุ่มประสานกันเกินกว่า ๕๐ เซนติเมตร และทรงพุ่มด้านที่อยู่ระหว่างแถว ต้องไม่กีดขวางเส้นทางการปฏิบัติงาน

๓) การปลูกเป็นแถวในแนวระดับความสูงของพื้นที่ ใช้ในกรณีที่พื้นที่มีความลาดชันมาก แต่ถ้าพื้นที่มีความลาดชันมากกว่า ๑๕ % ต้องทำคันดินในแนวระดับ เพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดินก่อนปลูก

๔. การวางระบบน้ำ

หลังจากเตรียมพื้นที่สวนทุเรียนเสร็จแล้ว ควรมีการจัดวางหรือติดตั้งระบบน้ำสำหรับทุเรียนให้พร้อม ก่อนการปลูก แม้จะเป็นในช่วงฤดูฝนก็ตาม เพราะการได้รับน้ำสม่ำเสมอจะช่วยให้ต้นทุเรียนเติบโตดี ระบบน้ำ ที่แนะนำสำหรับสวนรุ่นใหม่ที่ต้องการให้การจัดการมีประสิทธิภาพ คือ การใช้ระบบน้ำแบบ สปริงเกอร์ (Sprinkler) ที่ให้น้ำได้พอเหมาะกับความต้องการของต้นทุเรียนและประหยัดเวลา ซึ่งจะมีผลต่อทั้งปริมาณ และคุณภาพของผลผลิต และสามารถให้ปุ๋ยไปพร้อมกับระบบน้ำได้

องค์ประกอบของระบบการให้น้ำแก่พืชที่ชาวสวนต้องทำความเข้าใจมีหลายประเด็น ดังนี้

๑. ความต้องการน้ำของพืชแต่ละวันและแต่ละช่วงการเติบโต การคำนวณว่าในกรณีที่ต้นทุเรียนอายุ ประมาณ ๑๐ ปี และอยู่ในระยะติดผลจะมีความต้องการน้ำวันละประมาณ ๓๐๐ ลิตร (ขึ้นอยู่กับเนื้อดิน และสภาพอากาศด้วย)

๒. ฤดูกาล แน่นนอนว่าในฤดูแล้งต้นทุเรียนจะต้องใช้น้ำมากกว่าฤดูฝน

๓. สภาพแวดล้อม การที่มีลมแรง อุณหภูมิสูงแดดจัด อากาศแห้ง (ความชื้นสัมพัทธ์ในอากาศต่ำ) ทำให้ต้นทุเรียนจะต้องการน้ำมากขึ้นเพราะอัตราการระเหยน้ำและการคายน้ำจะสูง

๔. สภาพทางกายภาพของดิน เช่น การซึมน้ำ การมีวัสดุคลุมดิน ดินทรายและดินเหนียวจะคล้ายกัน ในเรื่องปริมาณน้ำที่ไหลลงดิน คือ ต้องให้น้ำครั้งละน้อยอาจใช้สปริงเกอร์แบบหัวจ่ายน้ำน้อย เนื่องจากถ้าเป็นแบบน้ำมากหรือให้ครั้งละมาก ๆ สำหรับดินเหนียวน้ำจะไหลไปนอกเขตราก ส่วนดินทราย น้ำก็จะซึมลงดิน เลยชั้นที่เป็นเขตรากเช่นกัน

๒.๔ การเตรียมดินปลูกและวิธีการปลูกทุเรียน

การปลูกทุเรียนสามารถทำได้ ๒ ลักษณะ คือ

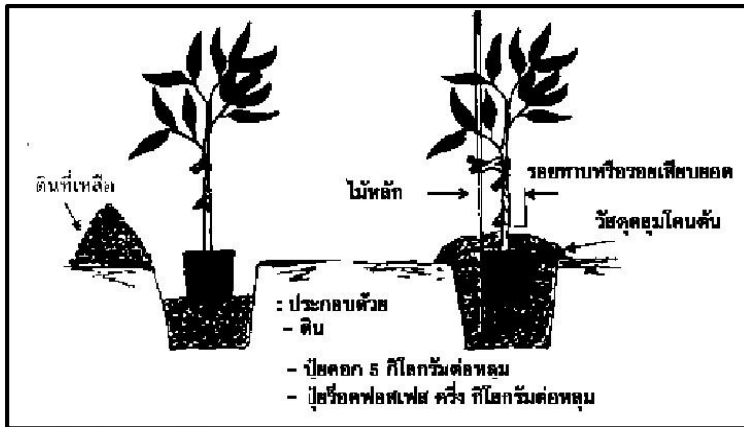
๑. การขุดหลุมปลูก เหมาะกับสวนที่ไม่มีวางระบบน้ำ มีขั้นตอนการปลูก ดังนี้

๑) ผสมปุ๋ยคอกเก่า ๕ กิโลกรัม กับปุ๋ยหินฟอสเฟตครึ่งกิโลกรัม คลุกเคล้าผสมกับดินปากหลุมแล้ว ใส่ลงในหลุมให้มีความสูงประมาณ ๒ ใน ๓ หลุมที่ขุดไว้

- ๒) เลือกต้นกล้าทุเรียนที่สมบูรณ์ไม่เป็นโรค ไม่มีแมลงทำลาย ยอดคู่สุดท้ายแก่ และรากแผ่กระจายดี
- ๓) ใช้มีดกรีดกันถุงออก หากพบรากที่ขดงอให้ตัดทิ้ง
- ๔) วางต้นกล้าลงตรงกลางหลุม จัดต้นให้ตรง ปรับระดับให้รอยต่อระหว่างต้น หรือระดับดินในถุงให้สูงกว่าระดับปากหลุมเล็กน้อย
- ๕) ใช้มีดกรีดข้างล่างถุงจากกลางขึ้นด้านบนทั้งสองข้าง
- ๖) ดึงถุงพลาสติกออก ระมัดระวังอย่าให้ดินในถุงแตก
- ๗) กลบดินที่เหลือลงไป โดยไม่กลบให้สูงกว่ารอยเสียหายยอด
- ๘) ปักไม้ และผูกเชือกเพื่อพยุงลำต้นกันโยก
- ๙) กดดินบริเวณโคนต้น และใช้วัสดุคลุมโคนต้น รดน้ำให้ชุ่ม
- ๑๐) ทำร่มเงาให้ต้นทุเรียนที่เพิ่งปลูกลง เพื่อช่วยพรางแสงแดด และควรปลดออกเมื่อต้นกล้าทุเรียนเริ่มตั้งตัวได้

การปลูกรูปลูกทุเรียนแบบขุดหลุมปลูก

๒. วิธีการปลูกแบบไม่ขุดหลุม หรือการปลูกแบบนั่งแท่น เหมาะกับสวนที่จัดวางระบบน้ำ มีข้อดี คือ ประหยัดแรงงานค่าใช้จ่ายในการขุดหลุม ดินระบายน้ำและอากาศได้ดี รากสามารถเจริญได้เร็ว มีขั้นตอนการปลูก ดังนี้

- ๑) โรยปุ๋ยหินฟอสเฟตประมาณ ๕๐๐ กรัม ตรงตำแหน่งที่ต้องการปลูก กลบดินบาง ๆ

- ๒) นำต้นพันธุ์ทุเรียนมาวาง แล้วตากดินข้าง ๆ ขึ้นมากลบ
- ๓) หากเป็นดินทราย ซึ่งเนื้อดินจะไม่เกาะตัวกัน ให้นำหน้าดินจากแหล่งอื่นกองตรงตำแหน่งที่จะปลูกให้มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑ เมตร สูง ๑๕ เซนติเมตร แหวกตรงกลางแล้วโรยปุ๋ยหินฟอสเฟตกลบดินบาง ๆ วางต้นกล้าลงตรงกลาง และกลบดินทับ
- ๔) ระวังอย่าให้ดินแตกตอนแคะถุง และไม่กลบดินให้สูงกว่ารอยเสียบยอด
- ๕) หาวัสดุคลุมโคน และจัดทำร่มเงาเช่นเดียวกับการปลูกแบบชุดหลุม

การปลูกแบบนั่งแท่น

๒.๕ การจัดการทั่วไปหลังปลูก

- ๑. การพร่างแสง โดยใช้ทางมะพร้าว หรือทางจาก หรือใช้ตาข่ายพรางแสง หรืออาจปลูกต้นไม้โตเร็วด้านตะวันออกและตะวันตกเป็นแนวพรางแสง ปลูกพืชพี่เลี้ยง เช่น กล้วยเล็บมือ นาง กล้วยหอมทอง มะละกอ ไม่แนะนำกล้วยน้ำว้า เนื่องจากสาเหตุของเชื้อฟิวซาเรียม
- ๒. การควบคุมวัชพืช โดยใช้สารกำจัดวัชพืชสลับกับการตัดหญ้านอกทรงพุ่ม
- ๓. การให้ปุ๋ย ตามช่วงการเจริญเติบโตในปริมาณที่พอเหมาะ คือ ให้ครั้งละน้อยแต่ให้บ่อยครั้งเพื่อให้ต้นทุเรียนได้ใช้ธาตุอาหารสม่ำเสมอ และธาตุอาหารนั้นไม่สูญเสียไปกับการละลาย หรือถูกตรึงไว้ในดิน

๔. การจัดทรงพุ่ม เพื่อให้โครงสร้างของต้นทุเรียนเหมาะสม ใบสามารถรับแสงได้ทั่วถึงสะดวกต่อการทำงาน มีจำนวนและตำแหน่งของกิ่งเหมาะต่อการติดผล ไม่เป็นที่สะสมของโรคแมลง และได้ต้นทุเรียนที่มีขนาดของต้นและความแข็งแรงที่เหมาะสมกับอายุ

- ๑) กรณีที่ต้นมียอดแข็งให้เหลือไว้ยอดเดียว
- ๒) ตัดกิ่งมุมแคบออกหรือจัดให้มุมกิ่งกว้างขึ้น เช่น ใช้เชือกดึงกิ่งให้โน้มลง
- ๓) จัดระยะกิ่งหลักที่จะไว้ผลได้ให้มีตำแหน่งที่เหมาะสม ไม่บังแสงกัน และไม่ติดกันมากเกินไป
- ๔) ไม่เลี้ยงกิ่งน้ำค้างหรือกิ่งกระโดงโดยไม่จำเป็น
- ๕) ให้มีกิ่งเหลือไว้ประมาณ ๑๐ - ๑๕ กิ่ง ก็เพียงพอสำหรับการไว้ผลแล้ว
- ๖) เริ่มเลี้ยงกิ่งแขนงบนกิ่งหลัก โดยให้ห่างจากลำต้นประมาณ ๑.๕ เมตร
- ๗) การจัดทรงพุ่มสำหรับทุเรียนเล็กก่อนให้ผลผลิตต้องทำต่อเนื่อง จนกว่าจะได้ทรงพุ่มทุเรียน

ตามต้องการ

๘) เมื่อต้นทุเรียนถึงช่วงของการให้ผลผลิต การจัดทรงพุ่มจะเริ่มเปลี่ยนเป็นการตัดแต่งตามสภาพ การให้ผลผลิต

๕. การควบคุมศัตรูพืช คำนึงถึงมาตรฐานผลผลิตและความปลอดภัย ตามคำแนะนำของทางราชการ และควรมีการปรับการทำงานให้เหมาะสมกับสวนของตัวเอง

ปลูกกล้วยเล็บมือนางแซมในสวนทุเรียนอายุ ๑ - ๒ ปี

๒.๖ การจัดการสวนทุเรียนช่วงก่อนให้ผลผลิต

การจัดการสวนทุเรียนในช่วงก่อนที่ทุเรียนจะให้ผลผลิต นับว่ามีความสำคัญเพราะหากมีการจัดการที่ดี จะส่งผลให้ต้นทุเรียนมีการเจริญเติบโตดี รวมไปถึงให้ผลผลิตที่ดีด้วย ในขณะที่รอทุเรียนให้ผลผลิตควรมีการปลูกพืชชนิดอื่นแซมเพื่อเสริมรายได้ อาจเป็นพืชผักหรือพืชอายุสั้นอื่น ๆ และต้องคำนึงถึงผลการกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นทุเรียนด้วย สำหรับการดูแลรักษาอาจทำได้ดังนี้

- ๑. หมั่นตรวจสอบสวนทุเรียนอยู่เสมอ เพื่อสำรวจต้นที่ตาย หรือถูกทำลาย และทำการปลูกซ่อม
- ๒. การให้น้ำ ควรรดน้ำให้ดินมีความชุ่มชื้นอยู่เสมอ แต่ในช่วงฤดูฝนต้องคอยระวังไม่ให้มีน้ำขังบริเวณโคนต้น ส่วนช่วงฤดูแล้งควรใช้วัสดุคลุมโคนต้นเพื่อช่วยรักษาความชื้น

๓. การตัดแต่งกิ่ง ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งแขนง กิ่งกระโดงในทรงพุ่ม กิ่งที่มีโรค แมลงทำลาย เลี้ยงกิ่งสมบูรณ์ และกิ่งแขนงที่ขนานพื้นไว้ในปริมาณที่เหมาะสม โดยให้กิ่งล่างสุดของต้นอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ ๘๐ - ๑๐๐ เซนติเมตร

๔. การป้องกันโรค แมลง

๑) ช่วงแตกใบอ่อน ควรเฝ้าระวังการป้องกันกำจัดโรคใบดิด เพลี้ยไก่อแจ้ เพลี้ยไฟ ไรแดง

๒) ช่วงฤดูฝน ควรเฝ้าระวังการป้องกันกำจัดโรค รากเน่า โคนเน่า และอาจมีการควบคุมวัชพืช โดยการปลูกพืชคลุมดิน ใส่ปุ๋ยหมักร่วมกับเชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตราปุ๋ยหมัก ๕๐ กิโลกรัมต่อเชื้อราไตรโคเดอร์มา ๑ กิโลกรัม

๕. การทำร่มเงา ในช่วงฤดูแล้งควรทำร่มเงา เพื่อป้องกันความร้อนจากแสงแดดทำลายใบ

๖. การใส่ปุ๋ย ควรปฏิบัติดังนี้

๑) ใส่ปุ๋ยหลังจากตัดแต่งกิ่ง

๒) ใส่ปุ๋ยพร้อมกับการทำโคน โดยกำจัดวัชพืชแล้วหว่านปุ๋ย และพรวนดินนอกชายพุ่มเข้ามากลบ

๓) หว่านปุ๋ยคอกก่อนหว่านปุ๋ยเคมี

๔) ควรใส่ปุ๋ยในบริเวณใต้ทรงพุ่มรอบโคน และห่างจากโคนต้นประมาณ ๒๐ - ๓๐ เซนติเมตร ขึ้นไป

๕) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ ประมาณ ๑๕๐-๒๐๐ กรัมต่อต้น โดยคำนึงถึงขนาดทรงพุ่ม

๖) ตรวจสอบวิเคราะห์ธาตุอาหารจากตัวอย่างดิน และใบทุกปี

๒.๗ การดูแลสวนทุเรียนในช่วงที่ให้ผลผลิตแล้ว

สำหรับต้นทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้ว ก่อนออกดอกควรเตรียมความพร้อมของต้นให้สมบูรณ์ หลังออกดอกให้น้ำตามความต้องการของต้นทุเรียน ตัดแต่งดอกให้เป็นรุ่นเดียว เพื่อไม่ให้แย่งอาหารกันตัดแต่งผลที่ไม่สมบูรณ์หรือเป็นโรคออกเพื่อควบคุมปริมาณผลต่อต้นให้เหมาะสม การเตรียมต้นให้พร้อมที่จะออกดอก คือ การเตรียมให้ต้นทุเรียนมีความสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องรีบดำเนินการภายหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต ดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก

ต้นทุเรียนที่มีโครงสร้างของทรงพุ่มค่อนข้างดี ทรงพุ่มเป็นทรงฉัตร มีกิ่งที่มีขนาดพอดีเป็นจำนวนมาก โดยกิ่งนั้นไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป มีใบปริมาณมากและมีใบแก่ที่สมบูรณ์สีเขียวเข้ม สามารถจัดการได้ ดังนี้

๑) การตัดแต่งกิ่ง

(๑) ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนงด้านในทรงพุ่มที่ไม่ได้รับแสง กิ่งน้ำค้าง กิ่งขนาดเล็ก ทำให้ทรงพุ่มโปร่ง

(๒) ตัดปลายกิ่งที่ชายพุ่มที่ประสานกันกับต้นข้างเคียง

(๓) ทารอยตัดด้วยปูนแดง หรือสารคอปเปอร์ออกซิดไฮดรอกไซด์

๒) การใส่ปุ๋ย

(๑) ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๑ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น สำหรับดินร่วนหรือร่วนปนทราย (ควรวิเคราะห์ดินก่อนใส่ปุ๋ย เพื่อลดต้นทุนการผลิต)

(๒) ปุ๋ยคอก ๒๐ - ๕๐ กิโลกรัมต่อต้นต่อปี โดยใส่ในช่วงฤดูฝน

๓) การให้น้ำ

(๑) ถ้ามีฝนทิ้งช่วงเกิน ๗ วัน ให้น้ำ ๑๘ - ๓๐ ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อต้นทุเรียนมีพื้นที่ได้ทรงพุ่ม ๑๐ ตารางเมตร สังเกตจากความชื้นของหน้าดิน

(๒) ถ้ามีฝนตกชุก ให้ชุดร่องระบายน้ำออกจากสวน

๔) การเตรียมชุดใบ ๒ - ๓ ชุด เพื่อการออกดอก

(๑) การชักนำให้ทุเรียนแตกใบอ่อน (เร่งการแตกใบ) ปุ๋ยเกร็ด สูตร ๔๖-๐-๐ , ๓๐-๒๐-๑๐ อัตรา ๐.๕ - ๑ กิโลกรัม สารสกัดจากสาหร่ายทะเล อัตรา ๓๐๐ ซีซี ร่วมกับ จิบเบอเรลลิน ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร

(๒) ระยะเวลาใบเปสลาด ใส่ปุ๋ยเกร็ดสูตร ๒๑-๒๑-๒๑ หรือปุ๋ยเหลว ๑๔-๑๔-๑๔ , ๑๒-๑๒-๑๒ ร่วมกับสารสกัดจากสาหร่ายทะเล ธาตุอาหาร แมกนีเซียมสูง (Mg) ช่วยส่งเสริมให้ใบหนาใหญ่

(๓) ระยะเวลาใบแก่ (ชักนำการออกดอก) ปุ๋ยเกร็ดสูตร ๑๐-๕๒-๑๗ , ๑๐-๒๐-๓๐ หรือปุ๋ยเหลว ๐-๒๕-๓๐ ร่วมกับแคลเซียมโบรอน (CaB) แมกนีเซียม (Mg)

(๔) ระยะเวลาใบแก่ยับยั้งการเกิดยอด ปุ๋ยเกร็ดสูตร ๐-๔๐-๕๔ หรือ ๐-๕๔-๓๔ ร่วมกับกลุ่มทางด่วน เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์

๒. การชักนำการออกดอก

๑) การให้ปุ๋ย ประมาณ ๓๐ - ๔๕ วันก่อนออกดอกใส่ปุ๋ยสูตร ๘-๒๔-๒๔ หรือ ๙-๒๔-๒๔ อัตรา ๒ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น (ข้อเสนอแนะ ก่อนใส่ปุ๋ยควรเก็บตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหาร เพื่อจัดการปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน อาจไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ย สูตร ๘-๒๔-๒๔)

๒) การชักนำให้ออกดอก ชะลอหรือควบคุมปริมาณการให้น้ำต้นทุเรียน เมื่อต้นทุเรียนมีใบแก่มีความพร้อมเต็มที่แล้ว ตามอายุสภาพดินในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการจัดการปุ๋ย ธาตุอาหาร เพื่อส่งเสริมการออกดอก

๓) การเพิ่มปริมาณดอก ฉีดพ่นปุ๋ยโพแทสเซียมไนเตรทอัตรา ๑๕๐-๒๐๐ กรัม ผสมกับสารสกัดจากสาหร่ายทะเล อัตรา ๔๐ ซีซี ในน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดให้ทั่วต้นพอเปียกเมื่อเริ่มเห็นตาดอกระยะไขปลาก หลักการนี้ใช้กรณีที่มีฝนตก (ถ้ามีปริมาณดอก ๒๐% ไม่ต้องเพิ่มปริมาณดอก)

๓. การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล

๑) การตัดแต่งดอก ตัดแต่งให้เป็นดอกกรุ่นเดียวกันมากที่สุด ให้กระจายอยู่ทั่วต้นในตำแหน่งที่เหมาะสม โดยวิธีการจัดการให้เป็นดอกกรุ่นเดียวกัน โดยจัดการตัดแต่งดอกที่ออกกรุ่นแรก และกรุ่นสุดท้ายในแปลง คงกรุ่นกลางที่ออกมากที่สุดไม่เปลี่ยนแปลงไว้

(๑) เริ่มตัดแต่งดอกเมื่ออายุ ๓๐ วันหลังออกดอก

(๒) ตัดดอกที่อยู่ปลายกิ่ง บนกิ่งที่มีขนาดเล็กออก

(๓) ถ้ามีดอกปริมาณมาก ตัดแต่งไว้เป็นกลุ่ม ๆ ละไม่เกิน ๒๐ ดอก

(๔) ถ้ามีดอกหลายกรุ่นให้ตัดแต่งเหลือไว้เฉพาะดอกกรุ่นเดียวกันในแต่ละกิ่ง

๒) การให้ปุ๋ย ฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ สูตรเสมอ เช่น ๒๑-๒๑-๒๑ อัตรา ๐.๕-๑ กิโลกรัม + กรดอะมิโน อัตรา ๒๐๐ ซีซี + แคลเซียม - โบรอน อัตรา ๓๐๐ ซีซี/น้ำ ๒๐๐ ลิตร เมื่อดอกมีอายุ ๔๐ - ๔๕ วัน เพื่อความสมบูรณ์ของดอก

๓) การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ปฏิบัติเช่นเดียวกับช่วงการพัฒนาของดอก

๔) การให้น้ำ

(๑) ประมาณ ๗ วัน ก่อนดอกบานค่อย ๆ ลดการให้น้ำตามสัดส่วนอายุ ขนาดต้น ปริมาณดอก และสภาพดินในพื้นที่

(๒) เมื่อผลอ่อนมีอายุ ๓ สัปดาห์ หลังดอกบานค่อย ๆ เพิ่มการให้น้ำตามปริมาณผลผลิต สภาพต้น และสภาพดินแต่ละแปลง

๕) การช่วยผสมเกสร

(๑) ปฏิบัติในช่วงเวลากลางคืน

(๒) ใช้แปรงขนอ่อน ตะล่อองเกสรตัวผู้ของทุเรียนที่เตรียมไว้ไปป้ายที่ยอดเกสรตัวเมีย โดยควรใช้ละอองเกสรต่างต้นกับดอกที่จะผสมเกสร

๔. การเพิ่มปริมาณ และปรับปรุงคุณภาพผลผลิต

๑) การตัดแต่งผล

(๑) ครั้งที่ ๑ ตัดแต่งผลที่มีรูปร่างบิดเบี้ยว ผลขนาดเล็ก และผลต่างรุ่นออก ให้เสร็จภายในสัปดาห์ที่ ๔ หลังดอกบาน

(๒) ครั้งที่ ๒ เมื่อผลมีอายุ ๕ - ๖ สัปดาห์ หลังดอกบานให้ตัดแต่งผลที่โตช้า ผลขนาดเล็ก ผลที่มีหนามแดงออก

(๓) ครั้งที่ ๓ หลังจากตัดแต่งครั้งที่ ๒ แล้วประมาณ ๑ - ๒ สัปดาห์ ตัดแต่งเฉพาะผลขนาดเล็ก และผลที่มีอาการก้นจีบออก

๒) การให้ปุ๋ย

(๑) ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ / ๑๕-๕-๒๕ อัตรา ๒ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น เมื่อผลมีอายุ ๔ - ๕ สัปดาห์ หลังดอกบาน

(๒) ช่วงขนาดผลอายุประมาณ ๒ เดือน ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๕-๒๕ / ๑๔-๑๐-๓๐ / ๑๔-๗-๓๕ อัตราไม่เกิน ๒ กิโลกรัมต่อต้น (ตามปริมาณผลผลิต ๗๐ ผล/ต้น)

(๓) ปุ๋ยสูตร ๐-๐-๕๐ (เพื่อเร่งสีเข้าเนื้อ) อัตรา ๒ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น ผสมกับกรดฮิวมิก อัตรา ๓๐ ซีซี ต่อปุ๋ย ๑ กิโลกรัม เมื่อผลมีอายุ ๗ - ๘ สัปดาห์ หลังดอกบาน

๓) การให้น้ำ

เมื่อผลทุเรียนมีอายุมากกว่า ๕ สัปดาห์หลังดอกบาน ทำการให้น้ำตามสภาพต้น ปริมาณผลผลิต และสภาพดินแต่ละพื้นที่

๔) การควบคุมไม่ให้ทุเรียนแตกใบอ่อน

(๑) ใบอ่อนระยะหางปลา ฉีดพ่นด้วยปุ๋ยเกร็ด ๐-๕๒-๓๔ / ๐-๔๐-๕๔ / ๐-๔๒-๕๖ อัตรา ๐.๕-๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตร / ปุ๋ยเหลว ๐-๒๕-๓๐ อัตรา ๓๐๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐๐ ลิตร ให้ทั่วต้นพอเปียก เน้นให้ถูกบริเวณตายอด จำนวน ๑ - ๒ ครั้ง จะสามารถหยุดการเจริญของใบอ่อนได้ประมาณ ๓ สัปดาห์

(๒) ใบอ่อนเลยระยะหางปลา ฉีดพ่นด้วยสารชะลอการเจริญเติบโตพืช ชนิดมีฟิควอทคลอไรด์ อัตรา ๕๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ร่วมกับอาหารเสริมทางใบที่มีส่วนผสมของคาร์โบไฮเดรตเป็นองค์ประกอบหลัก อัตรา ๒๐ - ๓๐ ซีซี ผสมกับกรดฮิวมิก ๒๐ ซีซี และปุ๋ยเกล็ดสูตร ๑๐-๒๐-๓๐ หรือ ๒๐-๒๐-๒๐ อัตรา

๔๐-๖๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทั้งต้นเพื่อชะลอการพัฒนาของใบอ่อน และฉีดพ่นธาตุอาหารรอง แมกนีเซียม เพื่อเร่งการแก่ของใบ

๕) การโยงผลทุเรียน

เริ่มทำการโยงผลทุเรียนเมื่อตัดแต่งผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว การโยงผลต้องใช้เชือกผูกโยง กับกิ่งทุเรียน ให้เลยตำแหน่งเชื่อมต่อระหว่างขั้วผลกับกิ่งไปทางด้านปลายยอดของกิ่ง

๒.๘ การเก็บเกี่ยวและการจัดการสวนทุเรียนหลังการเก็บเกี่ยว

๑. การเก็บเกี่ยวทุเรียน

การเก็บเกี่ยวทุเรียนต้องเลือกตัดเฉพาะผลที่แก่พอเหมาะ โดยตัดก้านผลทุเรียนเหนือปลิงด้วยมีดคม และสะอาด และส่งผลทุเรียนลงมาจากต้นเพื่อให้คนที่รอรับอยู่ด้านล่างบริเวณโคนต้น ระวังอย่าให้ผลตก กระแทกพื้น วิธีที่นิยมใช้ในการเก็บเกี่ยวคือการใช้เชือกโรยหรือใช้กระสอบป่าน ทั่วหัวดรับผล เพื่อให้เกิดการ กระแทกกระเทือนของผลน้อยที่สุด ห้ามวางผลทุเรียนลงบนพื้นดินในสวนโดยตรง เพื่อเป็นการป้องกันเชื้อรา ที่เป็นสาเหตุของโรคผลเน่าติดไปกับผลทุเรียน จากนั้นนำมาคัดขนาด และตัดคุณภาพ ตามมาตรฐานคุณภาพ ของทุเรียน ทำความสะอาดผลทุเรียนโดยใช้แรงลมเป่าเพื่อกำจัดเศษวัสดุหรือแมลงที่ติดอยู่บนผิวผล

๒. ดัชนีการเก็บเกี่ยวทุเรียน

เพื่อให้ได้ผลทุเรียนที่มีรสชาติดี คุณภาพตรงใจผู้บริโภคนั้น เกษตรกรชาวสวนทุเรียนจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับอายุผลของทุเรียนที่จะเก็บเกี่ยวส่งออกสู่ตลาด ซึ่งดัชนีการเก็บเกี่ยวนี้ต้องอาศัยความชำนาญ ในการสังเกตแต่ก็สามารถใช้ลักษณะต่าง ๆ ของผลทุเรียนเป็นตัวกำหนดได้ ดังนี้

๑) การนับอายุ สำหรับการนับอายุนั้นจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ดอกส่วนใหญ่ภายในต้นนั้น ๆ บานไปจนถึง วันที่ผลแก่เริ่มเก็บเกี่ยวได้โดยอายุความแก่ของผลจะแตกต่างกันไปในทุเรียนแต่ละพันธุ์ ดังนี้

- (๑) พันธุ์กระดุม อายุเก็บเกี่ยว ๙๐ - ๑๑๐ วัน
- (๒) พันธุ์ชะนี อายุเก็บเกี่ยว ๑๐๐ - ๑๑๕ วัน
- (๓) พันธุ์ก้านยาว อายุเก็บเกี่ยว ๑๑๕ - ๑๓๐ วัน
- (๔) พันธุ์หมอนทอง อายุเก็บเกี่ยว ๑๑๕ - ๑๓๕ วัน
- (๕) พันธุ์อีหนัก อายุเก็บเกี่ยว ๑๔๐ - ๑๕๐ วัน

การนับอายุการเก็บเกี่ยวของทุเรียนนอกจากจะขึ้นอยู่กับพันธุ์แล้ว ยังมีการผันแปรตามที่ปัจจัยสำคัญอื่น ๆ ด้วย เช่น แหล่งปลูก อุณหภูมิ และปริมาณน้ำฝน

๒) สีผล สำหรับการสังเกตสีผลในที่นี้หมายถึงสีของหนาม โดยเมื่อผลแก่ปลายหนามจะมีสีน้ำตาลเข้ม กว่าสีของโคนหนามและร่องหนาม แต่สีของผลอาจมีความคลาดเคลื่อนได้หากผลได้รับแสงแดดไม่เท่ากัน

๓) ร่องหนาม ผลทุเรียนที่แก่พร้อมเก็บเกี่ยว จะมีการขยายออกเล็กน้อย ทำให้ร่องหนามห่างกว่า ทุเรียนที่ยังอ่อนอยู่

๔) ปากปลิง ทุเรียนที่แก่เต็มทีปากปลิงจะมีลักษณะขยายพองออก

๕) ความยืดหยุ่นของปลายหนาม ทุเรียนที่แก่ปลายหนามจะมีความยืดหยุ่น สามารถบีบเข้าหากันได้ แต่ทุเรียนอ่อนปลายหนามจะแข็ง

๖) ร่องพู รอยต่อระหว่างพูจะสามารถสังเกตเห็นเป็นเส้นได้ชัดเจนในทุเรียนที่แก่จัด

๓) การเคาะผล ผลทุเรียนที่แก่เมื่อเคาะจะมีเสียงโพก โปรงมากกว่าทุเรียนอ่อนดัชนีการเก็บเกี่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะมีความแปรปรวนไปตามปัจจัยภายนอกด้วย เช่น สภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ

ดัชนีการเก็บเกี่ยวทุเรียน

๓. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

๑) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวภายในสวน

(๑) คัดแยกผลที่ตกกระแทกพื้น ช้ำหัก หรือมีตำหนิจากโรค แมลง แยกไว้ต่างหาก

(๒) ขนย้ายผลทุเรียนไปยังโรงคัดแยกด้วยความระมัดระวัง และวางเรียงให้เป็นระเบียบบนพื้นที่

สะอาด เพื่อรอขนส่งไปยังโรงคัดบรรจุ

๒) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่โรงคัดบรรจุ

(๑) คัดเลือกผลที่ดีของคุณภาพด้วยสายตา

(๒) คัดขนาดและคุณภาพ ตามมาตรฐานคุณภาพของทุเรียน

(๓) ทำความสะอาดผลทุเรียนที่คัดคุณภาพแล้วโดยแรงลม เพื่อกำจัดเศษวัสดุและแมลงออก

(๔) จุ่มผล หรือเฉพาะช่อก้านผลในสารละลายเอทธิพอน ในกรณีขนส่งทางอากาศ ซึ่งใช้เวลา

๒ - ๓ วัน ก่อนถึงผู้บริโภคจะทำให้ผลทุเรียนสุกเสมอกัน

(๕) ผึ่งผลให้แห้ง

(๖) ตัดป้ายสินค้าที่ขั้วผลทุเรียน บรรจุลงกล่องเพื่อขนย้ายไปจำหน่ายต่อไป

๓) การเก็บรักษา

(๑) ผลทุเรียนที่เก็บเกี่ยวมาแล้ว สามารถเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ ๓๐ องศาเซลเซียส ได้นาน ๒ - ๙ วัน และที่อุณหภูมิ ๒๐ องศาเซลเซียสได้นาน ๕ - ๑๒ วัน

(๒) เก็บรักษาผลทุเรียนที่อุณหภูมิ ๑๕ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ ๘๕ - ๙๐% จะเก็บทุเรียนไว้ได้นาน ๒ สัปดาห์ ทั้งนี้แล้วแต่ความแก่ของทุเรียน

(๓) ผลทุเรียนดิบจะแสดงอาการสั้หนานาว ถ้าเก็บที่อุณหภูมิต่ำกว่า ๑๕ องศาเซลเซียส โดยผิวผลจะเป็นสีน้ำตาล หรือดำบริเวณร่องหนาม เนื้อไม่สุก และมีอาการยุบตัวของเนื้อ

๔) การขนส่ง

ขนส่งด้วยรถกระบะหรือรถบรรทุกไปยังตลาดที่ต้องการ โดยต้องมีการป้องกันการเกิดความเสียหายของผลผลิตในขณะขนส่งด้วย

๕) สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน

(๑) กิ่งและใบทุเรียนที่รวบรวมได้จากการตัดแต่งอาจนำมาย่อยเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำมาทำเป็นปุ๋ยสำหรับกิ่งและใบที่เป็นโรคควรนำไปทิ้งหรือเผาทำลาย

(๒) เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อใช้เสร็จแล้วควรทำความสะอาดและซ่อมบำรุงให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

(๓) ภาชนะบรรจุสารเคมีและวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ควรมีสถานที่จัดเก็บที่เป็นสัดส่วนและมิดชิด

๓. ระบบการให้น้ำในสวนทุเรียน

การให้น้ำสวนทุเรียนในจังหวัดชุมพรมีความแตกต่างตามลักษณะพื้นที่ แหล่งน้ำ เงินทุนของเกษตรกร เช่น ในบางพื้นที่เป็นที่สูงอาจสร้างบ่อพักน้ำบนที่สูงแล้วใช้แรงโน้มถ่วง บางพื้นที่ไฟฟ้าไม่เสถียร แหล่งน้ำจากบ่อน้ำตื้น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง สระเก็บน้ำ อาจใช้มอเตอร์ไฟฟ้า หรือเครื่องยนต์ ในส่วนที่ใช้น้ำใต้ดินจะต้องเก็บพักน้ำในบ่อพักน้ำ ระบบการให้น้ำทุเรียนที่นิยมในสวนทุเรียนจังหวัดชุมพร ได้แก่ การใช้ระบบให้น้ำแบบสปริงเกอร์และระบบให้น้ำแบบมินิสปริงเกอร์ ที่ให้น้ำได้พอเหมาะกับความความต้องการของต้นทุเรียนและประหยัดเวลา ซึ่งจะมีผลต่อทั้งปริมาณและคุณภาพของผลผลิต

การให้น้ำระบบอัตโนมัติ

๑. การให้น้ำด้วยระบบตั้งเวลา

การให้น้ำด้วยระบบตั้งเวลา เหมาะสำหรับพื้นที่ที่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต (WiFi) ควบคุมการทำงานด้วยนาฬิกาตั้งเวลา (Timer switch) มีให้เลือกใช้ทั้งระบบอนาล็อก และระบบดิจิทัล ระบบอนาล็อกทำงานความละเอียดต่ำ เช่น ระยะเวลาทำงานต่ำสุด ๑๕ นาที และเลือกวันทำงานไม่ได้ ในขณะที่ ระบบดิจิทัลมีระยะเวลาทำงานต่ำสุด ๑ นาทีทำงานได้ ๓๒ โปรแกรม (เปิด ๑๖ และปิด ๑๖ โปรแกรม) ต่อวัน และสามารถเลือกทำงานเฉพาะวันใดๆ ก็ได้ของแต่ละสัปดาห์ อย่างไรก็ตามวิธีนี้มีข้อจำกัด เช่น ในวันที่ฝนตกระบบจะยังทำงานตามปกติ ต้องมาปิดสวิตซ์หรือติดตั้งตัววัดความชื้นเพิ่มเติม

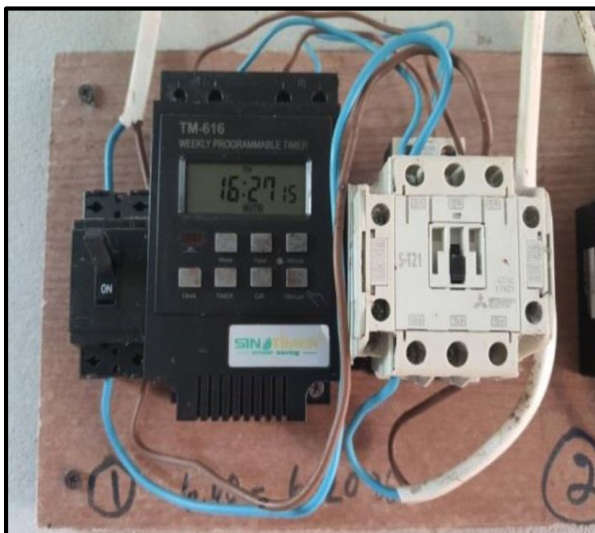
เครื่องตั้งเวลาระบบอนาล็อก

เครื่องตั้งเวลาระบบดิจิทัล

รายการอุปกรณ์การให้น้ำด้วยระบบตั้งเวลา ดังนี้

๑. นาฬิกาตั้งเวลา (Timer)
๒. Magnetic contactor ขนาดที่เหมาะสมกับมอเตอร์และระบบไฟ (๒๒๐/๓๘๐V)
๓. Main breaker
๔. ป้อนน้ำ
๕. อุปกรณ์อื่น ๆ เช่น กล้องเหล็ก ไฟแสดงสถานะ การทำงานของมิเตอร์วัดกระแสและแรงดันไฟฟ้า (อาจมีหรือไม่มีก็ได้)

ระบบการให้น้ำด้วยระบบตั้งเวลา สวนนายสมัชชา นาคสมบัติ

๒. การให้น้ำด้วยการควบคุมระยะไกลสั่งการผ่านสมาร์ทโฟน

การให้น้ำด้วยการควบคุมระยะไกลด้วยระบบสั่งการผ่านสมาร์ทโฟน ปัจจุบันเกษตรกรให้ความสนใจมากขึ้น สิ่งจำเป็นของระบบนี้ก็คือ สัญญาณอินเทอร์เน็ต (WiFi) บางพื้นที่ใช้ที่สัญญาณ WiFi จากบ้าน ไม่ครอบคลุม สามารถแก้ไขโดยใช้สาย Lan (สายไม่ควรเกิน ๓๐๐ เมตร) และติดตั้งตัวขยายสัญญาณ (WiFi repeater) ปัจจุบันมีการประกอบตู้ควบคุมสำเร็จรูป ซึ่งเกษตรกรสามารถซื้อไปติดตั้งกับปั้มน้ำแล้วจับคู่กับสมาร์ทโฟนใช้ได้ทันที

รายการอุปกรณ์การให้น้ำสั่งการผ่านสมาร์ทโฟน ดังนี้

๑. สวิตช์รับสัญญาณ WiFi (WiFi Smart Switch)
๒. สมาร์ทโฟนระบบ Android หรือ iOS
๓. Main breaker
๔. Magnetic contactor ขนาดที่เหมาะสมกับมอเตอร์และระบบไฟ (๒๒๐/๓๘๐V)
๕. ปั้มน้ำ
๖. อุปกรณ์อื่น ๆ เช่นกล่องเหล็ก ไฟแสดงสถานะการทำงานมิเตอร์วัดกระแสและแรงดันไฟฟ้า

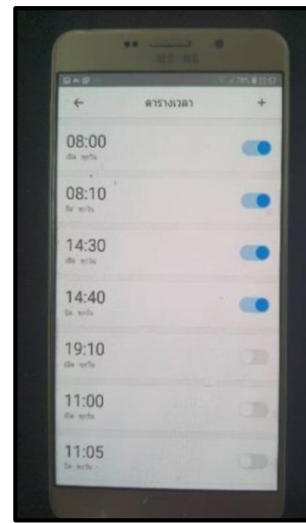
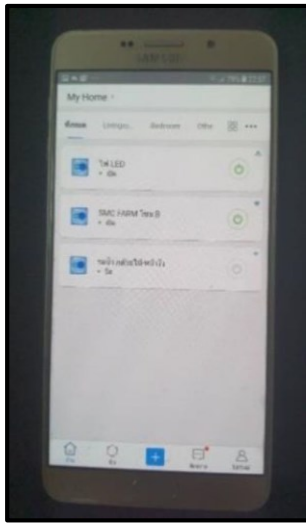
(อาจมีหรือไม่มีก็ได้)

ขั้นตอนการตั้งโปรแกรมการทำงาน

๑. ติดตั้งโปรแกรม eWeLink ตามระบบ Android หรือ iOS บนสมาร์ทโฟน
๒. จับคู่อุปกรณ์ สวิตช์ Wifi กับ สมาร์ทโฟน (ตามคำแนะนำในกล่อง สวิตช์ WiFi)
๓. เปิดสวิตช์ Main breaker
๔. เปิดแอปพลิเคชัน eWeLink กด เปิด/ปิด เพื่อทดสอบอุปกรณ์

การทำงานของสวิตช์ WiFi รุ่น Sonoff สามารถตั้งค่าการทำงานในระบบตั้งเวลาได้เช่นเดียวกับการใช้ Timer (ต้องอยู่ในพื้นที่ที่มีสัญญาณ WiFi เท่านั้น)

การควบคุมเปิด / ปิดผ่านสมาร์ทโฟน

การควบคุมแบบตั้งเวลาผ่านสมาร์ทโฟน

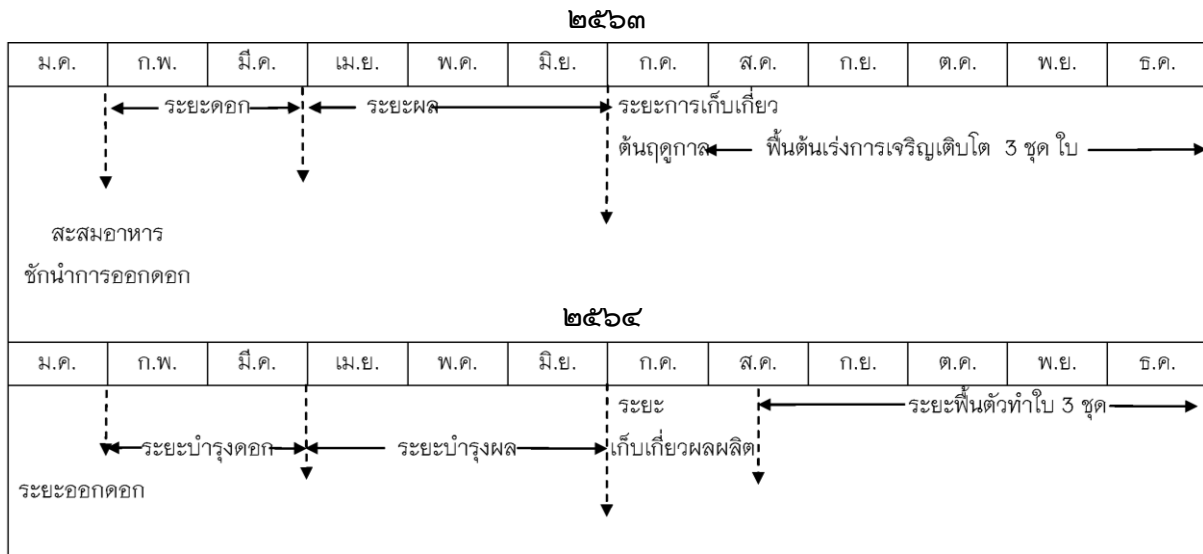
การให้น้ำด้วยระบบสั่งการผ่านสมาร์ทโฟน สวนผู้ใหญ่ดำรงศักดิ์

การควบคุมการทำงานทั้ง ๒ วิธี ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการควบคุมการทำงานของปั๊ม เกษตรกรบางรายที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมาก จำเป็นต้องแบ่งเปิดน้ำเป็นประตูน้ำหลาย ๆ ตัว สามารถนำระบบควบคุมดังกล่าวมาควบคุมวาล์วไฟฟ้า (Solenoid valve) ได้เช่นกัน โดยสามารถเลือกขนาดท่อน้ำตามต้องการ

๔. แผนการผลิตทุเรียนคุณภาพจังหวัดชุมพร

แผนควบคุมการผลิตทุเรียน ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

ระยะบำรุงต้นหลังเก็บเกี่ยว

๑. ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนงด้านใน ทำให้ทรงพุ่มโปร่ง
๒. ทารอยตัดด้วยปูนแดง หรือสารคอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์
๓. ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๖-๑๖-๑๖ อัตรา ๑ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น
๔. ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก ๒๐ - ๕๐ กิโลกรัมต่อต้น
๕. ป้องกันกำจัด เพลี้ยไก่แจ้ เพลี้ยไฟ ไรแดง โรคใบติด โรคครากเเน่ โคนเเน่ และควบคุมวัชพืช
๖. ใส่เชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา ๑ กิโลกรัมต่อปุ๋ยหมัก ๕๐ กิโลกรัม

ระยะสะสมอาหาร/ชักนำการออกดอก

๑. การเตรียมชุดใบ ๒ - ๓ ชุด เพื่อการออกดอก
๒. ก่อนออกดอก ๓๐ - ๔๕ วัน ใส่ปุ๋ยที่มีธาตุไนโตรเจนต่ำ เพื่อให้ต้นทุเรียนหยุดพัฒนาใบ และเตรียมออกดอก
๓. ชะลอหรือควบคุมปริมาณการให้น้ำต้นทุเรียนเมื่อต้นทุเรียนมีใบแก่ มีความพร้อมเต็มที่แล้ว
๔. ป้องกันกำจัดโรคแมลง

ระยะดอก

๑. ตัดแต่งดอก
๒. ให้น้ำสม่ำเสมอ
๓. ป้องกันกำจัด เพลี้ยไฟ ไรแดง

ระยะผล

๑. ตัดแต่งผล
๒. หลังดอกบาน ๕ - ๖ สัปดาห์ ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ / ๑๕-๕-๒๕ อัตรา ๒ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น

๓. ให้น้ำสม่ำเสมอ
๔. ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการแตกใบอ่อนเพื่อป้องกันผลอ่อนร่วงหรือผลบิดเบี้ยว
๕. ป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ หนอนเจาะผล หนอนเจาะเมล็ด เพลี้ยแป้ง และโรคผลเน่า

ระยะผล (หลังดอกบาน ๑๐ - ๑๑ สัปดาห์)

๑. ใส่ปุ๋ยสูตร ๐-๐-๕๐ อัตรา ๑ - ๒ กิโลกรัมต่อต้น
๒. ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ และลดปริมาณน้ำลงก่อนเก็บเกี่ยว
๓. ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการแตกใบอ่อนเพื่อป้องกันปัญหาเนื้อแกน เต่าเผา
๔. โยงกิ่งเพื่อป้องกันกิ่งฉีกหัก จากน้ำหนักผล
๕. ป้องกันกำจัดหนอนเจาะผล หนอนเจาะเมล็ด เพลี้ยแป้ง และโรคผลเน่า

ระยะเก็บเกี่ยว

๑. เก็บเกี่ยวผลทุเรียนในระยะที่แก่พอเหมาะ
๒. ไม้วางผลทุเรียนบนพื้นดินในสวนโดยตรง เพื่อป้องกันโรคผลเน่า
๓. คัดคุณภาพก่อนจำหน่าย

วงจรกิจกรรมผลิตทุเรียนคุณภาพ

นวัตกรรมวงจรกิจกรรมผลิตทุเรียนคุณภาพ วงจรกิจกรรมผลิตทุเรียนคุณภาพ สวนทิวทรัพย์ ตามมาตรฐาน GAP เพื่ออธิบายวงจรกิจกรรมผลิตทุเรียนในรอบ ๑ ปี วงจรกิจกรรมเจริญเติบโตของทุเรียนและแนวปฏิบัติหลักในการบริหารจัดการการผลิต

วงจรกิจกรรมผลิตทุเรียนคุณภาพ สวนทิวทรัพย์

การจัดการต้นทุเรียนในระยะวิกฤต

ทุเรียนจะมีการแตกใบใหม่ทุก ๖๐ วันโดยประมาณ และทุเรียนเป็นพืชที่ออกดอกที่บริเวณตา ตามกิ่งแก่ ไม่เหมือนกับไม้ผลพวกที่ออกดอกที่ปลายยอด กิ่งจะหยุดการแตกใบใหม่ในระหว่างที่มีการติดผล ดังนั้น

แม้ในช่วงที่มีการออกดอกติดผล วงจรการแตกใบใหม่ก็ยังคงดำรงอยู่ กิ่งถ้าหากชาวสวนเข้าใจวงจรนี้และสามารถควบคุมให้การออกดอกติดผล และการพัฒนาการของผลควบคู่ไปกับการเจริญของยอดและใบใหม่ได้ ก็จะประสบความสำเร็จในการผลิตทุเรียนคุณภาพแน่นอน เช่นเดียวกันหากเราพิจารณาการเจริญเติบโตและพัฒนาการของดอกและผลทุเรียนก็จะมีเรื่องของวงจร ๖๐ วัน เช่นเดียวกัน คือ ดอกใช้ เวลาเติบโตจากระยะไข่ปลา จนถึงดอกบานก็ประมาณ ๖๐ วัน ผลทุเรียนก็จะเจริญเติบโตจากระยะหางแย้ ไปจนถึงระยะผลแก่เก็บเกี่ยวได้ก็ประมาณ ๑๒๐ วัน กิ่งก็ต้องผ่านช่วง ๖๐ วัน ถึง ๒ ครั้ง

สำหรับทุเรียนแล้วทุกช่วงของการแตกใบอ่อนมีความสำคัญที่สามารถเรียกว่าวิกฤตได้ทั้งนั้น เพราะการแตกใบอ่อน หรือลัดใบอ่อนแต่ละครั้งเป็นการเกิดตำแหน่งใช้อาหารใหม่ (อธิบายโดยใช้ทฤษฎีของแหล่งสร้างและแหล่งใช้อาหาร source & sink theory) ที่มีความแรงในการดูดธาตุอาหารจากแหล่งสร้างได้มากกว่าแหล่งอาหารเดิม เช่น ดอกและผลที่กำลังเจริญเติบโต เมื่อใบอ่อนดูดได้แรงกว่าดอกหรือผลก็จะเกิดการขาดธาตุอาหาร อาจหลุดร่วงไป ถ้าเป็นช่วงผลใกล้แก่คุณภาพเนื้อก็จะเสียไป เป็นต้น ในที่นี้จะแบ่ง วิกฤติของการแตกใบอ่อนโดยสังเขป ดังนี้

๑. การแตกใบอ่อนชุดที่ ๑ หลังจากเก็บเกี่ยว ควรมีใบใหม่ในช่วง ๑ เดือนหลังเก็บเกี่ยว ใบชุดนี้จะต้องสมบูรณ์ เพื่อเป็นโครงร่างที่สร้างอาหารมาเลี้ยงต้นหลังจากเก็บเกี่ยว ซึ่งต้นทุเรียนอยู่ในภาวะทรุดโทรมมาจากการแบกน้ำหนักผล และริดอาหารจากทุกส่วนมาเลี้ยงผล รวมทั้งมีการแต่งกิ่งหลังเก็บเกี่ยวด้วย หากใบชุดแรกนี้เสียหายจากการเข้าทำลายของโรคและแมลง จะมีผลต่อความสมบูรณ์ของต้น และส่งผลถึงการออกดอกติดผลในปีต่อมา

การจัดการ กระตุ้นให้แตกใบอ่อนพร้อมกันทั้งต้น ด้วยการใส่ปุ๋ยทางดินร่วมกับการใช้ปุ๋ยและสารอาหารทางใบ ป้องกันการเข้าทำลายของแมลงพวกเพลี้ยไก่แจ้ เพลี้ยจักจั่น หนอนกินใบ และโรคใบติด หากต้นสูญเสียความสมบูรณ์ไปมากอันเกิดจากการไ้ผลตกกินไป และใบเก่าไม่มีเชื้อราหรือโรคทำลาย การแตกใบชุดแรกนี้อาจมีการทิ้งใบเก่า จะเป็นปัญหาต่อเนื่องกับการสร้างความสมบูรณ์สำหรับการออกดอกในปีถัดไป

๒. การแตกใบอ่อนชุดที่ ๒ หลังจากเก็บเกี่ยว ควรแตกใบชุดนี้หลังจากใบชุดแรกแก่แล้ว ประมาณ ๔๕ วัน ใบชุดนี้มีความสำคัญมากสำหรับสวนที่จะมีการทำผลผลิตต้นฤดู (จะใช้สารพาโคบิวทราโซลฟันทางใบ) ถ้าใบชุดนี้เสียหายจะไม่สามารถทำผลผลิตต้นฤดูได้ ดังนั้น ชาวสวนจึงให้ความสำคัญมาก ยิ่งถ้าใบชุดแรก หรือใบเก่ามีเชื้อราหรือสาหร่ายทำลายใบ ชุดนี้ยิ่งสำคัญมากขึ้นไปอีก

การจัดการ ป้องกันเพลี้ย หนอน และโรค เหมือนใบชุดแรก รวมทั้งใบจุดจากสาหร่ายสนิม Cephduros เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝนการดูแลใบชุดนี้อาจยุ่งยากและเกิดความเสียหายได้ ชาวสวนจึงต้องให้ความสำคัญ

๓. การแตกใบอ่อนชุดที่ ๓ ชุดสุดท้ายก่อนออกดอกสำหรับทุเรียนต้นฤดู หรือทุเรียนทำสารหลังแต่งกิ่งในทรงพุ่มแล้วจะต้องบังคับให้ใบอ่อนออกมาหลังเห็นดอกแล้วน้อยที่สุด และต้องให้ใบสู่ระยะเพสลาด (ปรุงอาหารได้) ก่อนดอกบาน มิฉะนั้นจะเกิดปัญหา เรื่องการไม่ติดผล อันเนื่องมาจากอาหารไปเลี้ยงดอกไม้พอดอกผสมไม่ติดและ/หรือผลระยะหางแย้ร่วง ส่วนทุเรียนปี (ในฤดู) เมื่อใบชุดนี้แก่ก็จะเป็นช่วงที่ชาวสวนงดการให้น้ำ เพื่อให้ต้นทุเรียนกระหน่ำแล้วออกดอก ถ้าต้นใบแก่เร็วก็จะออกดอกเร็วกว่าต้นที่ใบแก่ช้ากว่า

การจัดการ สำหรับทุเรียนทำสารมีการจัดการได้ ๒ ลักษณะ คือ ๑. ใช้สารกลุ่มชะลอการเจริญเติบโต เช่น เมพิควอทคลอไรด์ร่วมกับปุ๋ยทางใบสูตรที่มีฟอสเฟตและโปแตสเซียมสูง ๆ เช่น ๐-๕๒-๓๔ ฟันเพื่อให้ใบอ่อนเจริญมาให้น้อยที่สุด เรียกกันภาษาชาวสวนว่า การกดใบ ๒. เร่งให้ใบอ่อนเข้าสู่ระยะเพลลาดให้เร็วที่สุดเพื่อให้ใบใหม่สามารถปรุงอาหารเองให้เร็วที่สุดก่อนดอกบาน สำหรับทุเรียนปีปกติจะดูแลไม่ให้โรคแมลงทำลาย มีการตัดแต่งกิ่งภายในทรงพุ่มเพื่อรอกะทบแล้งให้ออกดอก แล้วจึงเข้าสู่วงจรปกติของการออกดอกและการติดผล

๔. การแตกใบอ่อนชุดที่ ๔ (หลังออกดอก - ก่อนดอกบาน) ใบอ่อนชุดนี้เป็นช่วงวิกฤตสำหรับการติดผลหากไปออกตอนที่ดอกใกล้บานหรือช่วงดอกบาน เพราะจะทำให้ไม่ติดผล เนื่องจากการเติบโตและพัฒนาการของผลต้องใช้พลังงานและอาหารมาก หากมีใบอ่อนมาแย่งต้นทุเรียนจะทิ้งผล

การจัดการ การจัดการใบอ่อนชุดนี้ คือ กระตุ้นให้ต้นทุเรียนแตกใบอ่อนออกมาหลังเริ่มเห็นตาออกแล้วเร่งให้ใบเพลลาดสร้างอาหารได้ก่อนดอกบาน (ใบใช้เวลาในการเติบโต ๔๕ วัน ดอกใช้เวลาตั้งแต่ออกดอกถึงดอกบาน ๖๐ วัน)

๕. การแตกใบอ่อนชุดที่ ๕ (หลังติดผล ๑ - ๑๐ สัปดาห์) การร่วงของผลอ่อนระยะหลังติดผล อาจเป็นช่วงที่ตรงกับรอบของการแตกใบอ่อนหรือต้นทุเรียนได้รับน้ำมากเกินไป เช่น มีฝนตกลงมามากในช่วงนั้น จะเกิดการแย่งอาหารกันระหว่างใบอ่อนกับผลอ่อน ซึ่งโดยปกติผลอ่อนจะมีแรงดึงอาหารได้น้อยกว่าใบอ่อน เพราะฮอร์โมนจากเมล็ดยังไม่มากพอ ดังนั้นต้นทุเรียนจึงสลัดผลอ่อนทิ้งไปบางส่วนเพื่อเอาอาหารมาเลี้ยงใบ

การจัดการ การให้ปุ๋ยทางดิน หลังการพ่นปุ๋ยทางใบครั้งที่ ๑ แล้วควรให้ปุ๋ยทางดินร่วมกับการเร่งการเจริญของรากอ่อน (รากอ่อนมาพร้อมกับใบอ่อน) การให้ปุ๋ยระยะที่ผลกำลังสร้างเนื้อ (หลังติดผลประมาณ ๑๐ สัปดาห์) การให้น้ำต้องสม่ำเสมอ การป้องกันแมลงและเชื้อราโรคพืชตามปกติ ให้ตรงกับชนิดของศัตรูและเหมาะสมกับช่วงเวลา

๖. การแตกใบอ่อนชุดที่ ๖ (ก่อนผลแก่ หรือก่อนเก็บเกี่ยว) การแตกใบอ่อนชุดนี้ปกติจะไม่ค่อยเกิดขึ้น เนื่องจากเป็นระยะที่ต้นต้องเลี้ยงผลจนกระทั่งแก่ตามอายุของแต่ละพันธุ์ แต่หากเป็นทุเรียนปีที่มีการแก่ในช่วงเดือนพฤษภาคมหรือมิถุนายน อาจเป็นช่วงที่มีฝนตกมากแล้ว ก่อนผลแก่เป็นช่วงที่กำลังสะสมอาหารเมื่อได้รับไนโตรเจนจากน้ำฝนและส่วนของปุ๋ยในดิน ประกอบกับเป็นจังหวะรอบของการแตกใบ อาหารบางส่วนจะถูกดึงกลับมาที่ยอด แล้วก็อาจเกิดปัญหาการดึงอาหารส่วนหนึ่งกลับมาจากเนื้อ ทำให้เกิดอาการเนื่อตายเป็นจุดหรือที่เรียกว่า เต่าเผา คือ เนื้อมีสีน้ำตาลเป็นหย่อมบริเวณปลายชั้นของเนื้อ ส่วนกรณีที่ทุเรียนไปแตกใบอ่อนช่วงก่อนแก่หรือช่วงที่จะเก็บเกี่ยว อาการที่ปรากฏที่เนื้อ คือ เนื้อจะแกร็น หรือแข็งเป็นหย่อม ๆ ขณะที่ส่วนอื่นสุกได้ตามปกติ อาการนี้จะเกิดได้เช่นเดียวกันกับทุเรียนที่ชาวสวนแขวนไว้บนต้นเพื่อรอราคาแล้วอายุเกิน เนื่องจากทุเรียนพันธุ์หอมทองมีคุณสมบัติที่ดีกว่าอีกหลายพันธุ์ตรงที่สามารถแขวนอยู่บนต้นได้นานกว่าขณะที่พันธุ์อื่นผลจะหล่นเมื่อแก่และสุกตามเวลา

การจัดการ ส่วนใหญ่จะใช้การเพิ่มอาหารทางใบให้โดยการพ่นสารอาหารหรือปุ๋ยทางใบเพื่อให้ใบคลี่และสร้างอาหารเองให้เร็วที่สุด เนื่องจากระยะนี้ผลโตแล้วการเกิดอาการภายนอกผิดปกติ เช่น ผลเบี้ยว จะน้อยกว่าระยะที่ผลกำลังเจริญเติบโต เช่น ช่วง ๒ - ๓ เดือนหลังติดผล

ผลอ่อนบิดเบี้ยว เกิดจากการลัดใบอ่อน

โมเดลผังเรียนรู้ จุดวิกฤตของทุเรียน โดยนายฉัตรกมล มุ่งพญาบาล

บทที่ ๔

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม

๑. เทคนิคการผลิตทุเรียนนอกฤดู ๑ ต้น ๑ ต้น ลูกสวยเบอร์เดียว

“ผู้ใหญ่ดำรงศักดิ์ สิ้นศักดิ์” ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร แนะนำเทคนิคการผลิตทุเรียนนอกฤดู ๑ ต้น ๑ ต้น ลูกสวยเบอร์เดียว ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

การเตรียมความพร้อมให้ต้นทุเรียนเพื่อการออกดอก (ระยะหลังการเก็บเกี่ยว / เตรียมต้น ธ.ค. - ก.พ.)

๑. หลังจากเก็บเกี่ยวผลทุเรียน เก็บตัวอย่างดิน และนำไปวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบปริมาณธาตุอาหาร (ปีละ ๑ ครั้ง)

๒. ให้ตัดแต่งกิ่ง / กิ่งแขนงออก ทำความสะอาดแปลง ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน หวานปูนขาวหรือโดโลไมต์ เพื่อปรับสภาพดิน ใส่ปุ๋ยสูตรเสมอ ๑๕-๑๕-๑๕ อัตรา ๒ - ๔ กิโลกรัม/ต้น (ตามขนาดทรงพุ่ม)

๓. กระตุ้นการสร้างใบ / ยอดใหม่ ให้อาหารเสริมทางใบด้วยอาหารเสริม แคลเซียมโบรอน กรดอมิโน แมกนีเซียม สำหรับ ปุ๋ยทางใบ ๑๓-๔๒-๕๖ หรือ ๑๕-๐-๐ อัตรา ๔ ชีด/น้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดประมาณ ๓ - ๔ ครั้ง ระยะห่าง ๗ - ๑๐ วัน/ครั้ง เพื่อให้ทุเรียนแตกยอดครั้งที่ ๑ (เมื่อทุเรียนออกยอดแล้วใช้ปุ๋ย ทางใบสูตร ๑๕-๑๐-๐ หรือใช้ปุ๋ยเกล็ดแทนสูตรเสมอก็ได้) และกำจัดวัชพืชรอบ ๆ โคนต้น

การบำรุงใบเพื่อเตรียมความพร้อมการทำทุเรียนนอกฤดู (ระยะสะสมอาหารเพื่อสร้างตาดอก มี.ค. - เม.ย.)

โดยการทำให้ทุเรียนออกดอกพร้อมแตกใบอ่อนโดยใช้สารพาโคลบิวทราโซล เพื่อแก้ปัญหาลูกทุเรียนร่วง ในระยะที่ทุเรียนแตกใบอ่อนและลูกทุเรียนบิดเบี้ยวไม่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

๑. ใส่ปุ๋ยทางใบโดยการฉีดฮอร์โมนเพื่อบำรุงใบ เพื่อสร้างใบด้วยการฉีดอาหารเสริมประกอบด้วย สำหรับ กรดอมิโน + ปุ๋ยทางใบ สูตร ๑๕-๐-๐, ๔๖-๐-๐ + จิบเบอเรลลิน (Gibberellin) (ฉีดฮอร์โมน ๖๐ - ๗๕ วัน/ครั้ง ในช่วงเช้า อากาศไม่ร้อน ฝนไม่ตก ลมไม่แรง)

๒. ใส่ปุ๋ยทางดินพร้อมกับให้ปุ๋ยทางใบ เพื่อสร้างความแข็งแรงให้กับต้น ปุ๋ยหมัก + ปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๐-๐, ๓๐-๐-๐ และสูตรเสมอ

๓. เมื่อได้ยอดทุเรียน ๒ - ๓ ชุด ช่วงใบเพสลาด ใช้สารพาโคลบิวทราโซล ๒๕ % อัตรา ๒ ลิตร ต่อน้ำ ๕๐๐ ลิตร ฉีดพ่นทุเรียนจำนวน ๒๒ - ๒๔ ต้น (ต้นทุเรียนอายุ ๒๐ - ๓๗ ปี) ประมาณ ๓๕ - ๕๐ วัน จะเริ่มออกดอกเพื่อกระตุ้นให้ทุเรียนออกดอกสม่ำเสมอ สรรวจโรคและแมลงศัตรูพืช กำจัดวัชพืชรอบ ๆ โคน

๔. หลังจากฉีดสารพาโคลบิวทราโซลแล้ว ๒๐ - ๒๕ วัน ให้หยุดการให้น้ำ แต่งแขนง กวาดโคน เพื่อเร่งตาดอกทุเรียน

๕. หลังจากฉีดสารพาโคลบิวทราโซลแล้ว ให้บำรุงทางใบเพื่อเร่งให้เกิดตาดอกด้วยอาหารเสริม แคลเซียม โบรอน กรดอมิโน แมกนีเซียม สำหรับ ปุ๋ยทางใบ ๑๓-๐-๔๖ ฉีดประมาณ ๓ - ๔ ครั้ง ระยะห่าง ๗ - ๑๐ วัน/ครั้ง ทุเรียนจะออกดอกพร้อมยอด ทางดินให้รดน้ำให้เพียงพอเพื่อไม่ให้ต้นทุเรียนโทรม ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๐-๐ หรือ ๓๐-๐-๐ หรือสูตรเสมอ

๖. การเกิดตาดอกของทุเรียน สังเกตได้จากลักษณะของตาดอกและใต้กิ่ง

การดูแลทุเรียนออกดอกแล้วเป็นการกระตุ้นเพื่อพัฒนาตาดอกและเพื่อเพิ่มการติดผล

(ระยะออกดอก / ดอกบาน พ.ค. - มิ.ย.)

๑. เมื่อทุเรียนออกดอกแล้ว ให้ใส่ปุ๋ยบำรุงดินสูตรเสมอ ๑๕-๑๕-๑๕ หรือ ๑๕-๐-๐ (ถ้าจะให้ดีควรใช้คู่กัน) รดน้ำตามปกติฉีดอาหารเสริม แคลเซียม โบรอน สาทราย ปุ๋ยสูตร ๑๕-๐-๐ หรือปุ๋ยเกล็ด ๓๐-๑๐-๑๐ ยาฆ่าแมลง และเชื้อรา
๒. เมื่อดอกทุเรียนใกล้บาน ให้ฉีดยาฆ่าเพลี้ยไฟ ฆ่าหนอน ๒ - ๓ ครั้ง ฉีดยาดอกทุเรียนเพื่อป้องกันหามติด และใบเริ่มเพลสาดให้ฉีดยาทางใบด้วยอาหารเสริม แคลเซียม โบรอน แมกนีเซียม และปุ๋ยเกล็ดสูตร ๑๓-๐-๔๖
๓. ให้น้ำและปุ๋ยอย่างเพียงพอ ช่วยผสมเกสรดอกทุเรียน ตัดแต่งและชอยดอกออกหากแน่นไป
๔. จัดบันทึกวันดอกบาน

การจัดการผลทุเรียนเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต (ระยะผลอ่อน - ผลแก่ ก.ค. - ก.ย.)

๑. โดยการตัดแต่งผลเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพ เมื่อผลทุเรียนมีขนาดเท่ากับไข่ไก่ ให้ใส่ปุ๋ยทางดินสูตร ๑๓-๑๓-๒๑ หรือ ๑๒-๑๒-๑๗ หรือ ๑๖-๑๖-๒๖ ฉีดทางใบด้วยอาหารเสริมทางใบ ปุ๋ยเกล็ดสูตร ๑๓-๐-๔๖ แคลเซียม โบรอน และยาป้องกันเชื้อรา ฟิโทปธอร์รา และเริ่มแต่งลูกทุเรียน และเริ่มการโยงผล เพื่อไม่ให้กิ่งทุเรียนหักเมื่อลมพัดหรือกิ่งมีผลเยอะ
๒. เมื่อลูกทุเรียนมีน้ำหนักประมาณ ๑.๕ - ๒ กิโลกรัม (ฉีดพ่นทางใบ) ให้ใส่ปุ๋ยทางดิน สูตร ๒๕-๕-๓๐ และ ๒๐-๑๐-๓๐ ฉีดยาฆ่าเพลี้ยแป้ง ยาป้องกันเชื้อรา ฟิโทปธอร์รา
๓. ตัดแต่งกิ่ง / ชอยผลคัดเลือกผลที่สมบูรณ์ ให้น้ำ ปุ๋ยทางดินพ่นทางใบและผล ส้ารวจโรคและแมลง
๔. เริ่มโยงผลทุเรียน

การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว (ระยะเก็บเกี่ยว ต.ค. - พ.ย.)

๑. ก่อนตัดลูก ๑๕ - ๒๐ วัน ให้โรยปูนขาวรอบทรงพุ่มโคนต้นเพื่อฆ่าเชื้อโรค งดใช้สารเคมีทุกชนิด หว่านปูนขาวรอบโคนต้น เพื่อกำจัดเชื้อราที่ก่อให้เกิดโรครากเน่า - โคนเน่า ซึ่งจะเกิดกับผลทุเรียนก่อนการเก็บเกี่ยว และเพื่อปรับความเหมาะสมของดินเพื่อลดการระบาดของเชื้อไฟโทปธอร์รา อัตรา ๒ - ๓ กก./ต้น หว่านตามขนาดของทรงพุ่ม
๒. ประสานผู้ซื้อ / และจัดเตรียมความพร้อมเพื่อจำหน่ายผลผลิตผ่านจุดจำหน่าย (ล้ง) และระบบออนไลน์ และตลาดประมูล
๓. เก็บเกี่ยวผลผลิตเมื่อได้อายุเก็บเกี่ยว
๔. คัดแยกเกรดเน้นเกรดส่งออก

ต้นทุเรียนให้ผลผลิตเฉลี่ย ๑ ตัน/ต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของต้น

๒. การใช้สารพาโคบิวทราโซลในการชักนำให้ทุเรียนออกดอกทั้งในและนอกฤดู

“นายนิพนธ์ จินสีคง” การใช้สารพาโคบิวทราโซล (พ่นสะสม) ฉบับสวนลุงพจน์ ชักนำให้ทุเรียนออกดอกทั้งในและนอกฤดู เมื่อต้นทุเรียนมีใบในระยะเฟสลาดในชุดที่ ๓ โดยการใช้สารพาโคบิวทราโซล ๑๕ % จำนวน ๒๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร เมพิควอทคลอไรด์ ๒๕ % จำนวน ๑ ซีซี ต่อน้ำ ๑ ลิตร กรณีถ้าฝนตกชุกให้เพิ่ม เมพิควอทคลอไรด์ เป็น ๒ ซีซี ต่อน้ำ ๑ ลิตร ฉีดได้ทุกระยะใบ ๗ - ๑๐ วันต่อครั้ง จำนวน ๓ - ๖ ครั้ง นับจากวันแรกที่ฉีดพ่นจนครบ ๖๐ วัน จะมีผลต่อการบังคับให้ทุเรียนออกดอก (ใช้อิทธิพลของน้ำร่วมด้วย จะช่วยชักนำให้การใช้สารพาโคบิวทราโซลมีประสิทธิภาพดีขึ้น) เมื่อทุเรียนติดผลขนาดเท่าไข่ไก่ ฉีดด้วยกรดจิบเบอเรลลิน เพื่อยืดช่อลูก และขยายผลทุเรียน

การผลิตทุเรียนฉบับสวนลุงพจน์

๓. การปลูกทุเรียนเพื่อเสริมรากทุเรียนให้แข็งแรงหาอาหารเก่ง ต้นทุเรียนเจริญเติบโตเร็ว

“ผู้ใหญ่ดำรงศักดิ์ สิ้นศักดิ์” การปลูกทุเรียนเพื่อเสริมรากทุเรียน ช่วยให้ระบบรากแข็งแรงสามารถดูดสารอาหารได้ดีขึ้น ลดความเสียหายการโค่นล้มของทุเรียนที่จะเกิดจากภัยธรรมชาติ ต้นทุเรียนเจริญเติบโตดี และสามารถลดปัญหาโรคเน่า - โคนเน่าในสวนทุเรียนจากเชื้อไฟทอปธอรา ร้อยละ ๕๐

วิธีดำเนินการ

๑. ปลูกเมล็ดทุเรียนบ้านในหลุมปลูก หลุมละ ๒ - ๓ เมล็ดระยะประชิด ปลูกไว้อายุ ๗ เดือน ถึง ๑ ปี (จุดเด่นของทุเรียนพันธุ์พื้นเมือง คือ ระบบรากแข็งแรง ต้านทานต่อศัตรูพืช)

๒. เมื่อทุเรียนมีอายุ ๗ - ๘ เดือน ความสูงที่เหมาะสมของต้น ระหว่าง ๗๐-๘๐ เซนติเมตร ซึ่งเป็นระยะที่เหมาะสมสำหรับการทาบกิ่ง ติดเร็ว บริหารจัดการง่าย แต่หากทุเรียนมีอายุมากกว่า ๑ ปี ขึ้นไป ความสูงของต้นทุเรียนต้องมีความสูงไม่น้อยกว่า ๑ เมตร

๓. เมื่อทุเรียนที่นำมาเสริมรากทาบติดกับต้นหลักแล้ว นำยอดพันธุ์ดีมาเปลี่ยนโดยวิธีเสียบข้าง

๔. การปลูกทุเรียนแบบเสริมราก หากต้นทุเรียนเจริญเติบโตไม่ดี ให้กรีดต้นทุเรียนบ้านเพื่อการขยายลำต้นปีละ ๑ ครั้ง อายุต้นทุเรียนบ้านที่กรีด อยู่ระหว่าง ๑ - ๕ ปี

การเสริมรากทุเรียนช่วยให้ต้นทนต่อโรคได้ดีขึ้น

๔. นวัตกรรมการห่อผลทุเรียนด้วยถุงกระดาษ

“คุณวีรวัฒน์ จีรวงส์” การห่อผลทุเรียนด้วยถุงกระดาษ เพื่อการผลิตทุเรียนคุณภาพ และป้องกันแมลงศัตรูทุเรียน เช่น เพลี้ยแป้ง หนอนเจาะทำลายผล เป็นวิธีการที่ คุณวีรวัฒน์ จีรวงส์ นายสมาคมชาวสวนไม้ผลจังหวัดชุมพรแนะนำ ซึ่งสามารถทำให้แก้ปัญหาการทำลายของโรคเพลี้ยแป้งและราดำที่ผิวเปลือกสามารถช่วยลดต้นทุนการใช้สารเคมีในการกำจัดแมลงศัตรูพืช ๒ เดือน ก่อนการเก็บเกี่ยว ยังสามารถช่วยแก้ไขปัญหาราคาทุเรียนได้ เพราะถ้าผลทุเรียนถูกทำลายด้วยเพลี้ยแป้ง ราดำ หรือ หนอนเจาะผล จะทำให้ราคาลดลงไปมากกว่าครึ่ง และป้องกันกระรอกกัดทำลายผลทุเรียน ทุเรียนที่ห่อถุงกระดาษจะมีสีสวยทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดพรีเมียม ทำได้ราคาเพิ่มขึ้นจากราคาตลาด อีกด้วย

ขั้นตอนการห่อผลทุเรียนด้วยถุงกระดาษ

แปลงเรียนรู้ การห่อผลทุเรียนของสวนทวีทรัพย์

๕. วิธีการทำทุเรียนผลสีทอง

“นายฉัตรกมล มุ่งพญาบาล และนายจิรทีปต์ เปรินทร์” การทำผลทุเรียนให้มีสีทอง เมื่อทุเรียนติดลูก ขนาดเท่าไข่ไก่ (อายุผลหลังดอกบาน ๔๐ - ๔๕ วัน) เลือกลูกที่มีความสมบูรณ์ รูปทรงสวย ๕ พู ฉีดพ่นด้วย สารป้องกันกำจัดเชื้อราไฟทอปธอรา แอนแทรคโนส รวมถึงสารป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง หนอนเจาะผลทุเรียน ใช้ถุงกระดาษสีขาวหุ้มลูก เจาะรูตรงท้ายถุงเพื่อระบายน้ำ แล้วนำถุงพลาสติกสีดำหุ้มด้านนอกอีกชั้นหนึ่ง มัดปากถุงตรงที่ขั้วผลทุเรียน เพื่อป้องกันน้ำฝนและแมลงเข้าไปด้านใน ซึ่งอาจทำให้ผลผลิตเสียหายได้ ที่สำคัญ ที่สุด ในถุงต้องไม่มีแสงสว่าง เพราะเมื่อทุเรียนไม่ได้รับแสง ผลทุเรียนจะมีสีเหลืองทอง อายุผลทุเรียน ๑๓๐ วัน นับจากวันดอกบาน คุณภาพทุเรียนสีทอง เนื้อจะนุ่มละมุน รสชาติหวานน้อยกว่าทุเรียนปกติผลสีเขียว กลิ่นหอมอ่อน ๆ เนื้อสีเหลืองทอง เปลือกด้านในติดเนื้อจะนุ่ม สามารถนำมารับประทานได้เลย รสชาติมัน ๆ และสามารถทำได้ทุกฤดูกาล

การห่อผลทุเรียน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ให้มีผลสีทอง เป็นของฝากที่ถูกใจ ...ชุมพรพรีเมียม

๖. ภูมิปัญญาท้องถิ่น แผ่นป้องกันกระรอก และกรงดักผีเสื้อกลางคืน

“นายฉัตรกมล มุ่งพยาบาล” นายกสมสัมพันธ์ชาวสวนทุเรียนไทย คิดค้นและพัฒนาองค์ความรู้ในการผลิตทุเรียนคุณภาพ ตามระบบมาตรฐานสินค้าเกษตร GAP และการใช้ภูมิปัญญา แผ่นป้องกันกระรอกและคิดค้นนวัตกรรมต่อยอดกรงดักผีเสื้อกลางคืน เพื่อลดการสูญเสียผลผลิตทุเรียนจากการทำลายของกระรอก และป้องกันผีเสื้อตัวเต็มวัย ลดการระบาดของวางไข่ของผีเสื้อ ป้องกันหนอนเจาะเมล็ดและหนอนเจาะผลทุเรียน

วิธีการทำแผ่นป้องกันกระรอก นำแผ่นโฟมบอร์ดขนาด ๑๒๐ x ๒๔๐ เซนติเมตร มาตัดเป็นแผ่นขนาด ๓๐ x ๓๐ เซนติเมตร (จะได้จำนวน ๓๒ แผ่น) ทำการเจาะรูตรงกลาง แล้วผ่าเส้นตามยาว ดังรูป

แผ่นป้องกันกระรอก เพื่อลดการสูญเสียผลผลิตทุเรียนจากการทำลายของกระรอก

วิธีการทำกรงดักผีเสื้อกลางคืน เพื่อป้องกันผีเสื้อตัวเต็มวัย ลดการระบาดของการวางไข่ของผีเสื้อป้องกัน
หนอนเจาะเมล็ดและหนอนเจาะผลของทุเรียน ดังรูป

กรงดักผีเสื้อกลางคืนป้องกันผีเสื้อตัวเต็มวัย ลดการระบาดของการวางไข่ของผีเสื้อ

๗. การใช้โดรนการเกษตรในสวนทุเรียน

“นายชลธิป สุวรรณหาญจน์” มีความสนใจเรื่องเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยเฉพาะโดรนเพื่อ
การเกษตร ซึ่งได้นำมาใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ นับว่าเป็นเกษตรกรรายแรกในไทยที่นำโดรนมาใช้ในแปลงทุเรียนที่มี
อายุมากกว่า ๓๐ ปี บนพื้นที่เกือบ ๑๐๐ ไร่ ซึ่งการใช้โดรนนั้นสามารถบรรจุน้ำได้ถึง ๒๐ ลิตร ใช้เวลาประมาณ
๘ - ๑๒ นาที ครอบคลุมพื้นที่ได้ครั้งละ ๒ - ๓ ไร่ แต่ก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ดังนี้

ข้อดี

๑. ประหยัดเวลา : ใช้เวลาเพียง ๑๒ นาที ในการพ่นแต่ละทั้ง สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้ถึง ๒ - ๓ ไร่
และยังสามารถฉีดพ่นได้ทั่วทรงพุ่ม

๒. ประหยัดแรงงานคน : ในการฉีดพ่นแต่ละครั้ง ใช้คนเพียง ๓ คนเท่านั้น คือ ผู้ควบคุมโดรน ๑ คน ผู้ช่วย ๑ คน และผู้ที่คอยบอกตำแหน่ง ๑ คน

๓. ประหยัดสารเคมี : ใช้สารเคมีน้อยลง ๗๐ % แต่ได้ผลลัพธ์เท่ากับ ๑๐๐ % เพราะการใช้โดรนมีอัตราส่วนการใช้สารพ่นดีกับการฉีดพ่น ละอองมีความละเอียดและทั่วถึง

๔. ปลอดภัยจากสารเคมี : การฉีดพ่นด้วยโดรน สามารถควบคุมอยู่ห่าง ๆ หลายร้อยเมตร ทำให้ทุกครั้งที่ผู้ฉีดพ่นและผู้ช่วยจะไม่ได้สัมผัสหรือสูดดมสารเคมี

๕. ควบคุมโรค และแมลงได้ทันเวลา : การฉีดพ่นด้วยโดรนสามารถทำงานได้เร็ว กำจัดโรคและแมลงได้ก่อนการแพร่ระบาด

ข้อจำกัด

- ๑. ราคายังสูงสำหรับเกษตรกร
- ๒. การเข้าถึงเทคโนโลยีของเกษตรกรยังน้อย

โดรนการเกษตรในสวนทุเรียน

๘. การดัดแปลงเครื่องตัดหญ้านำมาตัดกับมอเตอร์ไซค์แบบรพ่วง

“ผู้ใหญ่ดำรงศักดิ์ สิ้นศักดิ์” เพื่อเป็นการลดต้นทุนแรงงานการตัดหญ้า และสร้างความปลอดภัยให้กับแรงงานในครัวเรือน ผู้ใหญ่ดำรงศักดิ์ จึงได้คิดค้นนวัตกรรมการดัดแปลงเครื่องตัดหญ้านำมาติดกับมอเตอร์ไซค์แบบรพ่วง ทำให้ลดต้นทุนค่าแรงงาน ประหยัดเวลา โดยมีมอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง ๑ คัน แทนคนตัดหญ้า ๓ คน มอเตอร์ไซค์พ่วงข้าง ๑ คัน ตัดหญ้าได้ ๕ ไร่/วัน งบประมาณน้ำมันเบนซินมอเตอร์ไซค์ ๒ ลิตร น้ำมันเครื่องตัดหญ้า ๓.๕ ลิตร ค่าแรง รวมทั้งสิ้น ๖๓๗ บาท (เทียบกับคนตัดด้วยเครื่องตัดหญ้า ๓ คน ค่าใช้จ่าย ๑,๒๐๐ บาท)

เครื่องตัดหญ้านำมาติดกับมอเตอร์ไซค์แบบรถพ่วงเพื่อลดต้นทุนแรงงานการตัดหญ้า

๙. เครื่องตัดหญ้าลากท้าย ATV

“นายนิพนธ์ จินสีคง” คิดค้นนวัตกรรมเครื่องตัดหญ้าลากท้าย ATV ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีที่สวนลุงพจน์เลือกใช้ในการจัดการหญ้าในแปลงปลูกทุเรียน การตัดหญ้าจะช่วยรักษาความชุ่มชื้นของหน้าดินในช่วงฝนแล้ง และหญ้าที่ตัดยังสามารถย่อยสลายเป็นปุ๋ยพืชได้

เครื่องตัดหญ้าลากท้าย ATV

บทที่ ๕

โรคและแมลงศัตรูทุเรียน

ปัญหาในการผลิตทุเรียนที่สำคัญคือปัญหาเรื่องการระบาดของโรคเฉพาะ โรครากเน่าโคนเน่าทุเรียน ซึ่งเชื้อราสามารถเข้าทำลายต้นทุเรียนได้ทุกส่วน ได้แก่ ส่วนของราก ลำต้น กิ่ง ใบ และผล ในปัจจุบันเกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืชเป็นจำนวนมาก ได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้างขึ้นอยู่กับความเข้าใจในการปฏิบัติดูแลของเกษตรกรแต่ละราย นอกจากนี้ปัญหาโรครากเน่าโคนเน่าแล้วยังพบโรคที่มีความสำคัญอีกหลายชนิดได้แก่ โรคใบติด โรคราสีชมพู โรคใบจุด โรคผลเน่า รวมทั้งอาการขาดธาตุอาหารของต้นทุเรียน เป็นต้น ซึ่งจะมีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นทุเรียน นอกจากนี้ปัญหาการระบาดของโรครากเน่าโคนเน่าแล้วนั้น ในช่วงที่มีฝนตกมาก และมีสภาพความชื้นสูงมักพบเชื้อราสีขาวครีมอมชมพู แดงหรือส้ม เจริญคลุมอยู่บนกิ่งของทุเรียน ทำให้เกษตรกรเข้าใจผิดและเรียกกิ่งที่มีราดังกล่าวเจริญอยู่กันว่าโรคราสีชมพูตามสีของราที่ปรากฏ ทำให้เกิดการสับสนกับโรคราสีชมพูของทุเรียนที่เกิดจากเชื้อรา *Corticium salmonicolor* เมื่อนำเชื้อราสีชมพู แดงหรือส้มมาตรวจภายใต้กล้องจุลทรรศน์กำลังขยายสูงก็พบเชื้อราในกลุ่ม Nectriaceae ซึ่งเป็นราในระหว่างการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ ของเชื้อรา *Fusarium sp.* แต่เมื่อนำกิ่งที่แสดงอาการดังกล่าวไปแยกเชื้อพบว่า เป็นเชื้อรา *Phytophthora palmivora* สาเหตุโรครากเน่าโคนเน่าทุเรียน ทำให้เกษตรกรใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังพบโรคใบติดซึ่งจะพบการระบาดมากในแปลงปลูกทุเรียนที่มีความชื้นสูง มักเกิดกับต้นทุเรียนที่มีความสมบูรณ์สูง ทรงพุ่มหนา พบมากกับทุเรียนพันธุ์ชะนีและหมอนทอง สาเหตุจากเชื้อรา *Rhizoctonia solani* ซึ่งเป็นเชื้อราที่อาศัยในดินและสามารถพักตัวอยู่ในดินได้เป็นเวลานาน โดยอาศัยเศษซากพืชเป็นแหล่งอาศัยของเชื้อรา และยังพบโรคที่ใบด้วย ได้แก่ โรคแอนแทรคโนส สาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* มักเกิดกับต้นกล้าและต้นที่แสดงอาการขาดน้ำทำให้ขอบใบไหม้ และเชื้อราอาจจะเจริญขึ้นมาบนผล ในปัจจุบันโดยเฉพาะใบที่แตกออกมาใหม่พบโรคใบจุดที่มีสาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Phomopsis durionis* เชื้อราเข้าทำลายตั้งแต่ระยะต้นกล้าจนถึงต้นโต มีการระบาดในหลายพื้นที่ พบในระยะต้นกล้ามากในระยะแตกใบอ่อน แต่อย่างไรก็ตามโรคที่มีความสำคัญที่สุดของทุเรียนคือ โรครากเน่าโคนเน่า ซึ่งราสาเหตุสามารถเข้าทำลายพืชได้ทุกส่วน ได้แก่ ส่วนของราก ลำต้น

นอกจากปัญหาการระบาดของโรคในทุเรียนแล้ว ปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งที่เกษตรกรพบนั้นก็คือนแมลงศัตรูทุเรียน ซึ่งแมลงศัตรูของทุเรียนที่พบในประเทศไทยนั้น มีทั้งที่เป็นแมลงศัตรูที่สำคัญพบการระบาดเป็นประจำและพบเป็นครั้งคราว บางชนิดทำความเสียหายอย่างรุนแรง บางชนิดไม่ทำความเสียหายมากนัก แมลง – ไร ศัตรูที่สำคัญและทำความเสียหายทางเศรษฐกิจให้แก่ทุเรียนมี ๗ ชนิด ได้แก่ หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน เพลี้ยไก่อ้ทุเรียน หนอนเจาะผล เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ มอดเจาะลำต้น และไรแดงแอฟริกัน นอกจากนี้ยังมีแมลงศัตรูทุเรียนที่อุบัติใหม่ในทุเรียน จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ หนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียน และ เพลี้ยหอยเกล็ดทุเรียน ซึ่งพบว่าจำนวนประชากรแมลงศัตรูทุเรียนจะสูงเมื่อมีอาหารมากหรือเมื่อถึงระยะพืชที่เหมาะสม ดังนั้นเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาและต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการกำจัดโรคและแมลงศัตรูทุเรียนเพื่อช่วยในการลดต้นทุนและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ถูกต้องและถูกวิธี

๑. โรคที่พบในทุเรียน

๑.๑ โรครากเน่า โคนเน่า (Root rot and Foot rot)

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อราไฟทอปธอรา (*Phytophthora palmivora*) สามารถแพร่กระจายได้โดย ทางลม ทางน้ำ ทางดิน ทางใบ ทางผล และทางกิ่งพันธุ์

ความสำคัญ : โรครากเน่าโคนเน่าของทุเรียนเป็นโรคที่สำคัญ เนื่องจากเป็นโรคที่ทำให้ต้นทุเรียนที่กำลังเจริญเติบโตและให้ผลผลิตแล้วยืนต้นตายได้ โรคระบาดทำความเสียหายกับทุเรียนในทุกแหล่งปลูกของประเทศไทย ทำให้บางสวนทุเรียนเป็นโรคเกือบทั้งสวน ซึ่งเชื้อราสามารถเข้าทำลายพืชได้ทุกส่วน ได้แก่ ส่วนของราก ลำต้น กิ่ง ใบ และผล อีกทั้งเชื้อราอาศัยอยู่ในดินและสามารถแพร่ระบาดได้ทั้งในน้ำและอากาศ ทำให้การแพร่ระบาดของเชื้อราเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ทำความเสียหายให้กับเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนเป็นอย่างมาก นับเป็นโรคที่สำคัญต่อการผลิตทุเรียนอย่างมาก

ลักษณะอาการ : ต้นที่เริ่มเป็นโรค ผิวใบจะไม่เป็นมัน และเปลี่ยนเป็นสีเหลืองซีดในที่สุด มีอาการ ใบร่วง หากพบอาการที่ใบข้างต้นให้สำรวจโคนต้น กิ่งหรือรากบริเวณที่เป็นโรคจะพบว่าบริเวณเปลือกต้น มีสีเข้มกว่าปกติคล้ายถูกน้ำเป็นวงหรือเป็นทางไหลลงด้านล่าง หรือเป็นหยดน้ำตรงบริเวณแผลที่มีสีน้ำตาล ปนแดง หรือมีรอยแตกของแผลและมีน้ำยางไหลออกมาในต้นที่เป็นโรครุนแรง หากเป็นโรคที่ส่วนราก จะสังเกตเห็นใบมีอาการเหลืองซีด ส่วนของรากที่เป็นโรคจะเน่าเป็นสีดำ เปื่อย และขาดง่าย สำหรับอาการเน่าที่เกิดบริเวณโคนหรือลำต้น จะสังเกตเห็นลักษณะคล้ายคราบน้ำมันบนผิวเปลือกได้ชัดเจน โดยเฉพาะช่วงสภาพอากาศแห้ง เมื่อใช้มีดถากบริเวณดังกล่าวจะพบเนื้อเยื่อเปลือกเป็นแผลสีน้ำตาล ถ้าอาการเน่า ลูกกลมจนรอบโคนต้นจะทำให้ใบทุเรียนร่วงหล่นหมดทั้งต้น และยืนต้นแห้งตายในเวลาต่อมา

ช่วงระบาด : พบระบาดมากในช่วงฤดูฝนที่มีความชื้นสูง จะเหมาะสมกับการเจริญเติบโตของโรค และการเข้าทำลายต้นทุเรียน

ลักษณะอาการโรครากเน่าโคนเน่า

อาการเน่าบริเวณราก สีผิวรากมีสีคล้ำและเมื่อถากเปลือกดูจะพบว่าเปลือกเน่ามีสีน้ำตาล

อาการเริ่มแรกจะเห็นใบที่ปลายกิ่งมีสีเขียวไม่เป็นมันเงา เที่ยวลู่ลง
เมื่ออาการรุนแรงมากขึ้นใบจะเหลืองและหลุดร่วง

อาการที่กิ่งและที่ลำต้นหรือโคน ระยะแรกจะเห็นทุเรียนแสดงอาการใบเหลืองเป็นบางกิ่ง

ช่วงเช้าที่มีอากาศชื้นอาจเห็นเป็นหยดของเหลวสีน้ำตาลแดงออกมากบริเวณแผล และจะค่อย ๆ แห้งไปในเวลาที่มีแดดจัด ทำให้เห็นเป็นคราบ เมื่อใช้มีดถากบริเวณคราบนั้น จะพบเนื้อเยื่อเปลือกและเนื้อไม้เป็นแผลสีน้ำตาล

ถ้าแผลขยายใหญ่ลุกลามจนรอบโคนต้น จะทำให้ทุเรียนใบร่วงจนหมดต้น และยืนต้นตาย อาการที่ใบ ใบช้ำ มีสีดำ ตายนึ่งคล้ายถูกน้ำร้อนลวก และจะเกิดอาการไหม้แห้งคาต้นอย่างรวดเร็ว พบมากช่วงฝนตกหนักต่อเนื่องหลายวัน

วิธีการป้องกันกำจัด :

๑) อนุรักษ์เชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma*) ซึ่งเป็นเชื้อราพาราสิตหรือเป็นศัตรูธรรมชาติของเชื้อราไฟทอปธอรา (*P. palmivora*) ในดิน โดยการปรับปรุงดินให้มีค่าความเป็นกรดต่าง ๖.๕ ซึ่งเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของเชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma*) เพื่อช่วยควบคุมเชื้อราไฟทอปธอรา (*P. palmivora*) ในดินตามธรรมชาติหรือใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma*) จากการผลิตขยาย โดยการผสมเชื้อรากับรำและปุ๋ยคอก อัตรา ๑ : ๔ : ๑๐๐ ส่วน นำส่วนผสมนี้ไปรองกันหลุมก่อนปลูก ในอัตรา ๑ กิโลกรัมต่อหลุม หรือนำไปโรยรอบ ๆ โคนต้นทุเรียนที่โตแล้ว อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น แล้วรดน้ำพอชุ่มเพื่อช่วยควบคุมเชื้อราไฟทอปธอรา (*P. palmivora*) ในดิน

๒) วิธีเขตกรรม เมื่อพบอาการเริ่มแรกเพียงเล็กน้อยให้ตากเอาส่วนที่เป็นโรคออก แล้วทาแผลด้วยปูนแดงหรือเชื้อราไตรโคเดอร์มา (*Trichoderma*)

๓) สารเคมี เมื่อพบอาการรุนแรงให้ชุดผิวเปลือกบริเวณแผลออก แล้วทาด้วยสารเคมีที่มีชื่อว่า เมตาแลกซิล ๕๐ % อัตรา ๕๐ - ๖๐ กรัม ต่อน้ำ ๑ ลิตร ในกรณีที่พบอาการรุนแรงที่ส่วนรากหรือส่วนที่อยู่ตำแหน่งสูง ๆ ขึ้นไป ให้ใช้สารฟอสฟอรัสแอซิด อัตรา ๑๐ ซีซี ต่อน้ำสะอาด ๑๐ ซีซี ผสมใส่กระบอกฉีดยาแล้ว นำไปฉีดเข้าในส่วนที่เป็นโรค

เนื่องจากเชื้อราสาเหตุของโรครากเน่า โคนเน่า จะระบาดเมื่อดินมีความชื้นสูง อากาศชื้นมีฝนตกมาก จึงควรมีการป้องกันตั้งแต่เริ่มแรก เมื่อสร้างสวนทุเรียนโดยเลือกพื้นที่ปลูกที่ระบายน้ำได้ดี มีการตัดแต่งกิ่งทุเรียนให้โปร่งอากาศถ่ายเทได้สะดวก แสงแดดส่องได้ทั่วถึง มีการพูนดินที่โคนต้นทุเรียนในลักษณะ หลังเต่า เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำขังและบริเวณโคนต้นทุเรียน

๑.๒ โรคราสีชมพู (Pink Disease)

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อราคอร์ทีเซียม *Corticium salmonicolor*

ความสำคัญ : โรคราสีชมพูมีความสำคัญและทำความเสียหายในแหล่งปลูกทุเรียนที่มีความชื้นสูงขาดการดูแลอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เชื้อเจริญลุกลาม และก่อความเสียหายให้กับต้นทุเรียน นอกจากต้นทุเรียนแล้วเชื้อราคอร์ทีเซียม (*C. salmonicolor*) สามารถเข้าทำลายพืชได้หลายชนิด เช่น มะม่วง กาแฟ ลองกอง และส้มเขียวหวาน เป็นต้น

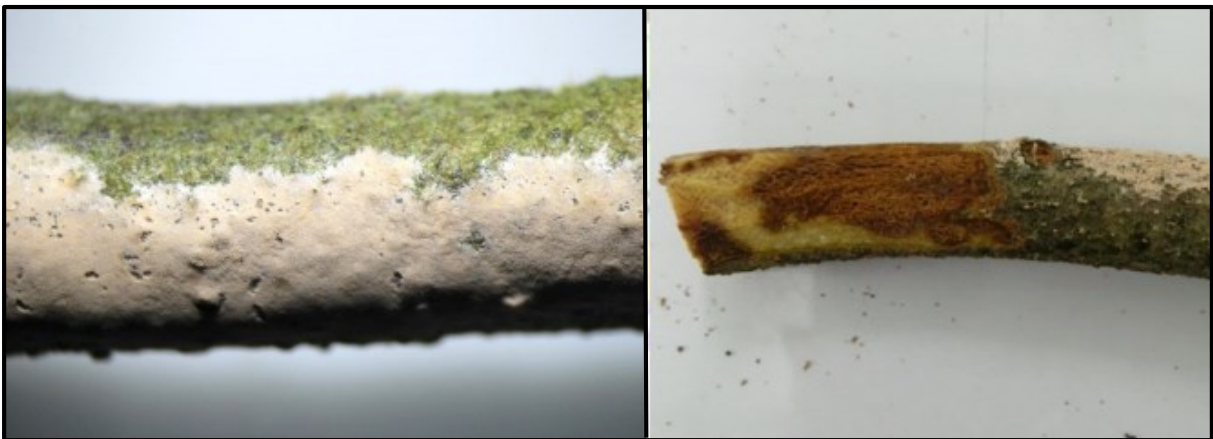
ลักษณะอาการ : เชื้อราเข้าทำลายบริเวณง่ามกิ่งถึงโคนกิ่งสร้างเส้นใยสีขาวแกมชมพูเจริญปกคลุมบริเวณผิวกิ่ง แล้วแผ่ขยายลุกลามไปตามกิ่ง เมื่อใช้มีดถากเปลือกบริเวณที่ถูกทำลายตรวจดูจะพบเนื้อเยื่อภายในเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เส้นใยของเชื้อราจับตัวกันแน่น บนผิวเปลือกมีลักษณะเป็นคราบสีขาวแกมชมพูแห้ง แข็งบนผิวเปลือก เปลือกปลายของกิ่งที่ถูกเชื้อราทำลายจะแสดงอาการใบเหลืองแห้งตายเป็นกิ่ง ๆ

ช่วงระบาด : พบระบาดมากในช่วงฤดูฝน ซึ่งสภาพอากาศมีความชื้นสูง มักพบเกิดขึ้นกับต้นทุเรียนที่ขาดการดูแลรักษาที่ดี ไม่มีการตัดแต่งกิ่งที่เหมาะสม ไม่มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชในแปลงปลูก โดยเชื้อราจะเข้าทำลายบริเวณกิ่งที่อยู่ในทรงพุ่ม หรือกิ่งที่ซ้อนกันหนาแน่นทำให้เกิดการสะสมความชื้น ทำให้เชื้อราเข้าทำลายพืชได้ง่ายขึ้น

ลักษณะการเข้าทำลายของเชื้อรา *Corticium salmonicolor* บนกิ่งทุเรียน

ลักษณะเส้นใยสีขาวครีมของเชื้อรา *Corticium salmonicolor* ที่ขึ้นบนกิ่งทุเรียน และลักษณะเนื้อไม้สีน้ำตาล เนื่องจากถูกราเข้าทำลาย

วิธีการป้องกันกำจัด :

๑. ตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่งเหมาะสมและกำจัดวัชพืชในแปลงปลูก เพื่อเป็นการลดความชื้นสะสม
๒. หมั่นตรวจดูต้นทุเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะกิ่งในทรงพุ่มที่ซ้อนกัน

๓. ในช่วงฤดูฝนหมั่นสำรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากพบอาการของโรคที่กิ่งให้ตัดและนำไปทำลายนอกแปลงหรือเดือนเปลือกบริเวณที่เป็นโรคอก และใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืช คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ๘๕ % WP ผสมน้ำขึ้น ๆ ทาบริเวณแผลที่ตัด

๔. เมื่อพบอาการใบเหลืองควรตรวจดูบริเวณใบ หากพบอาการของโรคให้ตัดกิ่งที่เป็นโรคนำไปทำลายนอกแปลง หรือพบอาการของโรคบริเวณง่ามกิ่งหรือโคนกิ่งที่มีขนาดใหญ่ ให้หากบริเวณที่เป็นโรคอกแล้วทาด้วยสารตามข้อ ๓ จากนั้นพ่นให้ทั่วต้น โดยเฉพาะที่บริเวณกิ่ง และลำต้นด้วยสารคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ๘๕ % WP อัตรา ๓๐ - ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตรหรือ คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ๖๒ % WP อัตรา ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือคาร์เบนดาซิม (carbendazim) ๕๐ % WP อัตรา ๑๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๑.๓ โรคมผลเน่า (Fruit rot)

สาเหตุ : เชื้อรา *Phytophthora palmivora*

ความสำคัญ : โรคมผลเน่าของทุเรียนเป็นโรคที่มีความสำคัญเช่นกัน เพราะส่วนใหญ่จะเกิดในช่วงผลอายุก่อนเก็บเกี่ยวประมาณ ๑ เดือน ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อปริมาณการผลิตและคุณภาพของผลผลิต

ลักษณะอาการ : เริ่มแรกเกิดจุดแผลขนาดเล็ก จุดแผลจะขยายใหญ่ลุกลามมากขึ้นตามการสุกของผล ในสภาพที่มีความสูงอาจพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราสาเหตุโรคมผลเน่า พบอาการโรคได้ตั้งแต่ผลที่ยังอยู่บนต้น ซึ่งถ้าอาการรุนแรงมากผลจะเน่าร่วงหล่นก่อนกำหนด โรคนี้พบได้ตั้งแต่ระยะผลอ่อน แต่ส่วนใหญ่มักพบในผลช่วง ๑ เดือนก่อนเก็บเกี่ยวจนกระทั่งเก็บเกี่ยว และระหว่างการบ่มผลให้สุก

การป้องกันกำจัด :

๑. หมั่นสำรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากพบโรคมผลเน่า ตัดผลที่เป็นโรค และเก็บผลเน่าไปทำลายนอกแปลงปลูก แล้วพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เมทาแลกซิล (metalaxyl) ๒๕ % WP อัตรา ๓๐ - ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือฟอสอีทิล - อะลูมิเนียม (fosetyl-aluminium) ๘๐ % WP อัตรา ๓๐ - ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ให้ทั่วทรงพุ่ม จำนวน ๑ - ๒ ครั้ง ทุก ๗ - ๑๐ วัน และควรพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยวผลอย่างน้อย ๑๘ วัน

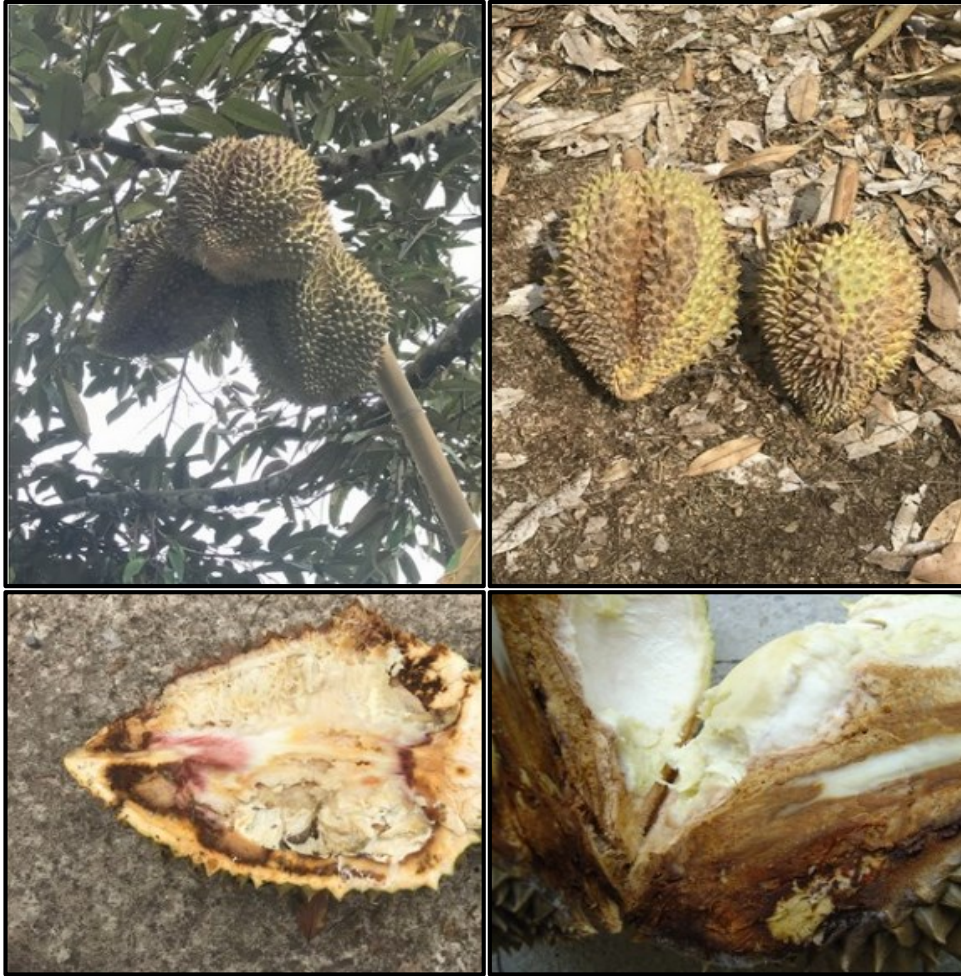
๒. ไม่นำเครื่องมือตัดแต่งที่ใช้กับต้นเป็นโรคไปใช้ต่อกับต้นปกติ และควรทำความสะอาดเครื่องมือก่อนนำไปใช้ใหม่ทุกครั้ง

๓. ในแปลงปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมผลเน่าสูง เนื่องจากมีต้นที่เป็นโรครากเน่าและโคนเน่าในแปลงมากและมีฝนตกชุกหรือมีความชื้นในอากาศสูงในช่วงที่ทุเรียนใกล้เก็บเกี่ยวผลผลิต เชื้อสาเหตุโรคอาจจะติดไปกับผลได้โดยยังไม่แสดงอาการ ดังนั้น การเก็บเกี่ยวผลต้องระมัดระวังไม่ให้ผลสัมผัสกับดินหรือปูพื้นดินที่จะวางผลด้วยวัสดุหรือกระสอบที่สะอาด เพื่อลดโอกาสที่ผลจะสัมผัสกับดินซึ่งมีเชื้อสาเหตุโรคและการขนย้ายควรระมัดระวังบางแผลที่จะเกิดขึ้นกับผล

*** โรคมผลเน่า มีเชื้อสาเหตุชนิดเดียวกันกับโรครากเน่าโคนเน่า ดังนั้นเพื่อให้ป้องกันกำจัดโรคได้ผลดี

ควรทำการป้องกันกำจัดโรครากเน่าโคนเน่าไปพร้อมกัน ***

อาการที่ผล เริ่มแรกเกิดจุดแผลขนาดเล็กสีน้ำตาลดำบนผล จุดแผลจะขยายใหญ่ลุกลามมากขึ้นตามการสุกของผล ในสภาพที่มีความชื้นสูงอาจพบเส้นใยสีขาวของเชื้อราสาเหตุโรคบนแผล

การจัดการโรครากเน่าโคนเน่าโดยวิธีผสมผสาน

การจัดการโรครากเน่าของทุเรียน เป็นการนำวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการ ดังนี้

๑. ใช้วิธีเขตกรรมที่เหมาะสม เช่น การรักษาความสะอาด สุขอนามัยพืช ใช้ต้นกล้าปลอดโรค ปรับให้พื้นที่ปลูกมีการระบายน้ำได้ดี เช่น ทำร่องระบายน้ำในบริเวณที่เป็นพื้นที่ต่ำ เพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง หากเกิดน้ำท่วมขังต้องรีบระบายน้ำออกให้เร็วที่สุด

๒. ตัดแต่งทำลายกิ่งที่เป็นโรคและตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง เพื่อให้เกิดการถ่ายเทอากาศและแสงแดดส่องถึง หลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจทำให้รากหรือลำต้นเกิดแผล ซึ่งจะเป็นช่องทางให้เชื้อราสาเหตุโรคพืชเข้าทำลายได้ง่าย

๓. ต้นทุเรียนที่เป็นโรครุนแรงมาก หรือยืนต้นแห้งตาย ต้องขุดออก แล้วนำไปทำลายนอกแปลงปลูก ตากดินไว้ระยะหนึ่ง แล้วจึงปลูกพืชแทน

๔. ใช้ต้นตอ หรือเสริมรากทุเรียนพันธุ์ดีด้วยพันธุ์พื้นเมืองซึ่งเพาะจากเมล็ด ทำให้มีต้นตอ ๒ - ๓ ต้น ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสที่ต้นตอบางต้นอาจรอดพ้นจากการเข้าทำลายของเชื้อราสาเหตุ

๕. ไม่นำเครื่องมือตัดแต่งที่ใช้กับต้นทุเรียนที่เป็นโรคไปใช้ต่อกับต้นปกติ ควรทำความสะอาดเครื่องมือโดยจุ่มด้วยคลอรีน (clorox) ๑๐ % หรือแอลกอฮอล์ ๗๐ % นานประมาณ ๕ - ๑๐ นาที ก่อนนำไปใช้ใหม่ทุกครั้ง

๖. หมั่นสำรวจสวนเป็นประจำ บำรุงพืชให้แข็งแรงสมบูรณ์ เสริมสร้างความสมบูรณ์ของต้น โดยการใส่ปุ๋ยสูตร ๑๖-๑๖-๑๖ หรือ ๑๕-๑๕-๑๕ หากพบว่าต้นมีความสมบูรณ์มากเกินไป ควรเปลี่ยนเป็นปุ๋ยที่มีไนโตรเจนต่ำ เช่น ๘-๒๔-๒๔ , ๙-๒๔-๒๔ หรือ ๑๓-๑๓-๒๑ เพื่อให้ต้นมีความแข็งแรง ไม่อ่อนแอต่อโรค และพ่นด้วยปุ๋ยทางใบที่มีธาตุรองหรือจุลธาตุอย่างน้อย ๑ - ๒ ครั้ง เพื่อให้เกิดสมดุลของธาตุอาหารและทำให้ต้นแข็งแรง

๗. หลีกเลี่ยงไม่ปลูกพืชที่อาจเป็นพืชอาศัยของเชื้อราสาเหตุโรครากเน่าโคนเน่าในบริเวณสวนทุเรียน

๘. การลดปริมาณเชื้อราสาเหตุของโรครากเน่าโคนเน่าในดิน มีวิธีปฏิบัติดังนี้

๘.๑ ตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เก็บชิ้นสวนของใบ เปลือก หรือผลเน่าที่ร่วงหล่นบริเวณโคนต้นออกนอกแปลง โดยการใส่ถุงพลาสติก นำออกตากแดดแล้วทำลายในภายหลัง ไม่ควรปล่อยทิ้งไว้ในสวนอย่างเด็ดขาด เพื่อลดปริมาณประชากรของราที่อาศัยนอกฤดูที่อาจเป็นแหล่งกำเนิดของโรคในฤดูต่อไป

๘.๒ ตรวจวิเคราะห์ดินหาความเป็นกรด - ด่าง (pH) แล้วปรับให้อยู่ในค่าที่เหมาะสมต่อการปลูกทุเรียน คือ ๕.๕ - ๖.๕ โดยการหว่านด้วยปูนขาว หรือปูนโดโลไมท์หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้ว ความเป็นกรด - ด่าง ของดินที่พบโรคมักมีค่าประมาณ ๔ - ๔.๕ ซึ่งดินที่มีความเป็นกรดในระดับดังกล่าว พืชจะไม่สามารถใช้ธาตุหรือใช้สารอาหารได้ อีกทั้งเหมาะต่อการเจริญของเชื้อรา *Phytophthora*

๘.๓ การควบคุมหรือลดปริมาณของเชื้อรา *Phytophthora* สามารถทำได้โดยวิธีคือ

๑. การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือเศษซากพืชคลุมดิน เพื่อส่งเสริมให้จุลินทรีย์ที่มีอยู่หลายชนิดในดินเพิ่มปริมาณ ทำให้เกิดการแก่งแย่งกับจุลินทรีย์สาเหตุโรคพืช

๒. ใส่จุลินทรีย์ปฏิปักษ์ลงในดินโดยตรง เช่น เชื้อรา *Trichoderma* ชนิดสดที่ทำการขยายเชื้อโดยใช้ข้าวสุก โดยใช้เชื้อสดจำนวน ๑ กิโลกรัม ผสมกับรำข้าว ๕ กิโลกรัม ปุ๋ยหมัก ๔๐ กิโลกรัม ผสมให้เข้ากันและนำไปโรยบนดินบริเวณใต้ทรงพุ่มของทุเรียนที่มีรากฝอยขึ้นอยู่ ต้นทุเรียนที่มีอายุ ๑ - ๕ ปี ใช้อัตรา ๒ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น ส่วนต้นที่มีอายุมากกว่า ๕ ปีขึ้นไป ให้ใช้อัตรา ๕ กิโลกรัมต่อต้น หรือสามารถรองกันหลุมก่อนปลูกพืชในอัตรา ๕๐ - ๑๐๐ กรัมต่อตารางเมตร แล้วใช้เศษซากพืชกลบทับ ปีละ ๑ - ๒ ครั้ง จะให้ผลดีขึ้น หรือลดปริมาณเชื้อโรคที่อยู่บนกิ่งและลำต้น โดยใช้เชื้อ *Bacillus subtilis* ในรูปผง ผสมน้ำอัตรา ๑๐๐ - ๑๕๐ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร ทาบนแผลเน่า โดยต้องตากเปลือกออกบาง ๆ ก่อน แม้การใช้เชื้อจุลินทรีย์ จะไม่สามารถรักษาให้ทุเรียนหายจากโรคได้รวดเร็วเหมือนการใช้สารเคมี แต่ได้ประโยชน์ในแง่ของการรักษา สภาพแวดล้อมและสมดุลของธรรมชาติ และลดปริมาณสารเคมีที่อาจปนเปื้อนไปกับผลผลิตได้

๓. กรณีที่ปลูกใหม่ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรครากเน่าโคนเน่าของทุเรียน ใช้ก้อนเชื้อเห็ดเรืองแสงรองกันหลุมก่อนปลูก อัตรา ๔๐ กรัมต่อต้น

๔. การควบคุมหรือลดปริมาณของเชื้อรา *Phytophthora* โดยใช้สารเคมี

- การลดปริมาณของเชื้อในดินโดยโรย เมทาแลกซิล (metalaxyl) ชนิดเม็ดบริเวณใต้ทรงพุ่ม

- การลดปริมาณเชื้อในต้นพืช จากผลการทดสอบรดดินหรือพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชในสภาพการเกิดโรคโดยการปลูกเชื้อราสาเหตุนั้น พบว่าไม่สามารถรักษาโรคที่โคนหรือลำต้นให้หายได้

การทาด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด แต่การรักษาโรคจะได้ผลก็ต่อเมื่อเกษตรกรต้องหมั่นตรวจตราต้นทุเรียนในแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน ซึ่งเชื้อราจะเริ่มระบาดเข้าทำลายต้นทุเรียน เมื่อพบ อาการของโรคตั้งแต่ระยะเริ่มแรก ให้รีบดำเนินการรักษาแต่เนิ่น ๆ จะช่วยให้การรักษาประสบความสำเร็จโดยง่ายและไม่สิ้นเปลืองมาก หากปล่อยให้โรคลุกลามเข้าทำลายต้นอย่างกว้างขวาง แผลมีขนาดใหญ่ การรักษาจะทำได้ยากและสิ้นเปลืองมากขึ้น ต้นชะงักการเจริญเติบโตมีอาการทรุดโทรม ต้องใช้เวลาพักฟื้นนานกว่าที่จะฟื้นตัวและแข็งแรงจนให้ดอกผลตามปกติได้

ถ้าพบอาการโรคไม่มากนัก การรักษาอาการโรคโคนเน่า หรือลำต้นเน่า หรือกิ่งเน่า ให้ถากเอาส่วนที่เป็นโรคออกให้หมดจนถึงเนื้อไม้ส่วนที่ยังมีสภาพดี หลังจากนั้นทารอยแผลด้วยปูนแดง หรือสารป้องกันกำจัดโรคพืชประเภทสารประกอบทองแดง เช่น คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ๘๕ % WP อัตรา ๔๕ - ๖๐ กรัม ต่อน้ำ ๑ ลิตร เพื่อป้องกันเชื้อโรคอื่นเข้าทำลายภายหลัง

หากพบอาการโรคลุกลามมาก ให้ถากบริเวณที่เน่าเสียออกบาง ๆ เก็บรวบรวมส่วนต่าง ๆ ของลำต้นที่เป็นโรคที่ถากออกไปทำลายนอกแปลง การถากเอาส่วนที่เป็นโรคออกนั้น นอกจากไม่สามารถกำจัดส่วนที่เป็นโรคออกได้อย่างหมดจด ยังอาจทำให้ต้นทรุดโทรมได้ง่าย เนื่องจากท่อน้ำท่ออาหารถูกตัดขาดมากเกินไป หลังการขุดหรือถากต้นจากนั้นให้ทาด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืชประเภทคูดซิมที่มีประสิทธิภาพเฉพาะกับเชื้อรา *Phytophthora* เช่น เมทาแลกซิล (metalaxyl) ๒๕ % WP อัตรา ๕๐ - ๖๐ กรัม ต่อน้ำ ๑ ลิตร หรือ เมทา(metalaxyl) ๓๕ % SD อัตรา ๔๕ กรัม ต่อน้ำ ๑ ลิตร หรือ ฟอสอีทิล - อะลูมิเนียม (fosetyl - aluminum) ๘๐ % WP อัตรา ๘๐ - ๑๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๑ ลิตร เป็นต้น หลังจากทาสารป้องกันกำจัดโรคพืชแล้วจากนั้นประมาณ ๑๕ - ๒๐ วัน ควรตรวจดูผลที่ทำได้ หากยังมีลักษณะฉ่ำน้ำควรทาซ้ำอีก ๓ - ๔ ครั้ง หรือจนกว่าแผลจะแห้ง

หากพบโรคมีอาการรุนแรง ให้ใช้ ฟอสโฟนิก แอซิด (phosphonic acid) ๔๐ % SL ฉีดเข้าลำต้นหรือกิ่งใหญ่บริเวณตรงข้ามกับส่วนที่เป็นโรคหรือส่วนที่เป็นเนื้อดี ใกล้เคียงบริเวณที่เป็นโรค และ/หรือ ฉีดเข้าลำต้นเหนือระดับดิน การใช้สารนี้ทำโดยผสมน้ำสะอาด ในอัตราส่วน ๑ : ๑ ใส่ในกระบอกฉีดยาขนาดความจุประมาณ ๕๐ ซีซี เจาะเปลือกลำต้นสูงกว่าพื้นดินประมาณ ๑ - ๒ ฟุต ด้วยสว่าน ๒ หลุม เจาะให้เฉียงลงเล็กน้อย ลึกประมาณ ๑๑/๒ - ๒ นิ้ว หรือ ๔ - ๕ เซนติเมตร ขนาดของรูที่เจาะต้องพอดีกับปลายของกระบอกฉีดยาอัดฉีดน้ำยาเข้าไปในต้นที่เป็นโรคอย่างช้า ๆ จนหมด ภายใน ๑๐ - ๒๐ นาที ระวังอย่าให้ยาไหลซึมออกมาภายนอก หลังจากนั้นอุดรูที่เจาะด้วยปูนแดง ปริมาณน้ำยาที่ใช้ขึ้นอยู่กับขนาดของเส้นรอบวงของต้นทุเรียน ต้นทุเรียนอายุ ๗ - ๘ ปี ใช้น้ำยาประมาณ ๑ กระบอกฉีดยา ถ้าต้นทุเรียนอายุ ๑๐ ปี ขึ้นไปและวัดเส้นรอบวงได้ประมาณ ๖๕ เซนติเมตร ก็จำเป็นต้องฉีดสารผสมนี้ ๓ - ๔ กระบอกฉีดต่อต้น ส่วนความถี่ของการฉีดยานั้นพิจารณาจากระดับการเป็นโรคว่าเป็นมากหรือน้อย ถ้าเป็นโรคมามากมีต้นโทรม ทิ้งใบเกิน ๕๐ % ก็จำเป็นต้องฉีดทุก ๑ - ๒ เดือน จนกว่าจะฟื้นตัวเป็นปกติ ทั้งนี้การปฏิบัติควรทำในช่วงเช้า ซึ่งพืชกำลังสังเคราะห์อาหาร และเวลาที่ใช้ได้ดีที่สุดคือ ตั้งแต่ช่วงต้นฝนถึงปลายฝน ในฤดูร้อนหรือหน้าแล้ง วิธีกรณีนับว่าเป็นวิธีการควบคุมโดยการใช้น้ำยาป้องกันกำจัดโรคพืชที่มีประสิทธิภาพมาก หลังการฉีดสารประมาณ ๑ - ๒ เดือน อาการเน่าของเปลือกจะค่อย ๆ แห้ง ในกรณีที่ดินเป็นโรครุนแรงมาก ๆ อาจใช้วิธีอัดฉีดสารป้องกันกำจัดโรคพืชเข้าต้นร่วมกับการทาแผลเน่าที่ลำต้นและโคนด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช

สำหรับอาการรากเน่า หากพบการระบาดของโรคไม่รุนแรงมากนัก ให้ใช้ เมทาแลกซิล (metalaxyl) ๒๕ % WP หรือ ๓๕ % SD อัตรา ๓๐ - ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือฟอสฟิไทล - อลูมิเนียม (fosetyl - aluminum) ๘๐ % WP อัตรา ๓๐ - ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ราดให้ทั่วทั้งดินบริเวณใต้ทรงพุ่ม หรือหว่านด้วย เมทาแลกซิล (metalaxyl) ๕ % G อัตรา ๔๐ กรัม ต่อดารางเมตร การพ่นหรือราดด้วยสารป้องกันกำจัดโรค ชนิดต่าง ๆ ทุก ๖ เดือน หรือ ๑ ปี เพื่อป้องกันการเกิดโรคกับต้นทุเรียนปกติ นอกจากเป็นการสิ้นเปลืองแล้ว เชื้อราสาเหตุโรคในดิน เมื่อได้รับหรือสัมผัสกับ สารเคมีบ่อยครั้ง จะมีโอกาสในการพัฒนาสายพันธุ์ที่ต้านทาน หรือดื้อต่อสารป้องกันกำจัดโรคพืชได้ และอาจป้องกันกำจัดได้ยากขึ้นในอนาคต หรือใช้ ฟอสโฟนิก แอซิด (phosphonic acid) ๔๐ % SL ฉีดเข้าลำต้น ในอัตรา ๑ : ๑ จากนั้น เมื่อพืชฟื้นตัว ให้บำรุงโดยการกระตุ้น ให้รากงอกและเร่งการพัฒนา โดยการกระตุ้นให้รากงอกและเร่งการพัฒนา โดยการให้ปุ๋ยเกรดที่มีธาตุหลัก (N P K) เช่นสูตร ๑๕-๓๐-๑๕ หรือ ๒๐-๒๐-๒๐ อัตรา ๖๐ กรัม ผสมกับกรดฮิวมิคชนิดน้ำ อัตรา ๑๐๐ - ๒๐๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือใช้ปุ๋ยสูตรเสมอ เช่น ๒๐-๒๐-๒๐ อัตรา ๒ - ๓ กิโลกรัมต่อต้น ร่วมกับกรดฮิวมิค ชนิดเม็ด อัตรา ๒๐๐ - ๓๐๐ กรัม ต่อต้น ราดหรือหว่านใต้ทรงพุ่มให้ทั่ว

สำหรับการเกิดโรคที่ใบเช่น ใบจุด ใบไหม้ หรือใบติด หากพบการเกิดโรคที่รุนแรง ควรใช้สารป้องกัน กำจัด ตามคำแนะนำ พ่นให้ทั่วทั้งภายนอกและภายในทรงพุ่มทุก ๑ - ๒ เดือน และสำหรับโรคที่ผล ในช่วง ใกล้เก็บเกี่ยวผล โดยเฉพาะในช่วงที่มีฝนตกชุก หรือมีความชื้นในอากาศสูง เชื้อสาเหตุโรคอาจติดกับผลโดย ยังไม่แสดงอาการ การเก็บเกี่ยวต้องระมัดระวังไม่ให้ผลสัมผัสดิน หรือปูพื้นดินบริเวณที่จะวางผลด้วยวัสดุ หรือ กระสอบที่สะอาด เพื่อลดโอกาสที่ผลจะสัมผัสกับดิน การขนย้ายต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดบาดแผลที่จะเกิด ขึ้นกับผล หมั่นสำรวจตรวจผลในแปลงอย่าง สม่ำเสมอทุกต้น ๗ วันต่อครั้ง หากพบผลเน่า ๑ ผลต่อต้น ให้ตัด ผลที่เป็นโรคนำไปทำลายนอกแปลงปลูก โรคผลเน่า สามารถป้องกันกำจัดได้โดยใช้สารเคมีเช่นเดียวกับที่ใช้ สำหรับการเกิดโรคที่ใบ พ่นให้ทั่วทรงพุ่ม ๑ - ๒ ครั้ง ในช่วง ๑ เดือน ก่อนการเก็บเกี่ยว และพ่นครั้งสุดท้าย ก่อนการเก็บผลไม่น้อยกว่า ๒๐ วัน

๙. หมั่นตรวจดูตามลำต้นของทุเรียน ถ้าพบกิ่งแห้งที่ถูกมอดทำลายร่วมด้วย ควรตัดและทำลายทิ้งเสีย อย่าย่ำปล่อยทิ้งไว้ให้มอดขยายพันธุ์ปริมาณและระบาดไปยังต้นอื่น

๑.๔ โรคใบติดทุเรียนหรือใบไหม้ (Rhizoctonia Leaf Fall/Leaf Blight)

สาเหตุ : เชื้อรา Rhizoctonia solani

ความสำคัญ : พบได้ทั่วไปในแปลงปลูกทุเรียนที่มีความชื้นสูง เกิดกับทุเรียนที่มีความสมบูรณ์สูง ทรงพุ่มหนา พบมากกับพันธุ์ชะนีและหมอนทอง

ลักษณะอาการ : อาการเริ่มแรกพบแผลคล้ายลูกน้ำร้อนลวกบนใบ ต่อมาแผลขยายตัวและ เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ขนาดและรูปร่างไม่แน่นอน จากนั้นลุกลามไปยังใบปกติข้างเคียง ถ้ามีความชื้นสูงเชื้อรา สาเหตุโรคจะสร้างเส้นใยมีลักษณะคล้ายใยแมงมุมยึดใบให้ติดกัน ใบที่เป็นโรคจะแห้งติดอยู่กับกิ่ง ก่อนหลุดร่วง ไปสัมผัสกับใบที่อยู่ด้านล่าง โรคจะลุกลามทำให้ใบไหม้เห็นเป็นหย่อม ๆ อาการไหม้อาจจะเกิดที่บริเวณขอบใบ ด้านปลายใบ กลางใบหรือทั้งใบ ใบแห้งติดกันเป็นกระจุกแขนงค้ำตามกิ่ง ต่อมาใบจะร่วงจนเหลือแต่กิ่ง และ กิ่งแห้งในที่สุด ทำให้ต้นเสียรูปทรง

การแพร่ระบาด : เชื้อราแพร่กระจายจากใบที่เป็นโรคร่วงหล่นไปค้างอยู่กับใบอ่อนที่อยู่ถัดลงมาและบริเวณโคนต้นเชื้อราสามารถพักตัวอยู่ในดินได้เป็นเวลานาน โดยเฉพาะอาศัยในเศษซากพืช แพร่ระบาดเข้าทำลายพืชได้ในระยะใบอ่อน ช่วงฤดูฝน ที่มีความชื้นสูง อากาศร้อนและหนาวในเวลากลางคืน

อาการเริ่มแรกพบแผลคล้ายถูกน้ำร้อนลวก ต่อมาแผลขยายตัวเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ขนาดและรูปร่างไม่แน่นอน

ลักษณะใบที่ยึดติดกันเนื่องจากเส้นใยของเชื้อรา

การป้องกันกำจัด :

๑. ตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง เพื่อรับแสงแดดได้ทั่วถึงทั้งต้น โดยเฉพาะใบที่อยู่ด้านล่าง และกำจัดวัชพืชในแปลงปลูก เพื่อลดความชื้นสะสมใต้ทรงพุ่ม

๒. ในพื้นที่ปลูกที่มีความชื้นสูงและมีการระบาดของโรคเป็นประจำ ไม่ควรใส่ปุ๋ยที่มีปุ๋ยไนโตรเจนสูง เพื่อลดการแตกใบใหม่

๓. หมั่นสำรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดของโรค ตัดส่วนที่เป็นโรคและเก็บเศษพืชที่เป็นโรคและใบที่ร่วงหล่น นำไปทำลายนอกแปลงปลูก และพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืช เฮกซะโคนาโซล (hexaconazole) ๕ % SC อัตรา ๒๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ๘๕ % WP อัตรา ๓๐ - ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ (copper hydroxide) ๗๗ % WP อัตรา ๒๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คิวปริสออกไซด์ (cuprous oxide) ๘๖.๒ % WG อัตรา ๑๐ - ๒๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ทุก ๗ - ๑๐ วัน โดยพ่นที่ใบให้ทั่วทั้งต้น

๑.๕ โรคราแป้งทุเรียน (Powdery Mildew)

สาเหตุ : เชื้อรา *Oidium sp.*

ความสำคัญ : โรคนี้ทำลายผลทุเรียนได้ตั้งแต่เริ่มติดผลอ่อนจนกระทั่งผลแก่ (จำหน่ายได้) จึงทำให้ผลอ่อนร่วงหรือทำให้สีผิวของเปลือกทุเรียนผิดปกติ หนามทุเรียนเป็นรอยแตกไม่เป็นที่ต้องการของตลาดและผู้บริโภค และยังทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำได้

ลักษณะอาการ : โรคนี้สามารถเข้าทำลายผลทุเรียนได้ตั้งแต่เริ่มติดผลอ่อนจนกระทั่งผลแก่ หากโรคเข้าทำลายระยะช่อดอกและผลอ่อนจะปรากฏกลุ่มเชื้อราสีขาวมีลักษณะคล้ายฝุ่นแป้งปกคลุมกลีบดอกและผลอ่อนเห็นเป็นผงสีขาว (คือเส้นใยและส่วนขยายพันธุ์ของเชื้อรา) ขึ้นปกคลุมทั้งผลหรือด้านใดด้านหนึ่งของผล ถ้าการเข้าทำลายรุนแรงในระยะติดผลใหม่ ๆ อาจทำให้ผลอ่อนร่วงได้ หรือถ้าเป็นกับผลที่กำลังเจริญเติบโต จะทำให้สีผิวของเปลือกทุเรียนผิดปกติ (เป็นสีน้ำตาลแดง ไม่เป็นมัน) และทำให้หนามทุเรียนเป็นรอยแตกเล็ก ๆ

การแพร่ระบาด : สปอร์ของเชื้อราปลิวไปกับลมในช่วงที่มีอากาศแห้งแล้งและเย็น พบได้ทั่วไปในแหล่งปลูกทุเรียน แต่ไม่พบการระบาดมากนัก นอกจากในสวนทุเรียนที่อยู่ใกล้สวนยางพารา หรือใกล้ป่าไม้ ซึ่งมีสภาพความชื้นสูง พบมากในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน (ทุเรียนที่ปลูกในภาคตะวันออก) และช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม (ทุเรียนที่ปลูกในภาคใต้)

การป้องกันกำจัด : หากพบว่า เริ่มมีการระบาดของโรค พ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืช โพรคลอราซ (prochloraz) ๔๕ % EC อัตรา ๒๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คาร์เบนดาซิม (carbendazim) ๕๐ % SC อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ ไพราโซฟอส (pyrazophos) ๒๕.๔ % W/V EC อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

เชื้อราสีขาวมีลักษณะคล้ายฝุ่นแป้ง (เส้นใยและส่วนขยายพันธุ์ของเชื้อรา) ปกคลุมใต้ใบ

๑.๖ โรคใบจุด ใบไหม้ หรือโรคแอนแทรคโนส (Leaf Spot/Leaf Blight/Anthracnose)

สาเหตุ : เชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides*

ความสำคัญ : เป็นโรคที่เกิดในช่วงใบอ่อนหรือช่วงที่พืชอ่อนแอ เช่น ในสภาพที่พืชขาดน้ำในฤดูแล้ง โดยเฉพาะในช่วงติดผลของทุเรียน

ลักษณะอาการ : เกิดจุดแผลสีน้ำตาลบนใบ หากรุนแรงแผลจะขยายทำให้ใบไหม้เป็นสีน้ำตาล ส่วนใหญ่เกิดบริเวณขอบใบหรือกลางใบ บริเวณเนื้อใบที่ไหม้จะเป็นสีน้ำตาลอ่อน ขอบแผลมีสีน้ำตาลเข้ม บริเวณแผลพบส่วนของเชื้อราเป็นจุดสีดำขนาดเล็กเรียงเป็นวงซ้อนกัน ใบที่ไหม้จะยังคงติดอยู่กับกิ่งไม่ร่วงหล่นง่าย การเกิดโรคจะกระจายไปทั่วทั้งต้น ไม่เหมือนโรคใบติดที่เกิดเป็นหย่อม ๆ ต้นที่เป็นโรครุนแรง มีใบที่เป็นโรคจำนวนมาก จะเป็นแหล่งสะสมเชื้อสาเหตุโรค เชื้ออาจจะติดไปยังผลของทุเรียน ทำให้เกิดโรคผลเน่าหลังจากการเก็บเกี่ยว ในระยะต้นกล้าหรือต้นที่เจริญเติบโตยังไม่เต็มที่ จะทำให้การเจริญโตช้า หรือมีการชะงักการเจริญเติบโต หากอาการรุนแรงจะทำให้กิ่งแห้ง หรือต้นตาย

การแพร่ระบาด : เชื้อราสาเหตุการเกิดโรคจะแพร่ระบาดไปตามลม ติดไปกับน้ำ เข้าทำลายพืชเมื่อมีสภาพแวดล้อมเหมาะสม โรคนี้พบได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง แต่จะเห็นอาการชัดเจนในฤดูแล้ง ซึ่งเป็นระยะที่ทุเรียนกำลังออกดอก ติดผล

แผลไหม้ที่ปลายใบ และจุดแผลบริเวณขอบใบ

อาการแผลไหม้สีน้ำตาลบนใบ ขอบแผลมีสีน้ำตาลเข้ม
บริเวณแผลพบส่วนของเชื้อราเป็นจุดสีดำขนาดเล็กเรียงเป็นวงซ้อนกัน

ต้นกล้าทุเรียน มีอาการแผลไหม้สีน้ำตาลที่ปลายใบ และขอบใบ
เกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* และ *Phomopsis durionis*

การป้องกันกำจัด :

๑. ให้น้ำ และธาตุอาหารในปริมาณที่เหมาะสม ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป
๒. กำจัดวัชพืชในแปลงปลูก เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดี เป็นการลดความชื้นสะสม
๓. แหล่งที่พบการระบาดของโรคเป็นประจำ ในระยะที่ทุเรียนแตกใบอ่อนและมีการเจริญเติบโตทางใบควรป้องกันกำจัดโรค โดยพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น อะซอกซิสโตรบิน (azoxystrobin) ๒๕ % SC อัตรา ๑๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ แมนโคเซบ (mancozeb) ๘๐ % WP อัตรา ๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ โพรคลอราซ (prochloraz) ๔๕ % EC อัตรา ๑๕ มิลลิลิตรต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ เบนอิมิล (benomyl) ๕๐ % WP อัตรา ๑๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่นให้ทั่วต้น ทุก ๗ - ๑๐ วัน จำนวน ๑ - ๒ ครั้ง
๔. หมั่นตรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบเริ่มมีอาการของโรค ตัดใบ หรือส่วนที่เป็นโรคนำไปทำลายนอกแปลง เพื่อลดปริมาณและไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อสาเหตุโรค หากโรครยังคงระบาดพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช ตามข้อ ๓ โดยพ่นทุก ๗ - ๑๐ วัน หรือตามคำแนะนำบนฉลาก

๑.๗ โรคใบจุด (Leaf Spot)

สาเหตุ : เชื้อรา *Phomopsis durionis*

ความสำคัญ : โรคใบจุดเป็นโรคที่พบได้โดยทั่วไปไม่ก่อความเสียหายต่อทุเรียนต้นโตและกำลังให้ผลผลิต แต่หากมีการสะสมของโรคจะส่งผลต่อผลผลิตทุเรียนอาจทำให้เกิดโรคผลเน่าหลังการเก็บเกี่ยวได้ โรคใบจุดมักพบส่งผลกระทบต่อทุเรียนต้นเล็กในแปลงเพาะชำมากกว่าทุเรียนต้นโต

ลักษณะอาการ : อาการของโรคบนใบ เริ่มต้นจะมีลักษณะเป็นจุดขนาดเล็กรูปร่างกลมหรือรี ลักษณะคล้ายหัวเข็มหมุด มีขนาดประมาณ ๑ มิลลิเมตร และตรงกลางมีสีขาวถึงสีน้ำตาลล้อมรอบด้วยสีเหลืองกระจายทั่วไปบนใบ ทำให้ใบมีลักษณะเหลือง และเป็นจุดกระจายทั่วไป หากรุนแรงแผลจะมีขนาดกว้างขึ้นและส่งผลกระทบต่อการสังเคราะห์แสง ทำให้พืชสังเคราะห์แสงได้น้อยลง เมื่อนำใบที่เป็นโรคมาส่องใต้กล้องสเตอริโอจะพบจุดสีดำนูนมีลักษณะกลมกระจายอยู่ทั่วบริเวณเนื้อเยื่อพืชที่เป็นสีน้ำตาล

การแพร่ระบาด : ส่วนใหญ่พบในทุเรียนขนาดเล็ก ระยะต้นกล้า ไม่มีผลกระทบต่อทุเรียนต้นโตหรือต้นที่ให้ผลผลิต เชื้อราจะเข้าทำลายในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และหากมีแมลงระบาดส่งผลให้เชื้อสามารถเข้าทำลายได้ง่ายขึ้น

ลักษณะอาการใบจุดบนทุเรียน

การป้องกันกำจัด :

๑. ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง และกำจัดวัชพืชในแปลงปลูก เพื่อเป็นการลดความชื้นสะสมที่ส่งผลต่อการเกิดโรค
๒. หากพบใบที่เกิดโรคให้ทำการตัดออกและนำไปทำลายนอกแปลงปลูก
๓. หากพบระบาดรุนแรง ให้ใช้สารกำจัดเชื้อรา เบนอิมิล (benomyl) หรือ คาร์เบนดาซิม (carbendazim)

๑.๘ โรคใบสนิม หรือโรคใบจุดสาหร่าย (Algal Leaf Spot)

สาเหตุ : สาหร่ายสีเขียว *Cephaleuros virescens*

ความสำคัญ : เป็นโรคที่พบได้ทั่วไปในแหล่งปลูกทุเรียนที่มีความชื้นสูง มีการปลูกระยะชิดกันเกินไป ต้นทุเรียนมีทรงพุ่มแน่นทึบ ในสวนทุเรียนที่มีการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืชและแมลงอย่างสม่ำเสมอมักจะไม่มีพบการระบาดของโรคนี้อีก

ลักษณะอาการ : มักเกิดบนใบแก่ อาการเริ่มแรกพบสาหร่ายเป็นจุดเล็ก ๆ สีเขียวปนเทา ขอบไม่เรียบ นูนขึ้นจากผิวใบเล็กน้อย ในสภาพที่มีความชื้นสูงและได้รับแสงแดดเพียงพอจุดสาหร่ายจะพัฒนาขยายขนาดขึ้น มีสีคล้ายสีสนิมหรือน้ำตาลแดง ลักษณะฟูเป็นขุยคล้ายกำมะหยี่ เกิดกระจายทั่วใบ ที่ผิวด้านล่างของใบบริเวณตรงข้ามจุดนูนจะมีสีซีด หากโรครุนแรงใบที่มีจุดสาหร่ายมากจะซีดเหลือง และแห้งตาย โรคที่เกิดบนใบไม่ทำให้ทุเรียนเสียหายมาก เพียงแต่บังพื้นที่ใบที่ใช้ในการสังเคราะห์แสง ทำให้การสังเคราะห์แสงลดลง นอกจากนี้ยังพบอาการของโรคได้ที่ก้านและกิ่ง หากอาการรุนแรงบริเวณที่ถูกทำลายเปลือกจะแตกและแห้ง ทำให้ให้กิ่งแห้งและทรุดโทรม

การแพร่ระบาด : การระบาดของโรคจะเกิดในพื้นที่ที่มีความชื้นสูงโดยเฉพาะฤดูฝน ส่วนขยายพันธุ์ของเชื้อสาเหตุโรคสามารถปลิวไปกับลม ติดไปกับน้ำไปสู่ต้นอื่นได้

อาการของโรค พบจุดสีคล้ายสีสนิมหรือน้ำตาลแดง ลักษณะฟูเป็นขุยคล้ายกำมะหยี่ เกิดกระจายทั่วใบ

การป้องกันกำจัด :

๑. กำจัดพืชในแปลง เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดี เป็นการลดความชื้นสะสม
๒. หมั่นตรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบว่าต้นทุเรียนเริ่มมีอาการของโรคให้ตัดใบหรือส่วนที่เป็นโรค นำไปทำลาย หรือฝังดินนอกแปลง ไม่ทิ้งไว้ในบริเวณแปลงหรือข้างแปลง เพื่อลดปริมาณและไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อสาเหตุโรค หากโรครังกระบาดพ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ๘๕ % WP อัตรา ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
๓. ช่วงการตัดแต่งกิ่ง ดูแลการตัดแต่งกิ่งให้เหมาะสม ไม่ให้ต้นมีทรงพุ่มแน่นทึบ เพื่อให้ทุเรียนได้รับแสงแดด และอากาศถ่ายเทได้ดี เป็นการลดความชื้น ทำให้สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการระบาดของโรค
๔. หลังจากตัดแต่งกิ่งในช่วงหลังการเก็บผลผลิตแล้ว พ่นด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น คอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ (copper oxychloride) ๘๕ % WP อัตรา ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ให้ทั่วต้น

๑.๙ โรคราดำ (Sooty Mold)

สาเหตุ : เชื้อรา *Polychaeton sp.*, *Tripospermum sp.*

ความสำคัญ : เป็นโรคที่พบได้ในแหล่งปลูกทุเรียนที่มีความชื้นสูง ต้นทุเรียนมีทรงพุ่มแน่นทึบ มีการระบาดของแมลงปากดูด เช่น เพลี้ยแป้ง และเพลี้ยหอย ในสวนทุเรียนที่มีการพ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืชและแมลงอย่างสม่ำเสมอจะไม่พบการระบาดของโรคนี้อีก

ลักษณะอาการ : พบคราบราสีดำติดตามส่วนต่าง ๆ ของใบ กิ่ง ในบางครั้งพบที่ผล โดยเชื้อราจะเจริญบนสารเหนียวที่แมลงปากดูด เช่น เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย และเพลี้ยไก่แจ้ขับถ่ายไว้ ทุเรียนที่ให้ผลผลิตแล้วนั้น การเกิดโรคที่ใบไม่ทำให้เสียหายมาก เพียงแต่บังพื้นที่ใบที่ใช้ในการสังเคราะห์แสง ทำให้การสังเคราะห์แสงลดลง แต่ในระยะต้นกล้า หรือต้นที่เจริญเติบโตยังไม่เต็มที่จะทำให้การเจริญโตช้า หรือชะงักการเจริญเติบโต ส่วนที่ผลหากมีคราบราดำจะทำให้ผิวผลไม่สวย ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

การแพร่ระบาด : โรคราดำมักพบในช่วงที่มีการระบาดของแมลงปากดูด เช่น เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย และเพลี้ยไก่แจ้

คราบราสีดำ พบได้ทั้งด้านบนใบและใต้ใบ ที่กิ่ง และผลของทุเรียน

การป้องกันกำจัด :

๑. กำจัดวัชพืชในแปลง เพื่อให้อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นการลดความชื้นสะสม
๒. หมั่นตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบคราบราสีดำ พ่นด้วยน้ำเปล่าล้างคราบราสีดำ และสารเหนียวที่แมลงปากดูดขับถ่ายไว้ เพื่อลดปริมาณเชื้อสาเหตุโรค
๓. เนื่องจากเชื้อราเจริญบนสารเหนียวที่แมลงปากดูด เช่น เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย และเพลี้ยไก่แจ้ขับถ่ายไว้ จึงควรป้องกันกำจัดแมลง ดังนี้
 - เมื่อพบการระบาดของเพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย หรือเพลี้ยไก่แจ้พ่นด้วยสารฆ่าแมลง ได้แก่ สารคลอร์ไพริฟอส (chlorpyrifos) ๔๐ % EC อัตรา ๓๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คลอร์ไพริฟอส (chlorpyrifos)/ไซเพอร์เมทริน (cypermethrin) ๕๐ % EC อัตรา ๓๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร โดยพ่นสารเฉพาะต้นที่พบเพลี้ยแป้งหรือเพลี้ยหอยทำลาย
 - เนื่องจากเพลี้ยแป้งแพร่ระบาดโดยมีมดพาไป ควรป้องกันมด โดยใช้ผ้าชุบสารฆ่าแมลง เช่น มาลาไทออน (malathion) ๘๓ % EC อัตรา ๒๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือ คาร์บาริล (carbaryl) ๘๕ % WP อัตรา ๑๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่นไว้ที่กิ่งของทุเรียน หรือพ่นสารฆ่าแมลงดังกล่าวที่โคนต้น

๒. แมลงศัตรูทุเรียน

๒.๑ เพลี้ยไก่อ้ (Allocaridara malayensis Crawford.)

ลักษณะและการเข้าทำลาย : ตัวเต็มวัยและตัวอ่อนจะดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบอ่อนทุเรียน ทำให้ใบหงิกงอ ถ้าระบาดมากทำให้ใบอ่อนร่วง และยอดแห้งตาย

ช่วงเวลาระบาด : ระยะแตกใบอ่อน

วิธีการป้องกันกำจัด :

- ๑) อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ เช่น ตัวง่าม แมลงช้าง ต่อชนิดต่าง ๆ และแมงมุม เป็นต้น
- ๒) ติดตั้งกับดักกาวเหนียวสีเหลือง เพื่อล่อตัวเต็มวัย
- ๓) กระตุ้นให้มีการแตกใบอ่อนพร้อมกัน เพื่อลดช่วงเข้าทำลายของเพลี้ยไก่อ้
- ๔) พ่นสารกำจัดแมลงเมื่อสำรวจพบเพลี้ยไก่อ้ระบาดมากในช่วงแตกยอดอ่อน เมื่อสำรวจพบปริมาณเพลี้ยไก่อ้ทำลายยอดอ่อนเกินกว่า ๕๐ % ของทั้งหมดที่สำรวจ

สารเคมีที่ใช้ เช่น

- (๑) กลุ่มนีโอนิโคตินอยด์ (อิมิดาโคลพริด อะเซตทามิบลี โทอะมีโซแซม ไดโนทีปูแรน)
- (๒) กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต (อะซีเฟต โพรพิโนฟอส โอเมทไทเอต ไดคลอร์วอส)
- (๓) กลุ่มคาร์บาเมท (คาร์บาริล คาร์โบซัลแฟน ฟิโนบูคาร์บ ไทโอดีคาร์บ)
- (๔) กลุ่มอะเวอร์แม็กติน (อะบาแม็กติน อีมาแม็กตินเบนโซเอท) เสริมฤทธิ์กลุ่มไทอะไดอะซิน (บูไพเรเพซิน) หรือนี้ออกกลุ่มไพรีทรอยด์ (แลมปดาไซฮาโลทริน ไซเพอร์เมทริน)
- (๕) สารกลุ่มที่ ๒๙ สารฟลอนิคามิค

ระยะไข่ของเพลี้ยไก่อ้

ระยะตัวอ่อนของเพลี้ยไก่อ้

ระยะตัวเต็มวัยของเพลี้ยไก่อ้

เพลี้ยไก่แจ้และการเข้าทำลาย

๒.๒ เพลี้ยจักจั่น (*Amrasca durianae* Hongsaprug)

ลักษณะและการเข้าทำลาย : ตัวเต็มวัยเป็นเพลี้ยจักจั่นสีเขียวขนาดเล็ก และชอบบางมาก มีขนาด ๒.๕ มม. อายุไข่ ๔ วัน ตัวอ่อนอายุ ๗ - ๑๐ วัน เข้าทำลายทุเรียนโดยตัวเต็มวัยและตัวอ่อนดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ ทำให้ใบบิดงอ มีอาการไหม้ บริเวณขอบใบแห้ง กรอบเป็นรอยไหม้ ใบอ่อนที่ถูกทำลายจะมีอาการโค้งงอทางด้านใต้ใบและปลายใบจะแห้งและหลุดสั้น ใบอ่อนที่ยังถึงระยะเพศลาดจะร่วงหล่นเสียหายมาก

การระบาด : ระยะแตกใบอ่อน

การป้องกันกำจัด :

ใช้สารเคมีเมื่อสำรวจพบปริมาณเพลี้ยจักจั่นทำลายยอดอ่อนเกินกว่า ๕๐ % ของทั้งหมด ที่สำรวจสารเคมีที่ใช้ เช่น

- ๑) กลุ่มนีโอนิโคตินอยด์ (อิมิดาโคลพริด อะเซตทามิพอสโทอะมีโซแซมไดโนทีปูแรน)
- ๒) กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟต (อะซีเฟต โพรพิโนฟอส โอเมทไทเอต ไดคลอร์วอส)
- ๓) กลุ่มคาร์บาเมต (คาร์บาริลคาร์โบซัลแฟนฟิโนบูคาร์บไทโอดีคาร์บ)
- ๔) กลุ่มอะเวอร์เม็กติน (อะบาเม็กตินอิมามะกตินเบนโซเอท) เสริมฤทธิ์กลุ่มไทอะไดอะซิน (บูไพเรเฟซิน) หรือน็อคกลุ่มไพรีทรอยด์ (แลมปดาไซฮาโลทรินไซเพอร์เมทริน)
- ๕) สารกลุ่มที่ ๒๙ สารฟลอนิคาไมค

การเข้าทำลายใบทุเรียนของเพลี้ยจักจั่น

๒.๓ เพลี้ยแป้ง (*Planococcus minor* Maskell.)

ลักษณะการเข้าทำลาย : พบการระบาดทำความเสียหายโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากบริเวณกิ่ง ช่อดอก ผลอ่อนและผลแก่ โดยมีมดเป็นตัวคาบพาเพลี้ยแป้งไปตามส่วนต่าง ๆ ของพืช ส่วนที่ถูกทำลาย จะแคะแกร็น และชะงักการเจริญเติบโต นอกจากนี้เพลี้ยแป้งจะขับถ่ายมูลน้ำตาล (honey dew) ออกมา เป็นเหตุให้ราดำ เข้าทำลายซ้ำ ถ้าเพลี้ยแป้งเข้าทำลายทุเรียนผลเล็กจะทำให้ผลแคะแกร็น ในทุเรียนผลใหญ่จะไม่เกิดความเสียหายต่อเนื้อ แต่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลทุเรียนเสียไป จึงขายได้ราคาต่ำ

ช่วงเวลาระบาด : เพลี้ยแป้งสามารถวางไข่ได้ ๒ - ๓ รุ่น ใน ๑ ปี พบการระบาดในทุเรียนเริ่มตั้งแต่ระยะติดผลจนกระทั่งผลโตเต็มที่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยว

วิธีการป้องกันกำจัด : วิธีเขตกรรม และวิธีกล ตัดแต่งกิ่งที่พบเพลี้ยแป้งระบาดมาก แล้วนำไปเผาทำลายจะลดการระบาดได้มาก เพราะตัวเมีย ๑ ตัวออกลูกได้ ๕๐๐ - ๑,๐๐๐ ตัว

การใช้สารเคมี : สารที่มีประสิทธิภาพป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง ได้แก่

กลุ่ม ๑ คาร์โบซัลแฟน ๒๐ % EC อัตรา ๔๐ ซีซี, ไดอะซินอน ๖๐ % EC อัตรา ๔๐ ซีซี, ฟิริมิพอเมทิล ๕๐ % EC อัตรา ๕๐ ซีซี, โพรไทโอฟอส ๕๐ % EC อัตรา ๕๐ ซีซี, มาลาไทออน ๘๓ % EC อัตรา ๔๐ ซีซี, ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๔ อิมิดาโคลพริด ๗๐ % WG อัตรา ๔ กรัม, ไทอะมีทอกแซม ๒๕ % WG อัตรา ๔ กรัม, ไดโนฟูแรน ๑๐ % WP อัตรา ๒๐ กรัม, อะซีทามิพริด ๒๐ % SP อัตรา ๑๐ กรัม, โคลโทอะนินดิน ๑๖ % SG อัตรา ๑๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๑๖ บูโพรเฟซิน ๒๕ % WP อัตรา ๔๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร (กำจัดได้เฉพาะระยะตัวอ่อน)

กลุ่มอื่น ๆ ไวท์ออยล์ ๖๗ % EC อัตรา ๑๐๐ ซีซี, บีโตรเลียมออยล์ ๘๓.๙ % EC อัตรา ๑๐๐ ซีซี

นอกจากนี้ควรกำจัดมด หรือรังมดในสวน มีมดหลายชนิดอาศัยร่วมกับเพลี้ยแป้ง และเป็นตัวพา ระยะตัวอ่อนวัยที่ ๑ (crawler) ของเพลี้ย ไปปล่อยตามกิ่ง ดอก ผล ทั้งบนต้นเดียวกัน ต้นอื่น หรือพืชอื่นข้างเคียง สารที่มีประสิทธิภาพกำจัดมด อาทิเช่น สารในกลุ่มที่ ๑ และ ๔ นอกจากใช้วิธีการพ่นสารแล้ว ยังสามารถใช้สารเคมี กลุ่ม ๑ ผสมกับน้ำมันเครื่องใช้แล้วใช้เศษผ้าชุบพันรอบโคนต้นเพื่อป้องกันมดคาบ เพลี้ยแป้งขึ้นบนต้น

เพลี้ยแป้งทุเรียน

เพลี้ยแป้งดูดกินน้ำเลี้ยงจากผลอ่อนทุเรียน ทำให้แคะแกร็น

มดดูดกินมูลหวานเพลี้ยแป้ง
และพาไปยังส่วนต่าง ๆ

เพลี้ยแป้งขับถ่ายมูลหวาน
ทำให้ราดำเข้าทำลายซ้ำ

๒.๔ ไรแดงทุเรียน (*Eutetranychus africanus* (Tucker))

ลักษณะและการเข้าทำลาย : ไรแดงจะดูดน้ำเลี้ยงอยู่บริเวณหน้าใบ ของทุเรียน โดยเฉพาะตามแนวเส้นกลางใบ เห็นคราบไรเป็นสีขาวเกาะ ติดบนใบเป็นผงสีขาวคล้ายฝุ่นจับ และจะทำให้ใบร่วง หลังจากนั้น ทุเรียนจะแตกใบใหม่ จะตรงกับช่วงดอกบานหรือเริ่มติดผล ทำให้ดอกและผลร่วงเสียหาย แต่ถ้าเป็นช่วงผลอ่อนแล้วจะทำให้ผลบิดเบี้ยว ทรงไม่ดี นอกจากนี้แล้วไรแดงยังดูดน้ำเลี้ยงจากส่วนของผลอ่อน ใบอ่อน กิ่งอ่อน ได้อีกด้วย

ช่วงการระบาด : ไรแดงมีการระบาดมากในช่วงฤดูหนาวหรือตอนฝนทิ้งช่วง กิ่งมีอากาศแห้งแล้ง และลมแรง

วิธีการป้องกันกำจัด : อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติไว้ควบคุมไรแดง ได้แก่ ไรตัวห้ำ ตัวง่าม แมลงวันขायว แมงมุม ถ้าสำรวจพบไรแดงกระจายทั่วทั้งสวนให้ฉีดน้ำให้ทั่วในทรงพุ่มของต้นเพื่อลดปริมาณไรแดงลง เมื่อพบว่าไรแดงเพิ่มปริมาณสูงขึ้น ให้ตรวจนับปริมาณไรแดงบนใบ ถ้าพบไรแดงปริมาณเฉลี่ย ๑๐ ตัวต่อใบ ให้ใช้สารเคมีกำจัดไร :

- ๑) โพรพาร์ไท์ ๓๐ % อัตรา ๓๐ ซีซีต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
- ๒) เฮกซีไทอะซอกซ์ ๑.๘ % อัตรา ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร (ใช้หลังจากฉีดพ่น โพรพาร์ไท์ แล้ว ๕ - ๗ วัน เมื่อยังพบไข่และตัวอ่อนไรแดง)

ไรแดง และใบทุเรียนที่ถูกไรแดงทำลาย

๒.๕ เพลี้ยไฟ (*Scirtothrips dorsalis* Hood.)

ลักษณะการเข้าทำลาย : ในทุเรียนพบเพลี้ยไฟหลายชนิดเข้าทำลายในระยะต่าง ๆ แต่ที่พบมากและสำคัญที่สุด คือ เพลี้ยไฟพริก โดยทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนต่าง ๆ ของพืชทำให้ ใบอ่อนหรือยอดอ่อนชะงักการเจริญเติบโต ส่วนการทำลายในช่อดอกทำให้ดอกแห้ง ดอกและก้านดอกเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแห้ง และร่วง และในช่วงที่ผลอ่อนทำให้ชะงักการเจริญเติบโต เกิดอาการปลายหนามแห้ง หรืออาการ “หนามจีบ” ผลไม่สมบูรณ์และแคะแกระ

ช่วงเวลาระบาด : เพลี้ยไฟจะระบาดรุนแรงในช่วงแล้ง ระหว่างเดือนธันวาคม - พฤษภาคม ซึ่งตรงกับช่วงที่ต้นทุเรียนออกดอกและติดผล เป็นช่วงที่เพลี้ยไฟสามารถเพิ่มปริมาณได้มาก

วิธีการป้องกันกำจัด : วิธีเขตกรรม และวิธีกล การติดกับดักกาวเหนียวสีเหลืองจะช่วยล่อให้ตัวเต็มวัยของเพลี้ยไฟมาติดกับดักทำให้ลดการวางไข่ และลดการระบาดได้ การใช้สารเคมี หากมีการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดเพลี้ยไฟ ได้แก่

กลุ่ม ๑ คาร์โบซัลแฟน ๒๐ % EC อัตรา ๔๐ ซีซี, เบนฟูราคาร์บ ๒๐ % EC อัตรา ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๒ ฟิโพรนิล ๕ % SC อัตรา ๓๐ - ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๓ เดลทาเมทริน ๓ % EC อัตรา ๓๐ - ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร, แลมป์ดาไฮซาโลทริน ๒.๕ % EC อัตรา ๓๐ - ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๔ อิมิดาโคลพริด ๑๐ % SL อัตรา ๔๐ ซีซี, อิมิดาโคลพริด ๗๐ % WG อัตรา ๑๐ กรัม, อะซีทามิพริด ๒๐ % SP อัตรา ๑๐-๑๕ กรัม หรือไทอะมีโทกแซม ๒๕ % WG อัตรา ๑๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๕ สไปนีโทแรม ๑๒ % SC อัตรา ๑๕ - ๒๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

หมายเหตุ ไม่ควรใช้สารเคมีชนิดใดกลไก หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งซ้ำติดต่อกันหลายครั้ง เพราะทำให้เพลี้ยไฟต้านทานต่อสารเคมีได้เร็วหากใช้สารกลุ่มเดิมซ้ำกัน

เพลี้ยไฟดูดกินน้ำเลี้ยงทำให้ผลแคะแกระ

เพลี้ยไฟดูดกินน้ำเลี้ยงจากผลอ่อน ทำให้ปลายหนามแห้ง

๒.๖ หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน (*Mudaria luteileprosa* Holloway)

ลักษณะและการเข้าทำลาย : เป็นหนอนของผีเสื้อกลางคืน ปีกสีน้ำตาลเข้ม มีจุดสีเหลือง หรือ เหลืองปนขาวข้างละ ๓ จุด มักพบตัวเต็มวัยอยู่ในสวน เมื่อผลทุเรียนมีอายุประมาณ ๒ เดือน ตัวเต็มวัย จะวางไข่บนผลทุเรียนใกล้ ๆ ไข่ เป็นฟองเดี่ยว ๆ ต่อมา หนอนจะไชเข้าไปภายในและกัดกินเมล็ด โดยไม่ทำลายเนื้อทุเรียนเลย ยกเว้นจะมีทางเดินเล็ก ๆ ระหว่างเนื้อและผิวเปลือกด้านในซึ่งจะมีรอยเป็นเส้น เมล็ดที่ถูกทำลายส่วนใหญ่ จะอยู่ในระยะที่เมล็ดในแข็งแล้ว โดยหนอนจะใช้เวลาเจริญเติบโตอยู่ภายในเมล็ด ประมาณ ๓๐ วัน การทำลายของหนอนเจาะเมล็ดทุเรียนนั้น หนอนชนิดนี้จะ เจาะไชเข้าไปภายในเมล็ดกัดกินและ ขับถ่ายมูลออกมา ทำให้เนื้อทุเรียน เปราะเป็อนเสียหาย หนอนโตเต็มที่มีขนาดยาวประมาณ ๔ เซนติเมตร หนอนโตเต็มที่พร้อมจะเข้าดักแด้ก็จะเจาะออกจากผลเป็นรูและทิ้งตัว เข้าดักแด้ในดินซึ่งเข้าใจว่าจะออก จากดักแด้ในฤดูถัดไป ทุเรียนที่ถูกทำลายและมีรูที่หนอนเจาะออกมานี้ไม่เป็นที่ต้องการของตลาด

ช่วงการระบาด : พบการเข้าทำลายมากในช่วงต้นฤดูฝน

วิธีการป้องกันกำจัด :

๑) ใช้กับดักแสงไฟ เพื่อล่อดักทำลายผีเสื้อ ซึ่งจะช่วยให้ลดปริมาณการระบาดลงได้ และผลจากการติดตั้งกับดักแสงไฟจะทำให้ทราบว่าเริ่มมีผีเสื้อในช่วงไหน เพื่อจะทำให้ฉีดพ่นสารฆ่าแมลงได้ ถูกช่วงเวลา

๒) ใช้สารเคมี เช่น คาร์บาริล อัตรา ๕๐ กรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ไดอะซินอน อัตรา ๓๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร แลมป์ดาไฮฮาโลทริน อัตรา ๒๕ - ๓๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ไซเปอร์เมทริน ๓๕ % อัตรา ๒๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร หรือคลอร์ฟินาเพอร์ อัตรา ๑๕ - ๒๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร พ่นหลังจากพบผีเสื้อในกับดักแสงไฟครั้งแรก

๓) การขนเมล็ดทุเรียนจากแหล่งที่มีการระบาดของหนอนเจาะเมล็ดเพื่อนำไปเพาะเป็นต้นต่อ ในการขยายพันธุ์ ควรมีการแช่ด้วยสารเคมี เช่น คาร์บาริล ก่อนการขนย้ายเพื่อจะช่วยฆ่าหนอน ซึ่งอาจติดมากับเมล็ดได้ รักษาสวนให้สะอาดอยู่เสมอ หมั่นตรวจสอบสวนหลังจากทุเรียนติดผลแล้ว เมื่อพบผลที่ถูกทำลายหรือผลร่วงในสวนที่มีการระบาดของหนอนเจาะเมล็ดทุเรียน ควรเก็บผลร่วงไปเผาทำลายทิ้งทุกวัน เพราะหลังจากทุเรียนร่วงไม่นาน ถ้ามีหนอนอยู่ภายใน หนอนจะเจาะรูออกมา เพื่อเข้าดักแด้ในดิน

หนอนเจาะเมล็ดทุเรียนและการเข้าทำลาย

๒.๗ หนอนเจาะผล (*Conogethes punctiferalis* (Guenee))

ลักษณะและการเข้าทำลาย : หนอนของผีเสื้อขนาดเล็กปีกสีเหลืองมีจุดสีดำ เข้าทำลายผลทุเรียน ตั้งแต่ผลเล็กจนกระทั่งผลโต โดยตัวแก่จะวางไข่ภายนอกผลทุเรียน ในระยะแรกที่หนอนฟักออกจากไข่ใหม่ ๆ จะเกาะกินอยู่ตามผิวเปลือกผลทุเรียนก่อน เมื่อโตขึ้นจึงจะเจาะกินเข้าไปภายใน ถ้าหากเจาะกินเข้าไปจนถึง เนื้อทุเรียนจะทำให้เนื้อบริเวณที่หนอนเจาะนี้เน่า เมื่อผลสุก ภายนอกผลทุเรียนจะเห็นมูลของหนอนได้อย่าง ชัดเจน และมีน้ำไหลเยิ้มเมื่อทุเรียนใกล้แก่จัด หนอนจะเข้าทำลายผลที่อยู่ติดกันมากกว่าผลที่อยู่เดี่ยว ๆ เพราะหนอนที่เพิ่งจะฟักจากไข่ชอบอาศัยอยู่ที่รอยสัมผัสนี้

ช่วงเวลาระบาด : พบเข้าทำลายในระยะผลอ่อน ระบาดช่วงเก็บเกี่ยวผลทุเรียนที่มีอากาศร้อนและ ฝนตกหนัก โดยเฉพาะการเก็บเกี่ยวในรุ่นแรก และรุ่นที่สองที่กำลังเจริญเติบโต

วิธีการป้องกันกำจัด : อนุรักษ์ศัตรูตามธรรมชาติไว้ควบคุมหนอนเจาะผลทุเรียน ได้แก่ มวนเพศผสมชาติ มวนพิฆาต แมงมุม แมลงวันเบียน แตนเบียน ใช้หลอดแบคทีเรียคบลูไลท์ต่อตัวเต็มวัยมาทำลาย ตัดแต่งผลทุเรียน ไม่ให้มีมากหรือติดกันเกินไป หรืออาจใช้วัสดุ เช่น กาบมะพร้าว หรือเศษไม้กั้นระหว่างผล เพื่อป้องกันไม่ให้ ตัวเต็มวัยวางไข่ หรือตัวหนอนหลบอาศัยอยู่หลังตัดแต่งผลครั้งที่ ๓ เมื่อตรวจพบผลถูกทำลาย ให้ฉีดพ่น สารเคมีเฉพาะต้นที่ถูกทำลายชนิดใดชนิดหนึ่ง ดังนี้

๑) ไฮฮาโลธรินแอล ๒.๕ % อัตรา ๒๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๒) คาร์โบซัลแฟน ๒๐ % อัตรา ๕๐ มิลลิลิตร ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

๓) ใช้สารเคมี เช่น คาร์บาริล อัตรา ๕๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ไดอะซินอน อัตรา ๓๐ ซีซีต่อ น้ำ ๒๐ ลิตร แลมบ์ดาไฮฮาโลทริน อัตรา ๒๕-๓๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ไฮเปอร์เมทริน ๓๕% อัตรา ๒๐ ซีซีต่อ น้ำ ๒๐ ลิตร หรือคลอร์ฟิโนเพอร์ อัตรา ๑๕-๒๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

ควรเก็บผลทุเรียนที่เน่าและร่วงทำลายโดยเผาไฟหรือฝัง หนอนจะไชซอนและกินอยู่ที่บริเวณขั้วผล หรือต่ำกว่าขั้วผลลงมาเล็กน้อย ถ้ามีหนอนเข้าทำลายมากจะทำให้ผลหลุดและร่วง

หนอนเจาะผลทำรังบริเวณเปลือกทุเรียน

รอยเน่าบนเปลือกเนื่องจากหนอนเจาะผล

หนอนเจาะผลทุเรียน

๒.๘ หนอนเจาะลำต้น (*Batocera rufomaculata* De Geer.)

ลักษณะการเข้าทำลาย : หนอนเจาะลำต้นเป็นศัตรูพืชที่ป้องกันกำจัดได้ยาก ทำลายอยู่ภายในลำต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนอนผีเสื้อหรือด้วงปีกแข็ง ตัวหนอนเมื่อฟักออกใหม่ ๆ จะมีสีขาวนวลตลอดทั้งลำตัว หัวสีน้ำตาลดำ และเมื่อหนอนโตเต็มที่จะยาวประมาณ ๒ เซนติเมตร ลำตัวมีสีชมพู และมีจุดดำตามลำตัวชัดเจนขึ้น ระยะหนอน ๑๕ - ๒๑ วัน จึงจะเข้าดักแด้ หลังจากตัวเต็มวัยจับคู่ผสมพันธุ์แล้ว ตัวเมียจะวางไข่บริเวณเปลือก ส่วนของลำต้น จุดที่วางไข่จะสังเกตเห็นยางไม้สีแดงไหลเป็นทาง เนื่องจากก่อนวางไข่ ตัวเมียจะกัดเปลือกให้เป็นหลุมสำหรับการวางไข่ ไข่จะฟักเป็นตัวหนอนภายใน ๗ - ๑๔ วัน ตัวหนอนจะเจาะเข้าไปกินเนื้อไม้เป็นอาหารประมาณ ๘ เดือน จะสังเกตเห็นซุ้มจำนวนมากตามโคนต้นที่ถูกหนอนเจาะ ตัวหนอนจะกัดทำลาย ส่วนของเนื้อไม้ไปในทิศทางต่าง ๆ เป็นรูขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๘ - ๑.๒ เซนติเมตร ต้นที่ถูกหนอนเจาะทำลายมาก ๆ จะทรุดโทรม ใบร่วง กิ่งแห้ง และเฉาตาย

ช่วงเวลาระบาด : พบการเข้าทำลายตลอดทั้งปี

วิธีการป้องกันกำจัด : ในช่วงฤดูฝนเมื่อผลผลิตต่าง ๆ เริ่มแตกใบอ่อน จะพบตัวเต็มวัยอยู่บนเรือนยอด โดยสังเกตได้จากส่วนของกิ่งอ่อนที่ถูกตัวเต็มวัยกัดกินตกอยู่ใต้โคนต้น เกษตรกรต้องป้องกัน ฉีดพ่น เมตาโรเซียม สลับกับ แบคทีเรีย บีที ในแปลงปลูกให้ทั่วเพื่อกำจัดตัวเต็มวัยที่จะจับคู่ผสมพันธุ์และวางไข่ เป็นการช่วยลดจำนวนโอกาสเกิดของแมลงชนิดนี้เข้ามาทำอันตราย สร้างความเสียหายแก่แปลงปลูก สำหรับในกรณีที่ตัวหนอนเข้าทำลายแล้ว จะสังเกตเห็นซุ้มที่ตัวหนอนขับออกมาที่บริเวณโคนต้นได้ง่าย ฉีดเมตาโรเซียมอัดเข้าไปในบริเวณที่พบซุ้มที่ตัวหนอนขับออกมา

หนอนเจาะลำต้นทุเรียน

๒.๙ มอดเจาะลำต้นทุเรียน (*Xyleborus fornicatus* Eichoff.)

ลักษณะการเข้าทำลาย : หนอนและตัวเต็มวัยเจาะเข้าไปกินในลำต้นและกิ่งของต้นทุเรียน ส่วนมากพบการทำลายบริเวณโคนต้นและกิ่งขนาดใหญ่ ต้นทุเรียนที่ถูกแมลงชนิดนี้ทำลาย จะสังเกตเห็นรูพรุนตามโคนต้นและที่ป่ากรู พบมูลของหนอนลักษณะเป็นขุยละเอียดอยู่ทั่วไป มอดจะเจาะเข้าไปกินในลำต้นหรือกิ่งเล็ก ๒ - ๓ เซนติเมตร ขึ้นไป ในต้นทุเรียนต้นเล็กอาจทำให้ตายได้ สำหรับทุเรียนต้นใหญ่ถ้าการทำลายไม่มาก จะไม่เป็นอันตรายมากนัก แต่รอยเจาะของทำให้เชื้อโรครากเน่า - โคนเน่า เข้าทำลายทำให้ทุเรียนเกิดโรคดังกล่าวและอาจตายได้

ช่วงเวลาระบาด : พบการเข้าทำลายตลอดทั้งปี

วิธีการป้องกันกำจัด : ใช้วิธีตัดแต่งกิ่ง หรือมีดถากบริเวณที่พบมอดทำลาย หมั่นตรวจดูตามลำต้นทุเรียน หากพบกิ่งแห้งที่ถูกมอดเข้าทำลาย ให้ตัดทิ้งและนำไปเผาไฟ เพื่อไม่ให้กระจายไปทำลายต้นอื่น การใช้สารเคมีสำหรับส่วนที่ไม่สามารถตัดทิ้งได้ เช่น ส่วนลำต้นและกิ่งใหญ่ อาจจำเป็นต้องใช้ สารป้องกันกำจัดแมลง เช่น

กลุ่ม ๑ ไทโอดิคาร์บ ๗๕ % WP อัตรา ๓๐ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร, ไดอะซินอน ๖๐ % EC, ไพรไทโอ - ฟอส ๕๐ % EC, โพรพิโนฟอส ๕๐ % EC, ไตรอะโซฟอส ๔๐ % EC, ใช้อัตรา ๓๐ - ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๒ พิโพรนิล ๕ % SC อัตรา ๔๐ ซีซี ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร, พิโพรนิล ๘๐ % WG อัตรา ๓ - ๕ กรัม ต่อน้ำ ๒๐ ลิตร

กลุ่ม ๔ อิมิดาโคลพริด ๑๐ % SL อัตรา ๒๐ - ๓๐ ซีซี, อิมิดาโคลพริด ๗๐ % WG อัตรา ๕ - ๑๐ กรัม, ไทอะมีโทกแซม ๒๕ % WG อัตรา ๕ - ๑๐ กรัม, อะซีทา-มิพริด ๒๐ % SP อัตรา ๑๐ - ๑๕ กรัม, โคลไทอะนิติน ๑๖ % SG อัตรา ๑๐ - ๑๕ กรัม

หมายเหตุ พ่นบริเวณลำต้นที่พบมอดหรือรอยทำลายของมอด หรือตัดแปลงใช้สารเคมี ผสมกับน้ำ ในอัตรา ๑ : ๑ แล้วใช้แปรงทาสีทาบริเวณที่พบมอดหรือรอยทำลายของมอด

มอดเจาะลำต้นตัวเต็มวัย

มอดวางไข่เป็นกลุ่มในรูที่มอดเจาะ

มอดเข้าทำลายบริเวณที่เป็นโรครากเน่าโคนเน่า

รอยทำลายของมอดเจาะลำต้น

ลักษณะการเข้าทำลายของมอดเจาะลำต้นทุเรียน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางอมรรัตน์ กาวชู

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร

คณะผู้จัดทำ

นายวิจิต ชูแถม

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นายศุภณัฐ วันเพ็ญ

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ตรวจทาน

นายวิจิต ชูแถม

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร

โทร ๐ ๗๗๕๐ ๖๓๘๑, โทร/โทรสาร ๐ ๗๗๕๐ ๖๙๘๙

E-mail : paco_cpn@opsmoac.go.th

<https://www.opsmoac.go.th/chumphon-home>

สนง.เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดชุมพร

ข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาการเกษตร

รายสินค้า ปี ๒๕๖๕ จังหวัดชุมพร

Durian

榴莲

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชุมพร

โทร ๐ ๗๗๕๐ ๖๓๘๑, โทร/โทรสาร ๐ ๗๗๕๐ ๖๙๘๙

E-mail : paco_cpn@opsmoac.go.th

<https://www.opsmoac.go.th/chumphon-home>

สนง.เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดชุมพร